

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 1727
Warszawa, 12 lipca 2017 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o Sądzie Najwyższym.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Andrzeja Matusiewicza.

(-) Waldemar Andzel; (-) Jan Krzysztof Ardanowski; (-) Ryszard Bartosik; (-) Barbara Bartuś; (-) Włodzimierz Bernacki; (-) Joanna Borowiak; (-) Waldemar Buda; (-) Krzysztof Czabański; (-) Przemysław Czarnecki; (-) Witold Czarnecki; (-) Arkadiusz Czartoryski; (-) Antoni Duda; (-) Elżbieta Duda; (-) Barbara Dziuk; (-) Andrzej Gawron; (-) Szymon Giżyński; (-) Kazimierz Gołojuch; (-) Jerzy Gosiewski; (-) Piotr Kaleta; (-) Jan Kilian; (-) Lech Kołakowski; (-) Leonard Krasulski; (-) Elżbieta Kruk; (-) Jacek Kurzępa; (-) Joanna Lichočka; (-) Andrzej Matusiewicz; (-) Mieczysław Miazga; (-) Aleksander Mrówczyński; (-) Wojciech Murdzek; (-) Piotr Olszówka; (-) Stanisław Piotrowicz; (-) Piotr Pyzik; (-) Urszula Rusecka; (-) Bogdan Rzońca; (-) Edward Siarka; (-) Wojciech Skurkiewicz; (-) Czesław Sobierajski; (-) Dariusz Starzycki; (-) Jolanta Szczypińska; (-) Jarosław Szlachetka; (-) Andrzej Szlachta; (-) Ewa Szymańska; (-) Szymon Szykowski vel Sęk; (-) Jacek Świat; (-) Sylwester Tułajew; (-) Piotr Uściński; (-) Krystyna Wróblewska; (-) Bartłomiej Wróblewski; (-) Maria Zuba.

U S T A W A

z dnia 2017 r.

o Sądzie Najwyższym

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Sąd Najwyższy jest organem władzy sądowniczej, powołanym do:

- 1) zapewnienia nadzoru w zakresie orzecznictwa nad sądami powszechnymi i sądami wojskowymi poprzez rozpatrywanie środków odwoławczych i rozstrzyganie pytań prawnych;
- 2) stania na straży praworządności i sprawiedliwości społecznej w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości;
- 3) rozpatrywania spraw dyscyplinarnych w zakresie określonym przez ustawę;
- 4) rozpoznawania protestów wyborczych, w tym dotyczących wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz stwierdzania ważności wyborów do Sejmu i Senatu oraz wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a także ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego;
- 5) wykonywania innych czynności określonych w ustawach.

Art. 2. Sąd Najwyższy ma siedzibę w Warszawie.

Art. 3. § 1. Sąd Najwyższy dzieli się na Izby:

- 1) Prawa Publicznego;
- 2) Prawa Prywatnego;
- 3) Dyscyplinarną.

§ 2. Minister Sprawiedliwości, określa, w drodze rozporządzenia, regulamin Sądu Najwyższego określający całkowitą liczbę stanowisk sędziowskich sędziów Sądu Najwyższego, liczbę stanowisk sędziowskich Sądu Najwyższego w poszczególnych izbach, wewnętrzną organizację Sądu Najwyższego, szczegółowy podział spraw między izby, z zastrzeżeniem art. 4, oraz zasady wewnętrznego postępowania, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania Sądu Najwyższego i jego izb oraz efektywnego wykonywania obowiązków przez organy Sądu Najwyższego, przy

uwzględnieniu liczby i rodzaju spraw rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy, oraz mając na uwadze specyfikę funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej.

Art. 4. Izba Prawa Publicznego rozpatruje sprawy podlegające orzecznictwu sądów wojskowych. W Izbie Prawa Publicznego działa Wydział Wojskowy.

Art. 5. § 1. Do właściwości Izby Dyscyplinarnej należą:

- 1) sprawy dyscyplinarne:
 - a) sędziów Sądu Najwyższego,
 - b) rozpatrywane przez Sąd Najwyższy w związku z postępowaniami dyscyplinarnymi prowadzonymi na podstawie ustaw:
 - z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2016 r. poz. 1999 i 2261),
 - z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 233, 1579 i 2261),
 - z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1796, 2016, 2175 i 2261),
 - z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 358, 2103 i 2261),
 - z dnia r. o komornikach sądowych (Dz. U. ...),
 - z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1575),
 - z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, 2103 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38, 60 i 803),
 - z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177, z późn. zm.¹⁾);
- 2) sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczące sędziów Sądu Najwyższego;
- 3) sprawy z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku.

§ 2. Izba Dyscyplinarna składa się z:

- 1) Wydziału Pierwszego;
- 2) Wydziału Drugiego.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 1579, 2103, 2149 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38.

§ 3. Wydział Pierwszy rozpatruje w szczególności sprawy:

- 1) sędziów Sądu Najwyższego;
- 2) sędziów i prokuratorów dotyczące przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego oraz przewinień wskazanych we wniosku, o którym mowa w art. 72 § 3.

§ 4. Wydział Drugi rozpatruje w szczególności:

- 1) odwołania od orzeczeń sądów dyscyplinarnych pierwszej instancji w sprawach sędziów i prokuratorów oraz postanowień i zarządzeń zamykających drogę do wydania wyroku;
- 2) kasacje od orzeczeń dyscyplinarnych;
- 3) odwołania od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa.

Art. 6. § 1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego corocznie składa Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Krajowej Radzie Sądownictwa informację o działalności Sądu Najwyższego oraz o wynikających z niej istotnych problemach, załączając informację Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej o działalności tej izby.

§ 2. Informację, o której mowa w § 1, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego składa również Sejmowi i Senatowi. Głosowania w sprawie informacji nie przeprowadza się.

Art. 7. § 1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego przedstawia właściwym organom uwagi o stwierdzonych nieprawidłowościach lub lukach w prawie, których usunięcie jest niezbędne dla zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej przedstawia właściwym organom uwagi o stwierdzonych nieprawidłowościach lub lukach w prawie, których usunięcie może służyć zapewnieniu sprawnego rozpoznawania spraw należących do właściwości tej izby lub ograniczeniu liczby przewinień dyscyplinarnych.

Art. 8. § 1. Projekt dochodów i wydatków Sądu Najwyższego, w brzmieniu uchwalonym przez Kolegium Sądu Najwyższego, minister właściwy do spraw finansów publicznych włącza do projektu budżetu państwa.

§ 2. Kolegium Sądu Najwyższego włącza projekt dochodów i wydatków związanych z funkcjonowaniem Izby Dyscyplinarnej, w brzmieniu uchwalonym przez Zgromadzenie Sędziów Izby Dyscyplinarnej, do projektu dochodów i wydatków Sądu Najwyższego.

§ 3. W zakresie wykonywania budżetu Sądu Najwyższego Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego przysługują uprawnienia ministra właściwego do spraw finansów publicznych, z zastrzeżeniem § 4.

§ 4. W zakresie wykonywania budżetu Sądu Najwyższego związanego z funkcjonowaniem Izby Dyscyplinarnej uprawnienia ministra właściwego do spraw finansów publicznych przysługują Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą tej Izby.

Art. 9. § 1. Sąd Najwyższy wydaje zbiór swoich orzeczeń.

§ 2. Nazwa „Orzecznictwo Sądu Najwyższego” z oznaczeniem odpowiedniej izby podlega ochronie prawnej.

Art. 10. § 1. W zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych.

§ 2. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do pracowników Sądu Najwyższego niebędących sędziami stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1511, 2074, 2261), a w sprawach nieuregulowanych także w tej ustawie - przepisy ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, 2138 i 2255 oraz z 2017 r. poz. 60 i 962).

Rozdział 2

Organy Sądu Najwyższego

Art. 11. Organami Sądu Najwyższego są: Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Sądu Najwyższego, Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego, zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego i Kolegium Sądu Najwyższego.

Art. 12. § 1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego jest powoływany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na sześcioletnią kadencję spośród sędziów Sądu Najwyższego w stanie czynnym.

§ 2. Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej trzech kandydatów na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, spośród sędziów Sądu Najwyższego w stanie czynnym.

§ 3. Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego wybiera kandydatów na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego nie później niż na 6 tygodni przed upływem kadencji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub w terminie 14 dni od dnia zwolnienia tego stanowiska, spośród sędziów Sądu Najwyższego w stanie czynnym. Do podjęcia uchwały wymagana jest obecność co najmniej 2/3 liczby sędziów Sądu Najwyższego.

§ 4. Kandydatury na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego mogą być zgłaszane najpóźniej w dniu posiedzenia Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego.

§ 5. Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego, w przypadku o którym mowa w § 3, przewodniczy Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, a gdy nie jest to możliwe lub gdy zgłoszono jego kandydaturę - najstarszy służbą Prezes Sądu Najwyższego, którego kandydatura na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego nie została zgłoszona, a gdy została zgłoszona – najstarszy służbą sędzia Sądu Najwyższego.

§ 6. Każdy sędzia uczestniczący w głosowaniu może oddać tylko jeden głos na wybranego przez siebie kandydata. Głosowanie jest tajne.

§ 7. Kandydatami na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wybranymi przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego są kandydaci, którzy uzyskali największą liczbę głosów.

§ 8. Jeżeli dwóch lub więcej kandydatów na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego uzyskało równą liczbę głosów w wyniku czego nie jest możliwe wyłonienie trzech kandydatów przeprowadza się ponowne głosowanie z udziałem tylko tych kandydatów. Przepis § 6 stosuje się.

§ 9. Przewodniczący Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego przekazuje Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej protokół posiedzenia wskazujący wybranych kandydatów na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, niezwłocznie po ich wyłonieniu.

§ 10. Wygaśnięcie mandatu do zajmowania stanowiska Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przed upływem kadencji, następuje w przypadku:

- 1) wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego;
- 2) zrzeczenia się stanowiska;
- 3) ukończenia wieku 65 lat;
- 4) przejścia w stan spoczynku.

Art. 13. § 1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego kieruje pracami i reprezentuje Sąd Najwyższy oraz wykonuje inne czynności określone ustawą, regulaminem i innymi aktami normatywnymi, z zastrzeżeniem § 2.

§ 2. Czynności, o których mowa w § 1, w zakresie funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej wykonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą tej Izby.

§ 3. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego powołuje i odwołuje przewodniczących wydziałów w izbach na wniosek Prezesa Sądu Najwyższego, z zastrzeżeniem § 2.

§ 4. Przewodniczących wydziałów Izby Dyscyplinarnej powołuje i odwołuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą tej Izby.

§ 5. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego przedstawia Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego projekt informacji, o której mowa w art. 6 § 1, z wyjątkiem informacji Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej o działalności tej Izby.

§ 6. W czasie nieobecności Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego zastępuje go Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej, a w wypadku jego nieobecności - Prezes Sądu Najwyższego najstarszy służbą na stanowisku sędziego.

§ 7. Czynności Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wykonywane w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego w odniesieniu do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wykonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej.

Art. 14. § 1. Prezes Sądu Najwyższego kieruje pracą właściwej izby.

§ 2. Prezesa Sądu Najwyższego powołuje na pięcioletnią kadencję, spośród trzech kandydatów przedstawionych przez zgromadzenie sędziów danej izby, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. Do wyboru kandydatów na stanowiska Prezesa Sądu Najwyższego stosuje się odpowiednio przepisy art. 12 § 2-9. W przypadku niedokonania wyboru albo wybrania mniej niż trzech kandydatów w terminie, o którym mowa w art. 12 § 3, przewodniczący zgromadzenia sędziów danej izby przedstawia trzech kandydatów według własnego uznania, uwzględniając kandydatów zgłoszonych w trybie art. 12 § 4. Jeżeli w terminie 14 dni od upływu terminu, o którym mowa w art. 12 § 3, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej nie zostaną przedstawieni kandydaci na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powołuje Prezesa Sądu Najwyższego spośród wszystkich sędziów danej izby.

§ 4. Prezes Sądu Najwyższego może być powołany najwyżej na dwie kadencje.

§ 5. Wygaśnięcie mandatu do zajmowania stanowiska Prezesa Sądu Najwyższego przed upływem kadencji, następuje w przypadku:

- 1) wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego;
- 2) zrzeczenia się stanowiska;
- 3) ukończenia wieku 65 lat;
- 4) przejścia w stan spoczynku.

Art. 15. 1. W postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym Sąd Najwyższy może reprezentować Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub wyznaczona przez niego osoba, z wyjątkiem sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Dyscyplinarnej.

2. Jeżeli postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym dotyczy zagadnień związanych z zakresem właściwości Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, Sąd Najwyższy reprezentuje Prezes tej Izby lub wyznaczona przez niego osoba.

Art. 16. Samorząd stanowią wszyscy sędziowie Sądu Najwyższego w stanie czynnym. W skład samorządu nie wchodzi sędziowie delegowani do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym.

Art. 17. Organami samorządu są: Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego, zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego oraz Kolegium Sądu Najwyższego.

Art. 18. § 1. Do kompetencji Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego należy:

- 1) dokonywanie wyboru trzech kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz przedstawianie ich Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) rozpatrywanie i przyjmowanie projektu informacji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o działalności Sądu Najwyższego oraz o istotnych problemach wynikających z bieżącego orzecznictwa;
- 3) podejmowanie uchwał w innych ważnych sprawach dotyczących Sądu Najwyższego;
- 4) rozpatrywanie innych spraw z inicjatywy Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesów Sądu Najwyższego, Kolegium Sądu Najwyższego lub co najmniej pięciu sędziów Sądu Najwyższego.

§ 2. W sprawach, o których mowa w § 1 pkt 2-4, Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego przewodniczy Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

§ 3. Do podjęcia uchwały Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego wymagana jest obecność co najmniej 2/3 liczby sędziów każdej z izb. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Głosowanie jest tajne, jeżeli żądanie takie zgłosi co najmniej trzech sędziów z obecnych członków Zgromadzenia.

Art. 19. Do wzięcia udziału w Zgromadzeniu Ogólnym Sędziów Sądu Najwyższego zwoływanym w celu przedstawienia informacji o działalności Sądu Najwyższego oraz problemach wynikających z jego orzecznictwa Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zaprasza Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz przedstawicieli innych organów władzy publicznej.

Art. 20. § 1. Do kompetencji zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego należy:

- 1) omawianie corocznego projektu informacji o działalności izby i istotnych problemach wynikających z orzecznictwa izby oraz przyjmowanie tej informacji;
- 2) opiniowanie kandydatów na stanowiska przewodniczących wydziałów przedstawionych przez Prezesa Sądu Najwyższego;
- 3) wybór jednego członka Kolegium Sądu Najwyższego;
- 4) rozpatrywanie innych problemów dotyczących funkcjonowania izby.

§ 2. Do kompetencji Zgromadzenia Sędziów Izby Dyscyplinarnej należy ponadto uchwalanie projektu dochodów i wydatków związanych z funkcjonowaniem Izby.

§ 3. Zgromadzeniu sędziów izby Sądu Najwyższego przewodniczy Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą danej izby.

§ 4. Przepis art. 18 § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 21. § 1. Kolegium Sądu Najwyższego tworzą: Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezesi Sądu Najwyższego oraz sędziowie wybrani przez zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego na okres trzech lat.

§ 2. Przewodniczącym Kolegium Sądu Najwyższego jest Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

§ 3. Uchwały Kolegium Sądu Najwyższego zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej 2/3 liczby członków Kolegium. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 22. § 1. Kolegium Sądu Najwyższego przygotowuje stanowisko w sprawach związanych z działalnością Sądu Najwyższego oraz współdziała z Pierwszym Prezesem Sądu Najwyższego w zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania Sądu Najwyższego.

§ 2. Do kompetencji Kolegium Sądu Najwyższego należy w szczególności:

- 1) opiniowanie projektów zarządzeń Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych jednostek administracyjnych w Sądzie Najwyższym;
- 2) opiniowanie kandydatów na stanowiska kierownicze w jednostkach administracyjnych, o których mowa w pkt 1;
- 3) opiniowanie projektów regulaminów organizacyjnych Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej oraz Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego.

§ 3. Wykonywanie kompetencji, o których mowa w § 2 pkt 2, w zakresie, w jakim dotyczą funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej, następuje w porozumieniu z Prezesem tej Izby.

Rozdział 3

Nawiązanie, zmiana i ustanie stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego

Art. 23. Do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa.

Art. 24. § 1. Do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego może być powołany ten, kto:

- 1) posiada wyłącznie obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i publicznych, a także nie był prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego;
- 2) jest nieskazitelnego charakteru;
- 3) ukończył wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskał tytuł magistra lub zagraniczne uznane w Polsce;
- 4) wyróżnia się wysokim poziomem wiedzy prawniczej;
- 5) jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego;
- 6) ma co najmniej dziesięcioletni staż pracy na stanowisku sędziego sądu rejonowego lub prokuratora rejonowego lub radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej lub przez okres dziesięciu lat wykonywał w Polsce zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza albo zajmował stanowisko sędziego sądu okręgowego lub prokuratora prokuratury okręgowej lub prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i ma co najmniej pięcioletni staż pracy na stanowisku sędziego lub prokuratora albo zajmował stanowisko sądu apelacyjnego lub prokuratora prokuratury regionalnej i ma co najmniej trzyletni staż pracy na stanowisku sędziego lub prokuratora albo zajmuje stanowisko prokuratora Prokuratury Krajowej lub Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej lub wiceprezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) nie pełnił służby zawodowej, nie pracował i nie był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1575).

§ 2. Wymagania, o których mowa w § 1 pkt 6, nie dotyczą osoby, która pracowała w polskiej szkole wyższej, w Polskiej Akademii Nauk, w instytucie naukowo-badawczym lub innej placówce naukowej, mając tytuł naukowy profesora albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych.

§ 3. Przepis § 1 pkt 7 stosuje się do osób urodzonych przed dniem 1 sierpnia 1972 r.

§ 4. Osoba, która ukończyła 65 rok życia może ubiegać się o powołanie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego po uzyskaniu zgody Ministra Sprawiedliwości. Przepis art. 31 stosuje się odpowiednio.

Art. 25. § 1. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Prezesów Sądu Najwyższego, obwieszcza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" o liczbie wolnych stanowisk sędziowskich przewidzianych do objęcia w poszczególnych izbach Sądu Najwyższego.

§ 2. Każdy, kto spełnia warunki do objęcia stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, może zgłosić swoją kandydaturę w ciągu miesiąca od dnia ogłoszenia zarządzenia, o którym mowa w § 1.

§ 3. Kandydaturę zgłasza się Krajowej Radzie Sądownictwa przez złożenie karty zgłoszenia kandydata na wolne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego we wskazanej w zarządzeniu izbie oraz dołącza się do niej, z wyjątkiem gdy kandydatem jest sędzia lub prokurator, informację z Krajowego Rejestru Karnego dotyczącą osoby kandydata i zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego.

§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór karty zgłoszenia kandydata na wolne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, mając na uwadze konieczność zapewnienia przejrzystości oraz sprawności postępowania dotyczącego wyboru kandydata na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego.

Art. 26. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz małżonkowie nie mogą być jednocześnie sędziami Sądu Najwyższego.

Art. 27. § 1. Stosunek służbowy sędziego Sądu Najwyższego nawiązuje się po doręczeniu mu aktu powołania.

§ 2. Sędzia powinien zgłosić się w celu objęcia stanowiska w ciągu czternastu dni od dnia otrzymania aktu powołania.

§ 3. W razie nieusprawiedliwionego nieobjęcia stanowiska w terminie określonym w § 2, powołanie traci moc; okoliczność tę stwierdza Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Art. 28. § 1. Przy powołaniu sędziego Sądu Najwyższego składa ślubowanie wobec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej według następującej roty:

„Ślubuję uroczyście jako sędzia Sądu Najwyższego służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, stać na straży prawa, obowiązki sędziego wypełniać sumiennie, sprawiedliwość wymierzać zgodnie z przepisami prawa, bezstronnie według mego sumienia, dochować tajemnicy prawnie chronionej, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości”; składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg”.

§ 2. Odmowa złożenia ślubowania jest równoznaczna ze zrzeczeniem się stanowiska sędziego Sądu Najwyższego.

Art. 29. § 1. Sędzia obejmuje stanowisko w izbie Sądu Najwyższego wskazane przez niego w karcie zgłoszenia kandydata, o której mowa w art. 25 § 3.

§ 2. Sędzia, za jego zgodą może zostać przeniesiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego na stanowisko w innej izbie. Przeniesienie sędziego na stanowisko w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego oraz przeniesienie sędziego orzekającego w tej Izbie na stanowisko w innej izbie Sądu Najwyższego wymaga zgody Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej.

§ 3. Sędzia może być wyznaczony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do udziału w rozpoznaniu określonej sprawy w innej izbie oraz, za zgodą sędziego, do orzekania na czas określony w innej izbie. Wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie, bez jego zgody, może nastąpić na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy w roku. Zakończenie okresu wyznaczenia nie stanowi przeszkody do podejmowania czynności w sprawach przydzielonych w izbie, w której był wyznaczony do orzekania, aż do ich zakończenia. Wyznaczenie sędziego do orzekania w Izbie Dyscyplinarnej lub wyznaczenie sędziego Izby Dyscyplinarnej do orzekania w innej izbie może nastąpić jedynie za zgodą Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej.

Art. 30. § 1. Stosunek służbowy sędziego Sądu Najwyższego wygasa w razie:

- 1) śmierci;
- 2) zrzeczenia się urzędu lub statusu sędziego w stanie spoczynku;
- 3) prawomocnego wyroku skazującego sędziego za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego;

- 4) prawomocnego orzeczenia przez sąd środka karnego w postaci pozbawienia praw publicznych lub zakazu zajmowania stanowiska sędziego;
- 5) prawomocnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego o złożeniu sędziego z urzędu;
- 6) utraty obywatelstwa polskiego.
- 7) stwierdzenia, że pełnił służbę, pracował lub był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;
- 8) nabycia obywatelstwa obcego państwa, chyba że zrzekł się tego obywatelstwa w terminie 30 dni od dnia jego nabycia.

§ 2. Datę wygaśnięcia stosunku służbowego w przypadkach, o których mowa w § 1 pkt 2 i 8, stwierdza Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, z wyjątkiem sędziów orzekających w Izbie Dyscyplinarnej, dla których tę datę stwierdza Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą tej Izby. Data ta nie może być późniejsza niż trzy miesiące od dnia złożenia pisemnego oświadczenia o zrzeczeniu się urzędu lub statusu sędziego w stanie spoczynku, a w przypadku nabycia obywatelstwa obcego państwa wygaśnięcie następuje z upływem terminu, o którym mowa w § 1 pkt 8.

§ 3. O zaistnieniu okoliczności, o której mowa w § 2, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, a w odniesieniu do sędziów orzekających w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego - Prezes tej Izby, zawiadamia Krajową Radę Sądownictwa i Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 4. Przepis § 1 pkt 7 stosuje się do osób urodzonych przed dniem 1 sierpnia 1972 r.

§ 5. W celu ustalenia, czy zachodzi okoliczność wskazana w § 1 pkt 7, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, a w odniesieniu do sędziów orzekających w Izbie Dyscyplinarnej - Prezes tej Izby, zwraca się do Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o przedstawienie informacji Dyrektora Biura Lustracyjnego Instytutu w tym zakresie.

§ 6. W przypadku przedstawienia informacji potwierdzającej okoliczność, o której mowa w § 1 pkt 7, Dyrektor Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wskazuje, że wymieniona okoliczność wynika:

- 1) z oświadczenia lustracyjnego, o którym mowa w art. 7 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat

1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1721, 1948, 2260 i 2261);

- 2) prawomocnego orzeczenia sądu okręgowego, o którym mowa w art. 17 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów, stwierdzającego fakt złożenia przez osobę lustrowaną niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, o którym mowa w art. 21a ust. 2 tej ustawy.

§ 7. W przypadku gdy Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu lub Dyrektor Biura Lustracyjnego tego Instytutu poweźmie informację, o której mowa w § 1 pkt 7, przekazuje ją niezwłocznie Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego lub Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Dyscyplinarnej. Przepisy ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów, stosuje się odpowiednio.

§ 8. Datę wygaśnięcia stosunku służbowego w przypadku, o którym mowa w § 1 pkt 7, stwierdza Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, a w odniesieniu do sędziów orzekających w Izbie Dyscyplinarnej - Prezes tej Izby. Przepis § 3 stosuje się odpowiednio.

§ 9. Sędzia Sądu Najwyższego, który zrzekł się urzędu lub statusu sędziego w stanie spoczynku, ma prawo uzyskać wpis na listę adwokatów lub radców prawnych bez ograniczeń przewidzianych w przepisach o adwokaturze i o radcach prawnych w stosunku do innych sędziów.

Art. 31. § 1. Sędzia Sądu Najwyższego może przejść w stan spoczynku z dniem ukończenia 60 roku życia w przypadku kobiety. Sędzia Sądu Najwyższego przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, chyba że nie później niż na 6 miesięcy i nie wcześniej niż na 12 miesięcy przed ukończeniem tego wieku złoży oświadczenie o woli dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny ze względu na stan zdrowia do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie i Minister Sprawiedliwości wyrazi zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego Sądu Najwyższego.

§ 2. Oświadczenie i zaświadczenie, o których mowa w § 1, składa się Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, który wraz ze swoją opinią niezwłocznie przedkłada je Ministrowi Sprawiedliwości. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego swoje oświadczenie i zaświadczenie składa Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 3. Minister Sprawiedliwości podejmuje decyzję w przedmiocie wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego Sądu Najwyższego.

§ 4. W przypadku niezakończenia postępowania związanego z dalszym zajmowaniem stanowiska sędziego Sądu Najwyższego po ukończeniu wieku, o którym mowa w § 1, sędzia pozostaje na stanowisku do czasu zakończenia tego postępowania.

§ 5. W przypadku uzyskania zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, sędzia może zajmować stanowisko nie dłużej niż do ukończenia 70 roku życia, chyba że uzyska ponownie zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego Sądu Najwyższego. Zgoda taka może zostać udzielona ponownie na okres 5 lat, nie więcej niż dwukrotnie; przepisy § 1-4 stosuje się odpowiednio. Sędzia ten może w każdym czasie przejść w stan spoczynku, składając odpowiednie oświadczenie Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 32. Przeniesienie w stan spoczynku następuje w dniu wskazanym przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, a w odniesieniu do sędziego orzekającego w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego - w dniu wskazanym przez Prezesa tej Izby.

Art. 33. § 1. Na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Minister Sprawiedliwości, na czas określony, nie dłuższy niż dwa lata, może delegować sędziego sądu powszechnego posiadającego co najmniej dziesięcioletni staż pracy na stanowisku sędziego, za zgodą sędziego, do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym.

§ 2. Delegowanie, o którym mowa w § 1, do pełnienia czynności w Izbie Dyscyplinarnej następuje na wniosek Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą tej Izby.

§ 3. Uprawnienie do delegowania, o którym mowa w § 1, w odniesieniu do sędziego wojskowego sądu okręgowego przysługują Ministrowi Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

§ 4. W okresie delegowania do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym do sędziego mają odpowiednio zastosowanie przepisy określające prawa i obowiązki sędziego Sądu Najwyższego.

§ 5. Na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Minister Sprawiedliwości może delegować na czas nieokreślony sędziego sądu powszechnego, za zgodą sędziego, do pełnienia funkcji asystenta sędziego Sądu Najwyższego oraz innych czynności w Sądzie Najwyższym.

§ 6. Delegowanie, o którym mowa w § 5, do pełnienia funkcji w Izbie Dyscyplinarnej następuje na wniosek Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą tej Izby.

§ 7. Po sześciu miesiącach delegowania do pełnienia czynności, o których mowa w § 1, na pozostały okres delegacji sędziemu przysługuje wynagrodzenie w stawce podstawowej takie jak sędziemu Sądu Najwyższego.

§ 8. Po sześciu miesiącach delegowania do pełnienia funkcji lub czynności, o których mowa w § 5, sędziemu sądu apelacyjnego przysługuje wynagrodzenie w stawce bezpośrednio wyższej od posiadanej, z wyłączeniem wynagrodzenia sędziego Sądu Najwyższego. Sędziemu sądu okręgowego takie jak sędziemu sądu apelacyjnego, a sędziemu sądu rejonowego takie jak sędziemu sądu okręgowego, chyba że dotychczasowe wynagrodzenie jest wyższe od przysługującego w Sądzie Najwyższym.

§ 9. Uprawnienie do delegowania, o którym mowa w § 5, w odniesieniu do sędziego sądu wojskowego przysługuje Ministrowi Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej. Przepisy § 7 i 8 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 4

Obowiązki i prawa sędziego Sądu Najwyższego

Art. 34. § 1. Sędzia jest obowiązany postępować zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim.

§ 2. Sędzia powinien strzec wartości związanych ze sprawowaniem władzy sądowniczej i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności urzędu lub osłabić zaufanie do jego bezstronności.

Art. 35. § 1. Sędzia jest obowiązany zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których poza jawną rozprawą sądową powziął wiadomość ze względu na swoje stanowisko sędziowskie.

§ 2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa także po ustaniu stosunku służbowego.

§ 3. Obowiązek zachowania tajemnicy ustaje, gdy sędzia składa zeznania jako świadek przed sądem, chyba że ujawnienie tajemnicy zagraża dobru państwa albo takiemu ważnemu interesowi prywatnemu, który nie jest sprzeczny z celami wymiaru sprawiedliwości. W tych przypadkach od obowiązku zachowania tajemnicy może zwolnić sędziego Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

§ 4. Sędzia nie podlega postępowaniu sprawdzającemu przewidzianemu w przepisach o ochronie informacji niejawnych.

Art. 36. Czas pracy sędziego określony jest wymiarem jego zadań.

Art. 37. § 1. Sędzia Sądu Najwyższego nie może pozostawać w innym stosunku służbowym lub stosunku pracy, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym.

§ 2. Sędziemu nie wolno także podejmować innego zajęcia ani sposobu zarobkowania, które przeszkadzałyby w pełnieniu obowiązków sędziego, mogło osłabiać zaufanie do jego bezstronności lub przynieść ujmę godności urzędu sędziego.

§ 3. Roczny wymiar zajęć dydaktycznych sędziego Sądu Najwyższego, o których mowa w § 1, nie może przekraczać 50 godzin dydaktycznych.

§ 4. Roczny wymiar zajęć dydaktycznych sędziego Sądu Najwyższego nie może przekraczać 140 godzin dydaktycznych, jeżeli co najmniej 3/4 tego wymiaru stanowią zajęcia dydaktyczne w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury lub zajęcia dydaktyczne na wydziale prawa uniwersytetu w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, z późn. zm.²⁾), wykonywane na stanowisku, o którym mowa w § 1.

§ 5. W wyjątkowych przypadkach Minister Sprawiedliwości może udzielić zgody na prowadzenie zajęć dydaktycznych w wyższym wymiarze niż określony w § 3 i § 4. Wniosek w tej sprawie składa się do Ministra Sprawiedliwości, informując jednocześnie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, a w odniesieniu do sędziów orzekających w Izbie Dyscyplinarnej - Prezesa tej Izby, o jego złożeniu. Minister Sprawiedliwości podejmuje decyzję w przedmiocie wniosku w terminie 30 dni od dnia jego złożenia.

§ 6. Sędzia nie może:

- 1) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółki prawa handlowego;
- 2) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółdzielni;
- 3) być członkiem zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą;
- 4) posiadać w spółce prawa handlowego więcej niż 10% akcji lub udziały przedstawiające więcej niż 10% kapitału zakładowego;
- 5) prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem bądź pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 1933, 2169 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 60, 777, 858 i 859.

§ 7. O zamiarze podjęcia dodatkowego zatrudnienia, o którym mowa w § 1, a także innego zajęcia lub sposobu zarobkowania, sędzia Sądu Najwyższego zawiadamia Ministra Sprawiedliwości co najmniej na 14 dni przed rozpoczęciem dodatkowego zatrudnienia, podjęciem innego zajęcia lub sposobu zarobkowania.

§ 8. Minister Sprawiedliwości może sprzeciwić się podjęciu lub wykonywaniu dodatkowego zatrudnienia, o którym mowa w § 1, jeżeli uzna, że wykonywanie tego zatrudnienia będzie utrudniało pełnienie obowiązków sędziego Sądu Najwyższego, osłabiało zaufanie do jego bezstronności lub przynosiło ujmę godności urzędu sędziego.

§ 9. Sędzia Sądu Najwyższego może podjąć inne zajęcie lub sposób zarobkowania, w tym zajęcia dydaktyczne inne niż wykonywane na stanowisku określonym w § 1, wyłącznie jeżeli Minister Sprawiedliwości udzielił na to zgody.

§ 10. Przepisy § 2, § 6-9, stosuje się odpowiednio do sędziów Sądu Najwyższego w stanie spoczynku. Minister Sprawiedliwości może zgłosić sprzeciw w stosunku do zawiadomienia, o którym mowa w § 7, zgłoszonego przez sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku jeżeli uzna, że podjęcie dodatkowego zatrudnienia, o którym mowa w § 1, innego zajęcia lub sposobu zarobkowania, może uchybić godności urzędu sędziego.

§ 11. Sędzia Sądu Najwyższego w okresie orzekania w Izbie Dyscyplinarnej nie może pozostawać w innym stosunku służbowym lub stosunku pracy, ani podejmować innego zajęcia ani sposobu zarobkowania, chyba że Minister Sprawiedliwości wyrazi na to zgodę, z wyjątkiem udziału w konferencjach lub szkoleniach, za które sędzia nie otrzymuje wynagrodzenia. Udział w konferencjach lub szkoleniach wymaga zgody Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami tej Izby.

Art. 38. Oświadczenie o stanie majątkowym, o którym mowa w art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, sędziowie Sądu Najwyższego składają Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej za pośrednictwem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Analizy danych zawartych w oświadczeniu o stanie majątkowym dokonuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 39. § 1. Żądania, wystąpienia i zażalenia w sprawach związanych z pełnionym urzędem sędziego może wносить tylko do Prezesa Sądu Najwyższego lub Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, a sędzia orzekający w Izbie Dyscyplinarnej tylko do Prezesa kierującego pracą tej Izby.

§ 2. W sprawach tych sędzia nie może zwracać się do instytucji i osób postronnych ani podawać sprawy do wiadomości publicznej.

§ 3. Przepis § 1 nie dotyczy żądań, wystąpień ani zażaleń kierowanych przez sędziego bezpośrednio do Krajowej Rady Sądownictwa, Rzecznika Praw Obywatelskich lub Ministra Sprawiedliwości.

§ 4. Spory ze stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego lub z nim związane rozstrzyga Sąd Najwyższy.

Art. 40. Sędzia niezwłocznie zawiadamia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej o toczącej się sprawie sądowej, w której występuje w charakterze strony lub uczestnika postępowania.

Art. 41. § 1. Wynagrodzenie zasadnicze sędziego Sądu Najwyższego stanowi wielokrotność podstawy ustalenia tego wynagrodzenia, z zastosowaniem mnożnika 4,13.

§ 2. Podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego Sądu Najwyższego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887, z późn. zm.³⁾), z zastrzeżeniem § 3.

§ 3. Jeżeli przeciętne wynagrodzenie, o którym mowa w § 2, jest niższe od przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za drugi kwartał roku poprzedzającego - przyjmuje się podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego Sądu Najwyższego w dotychczasowej wysokości.

§ 4. Wynagrodzenie sędziego Sądu Najwyższego określa się w stawce podstawowej albo w stawce awansowej. Stawka awansowa stanowi 115% stawki podstawowej.

§ 5. Sędzia Sądu Najwyższego, obejmując stanowisko, otrzymuje wynagrodzenie zasadnicze w stawce podstawowej. Po siedmiu latach pracy wynagrodzenie zasadnicze sędziego podwyższa się do stawki awansowej.

§ 6. W związku z pełnioną funkcją sędziemu Sądu Najwyższego przysługuje dodatek funkcyjny, którego wysokość ustala się z zastosowaniem mnożników podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego Sądu Najwyższego, o której mowa w § 2.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 1948, 2036 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 2, 38 i 715.

§ 7. Sędziemu Izby Dyscyplinarnej oraz sędziemu delegowanemu do wykonywania czynności w tej Izbie przysługuje dodatek w wysokości 40% wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego łącznie. Dodatek nie przysługuje za okres nieobecności w pracy z powodu choroby sędziego, chyba że łączny okres tej nieobecności nie przekracza 30 dni w roku kalendarzowym.

§ 8. Tabelę mnożników służących do ustalenia wysokości dodatków funkcyjnych określa załącznik do ustawy.

Art. 42. Sędziemu Sądu Najwyższego przysługuje dodatek za długoletnią pracę wynoszący za każdy rok 1% wynagrodzenia zasadniczego, nie więcej jednak niż 20% tego wynagrodzenia. Do okresu pracy, od którego zależy wysokość dodatku, wlicza się również przypadający przed powołaniem na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego okres stosunku służbowego lub stosunku pracy, jak również okres wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza.

Art. 43. § 1. Sędziemu Sądu Najwyższego przysługuje gratyfikacja jubileuszowa w wysokości:

- 1) po dwudziestu latach pracy - 100% wynagrodzenia miesięcznego;
- 2) po dwudziestu pięciu latach pracy - 150% wynagrodzenia miesięcznego;
- 3) po trzydziestu latach pracy - 200% wynagrodzenia miesięcznego;
- 4) po trzydziestu pięciu latach pracy - 250% wynagrodzenia miesięcznego;
- 5) po czterdziestu latach pracy - 350% wynagrodzenia miesięcznego;
- 6) po czterdziestu pięciu latach pracy - 400% wynagrodzenia miesięcznego.

§ 2. Do okresu pracy uprawniającego do gratyfikacji jubileuszowej wlicza się wszystkie poprzednie okresy zatrudnienia, w tym okres wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza, oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

Art. 44. § 1. Sędziemu Sądu Najwyższego przysługuje corocznie urlop dodatkowy w wymiarze 12 dni roboczych.

§ 2. Sędziemu może być na jego wniosek udzielony płatny urlop dla poratowania zdrowia.

§ 3. Urlop dla poratowania zdrowia nie może przekraczać sześciu miesięcy.

§ 4. W okresie nieobecności w pracy z powodu choroby sędziego otrzymuje 80% wynagrodzenia, nie dłużej jednak niż przez okres roku. Do okresu tego wlicza się okresy

poprzedniej przerwy w pełnieniu służby z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia, jeżeli okres czynnej służby nie przekroczył 30 dni. Po upływie roku w okresie nieobecności w pracy z powodu choroby sędziego otrzymuje 50% wynagrodzenia.

§ 6. Jeżeli nieobecność sędziego w pracy nastąpiła z powodu:

- 1) wypadku przy pracy albo w drodze do pracy lub z pracy,
- 2) choroby przypadającej w okresie ciąży,
- 3) choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami wykonywania czynności sędziego,
- 4) choroby spowodowanej przez inną osobę w wyniku popełnienia przez nią umyślnego czynu zabronionego, w związku z wykonywaniem czynności sędziego, stwierdzonego orzeczeniem wydanym przez uprawniony organ,
- 5) poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów

– sędziego zachowuje prawo do 100% wynagrodzenia, nie dłużej jednak niż przez okres roku; przepis § 5 zdanie drugie i trzecie stosuje się.

§ 7. W razie ujawnienia u sędziego choroby, co do której zachodzi podejrzenie, że powstała w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami wykonywania czynności sędziego, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego kieruje sędziego, a sędziego orzekającego w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego – Prezes tej Izby, do lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z urzędu lub na wniosek sędziego. Od orzeczenia lekarza orzecznika sędziemu przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w terminie 14 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia.

§ 8. Za chorobę powstałą w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami wykonywania czynności sędziego uznaje się chorobę spowodowaną działaniem czynników szkodliwych występujących w miejscu wykonywania czynności sędziego.

§ 9. Koszty badania i wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika oraz komisję lekarską Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pokrywa Skarb Państwa ze środków pozostających w dyspozycji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

§ 10. W razie niemożności wykonywania pracy z innych przyczyn, uprawniających do uzyskania świadczeń określonych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, sędziemu przysługuje wynagrodzenie w wysokości świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, przez okres przewidziany w tych przepisach.

§ 11. Okres nieobecności w pracy z powodu choroby oraz niemożności wykonywania pracy, o której mowa w § 10, stwierdza zaświadczenie lekarskie wystawione zgodnie z art. 55 ust. 1 i art. 55a ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 372 i 960) albo wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 tej ustawy, z tym że w przypadku:

- 1) poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz niezdolności do pracy wskutek poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów - zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku, zgodnie z art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa;
- 2) o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa - decyzja wydana przez właściwy organ albo uprawniony podmiot na podstawie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;
- 3) urlopu macierzyńskiego - zaświadczenie lekarskie wystawione na zwykłym druku, określające przewidywaną datę porodu - za okres przed porodem, odpis skrócony aktu urodzenia dziecka lub jego kopia - za okres po porodzie;
- 4) konieczności osobistego sprawowania przez sędziego opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka sędziego, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2016 r. poz. 157), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
 - b) porodu lub choroby małżonka sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego

wykonywającego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

– oświadczenie sędziego.

§ 12. Doręczenie zaświadczenia lekarskiego odbywa się przy wykorzystaniu profilu informacyjnego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, na zasadach określonych w tej ustawie. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wykorzystuje lub tworzy profil informacyjny płatnika składek, o którym mowa w art. 58 ust. 1 tej ustawy.

§ 13. Wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zaświadczenie lekarskie, o którym mowa w art. 55a ust. 7 tej ustawy, zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku w przypadkach, o których mowa w § 11 pkt 1 i 3, decyzję, odpis skrócony aktu urodzenia dziecka lub jego kopię, sędzia jest obowiązany dostarczyć Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, a sędzia orzekający w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego - Prezesowi tej Izby, w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

§ 14. Sędzia jest obowiązany złożyć Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, a sędzia orzekający w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego - Prezesowi tej Izby, oświadczenie o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w § 11 pkt 4, w terminie 7 dni od dnia ich zaistnienia.

§ 15. W przypadku niedopełnienia obowiązku, o którym mowa w § 13 i 14, nieobecność uznaje się za nieusprawiedliwioną, chyba że niedostarczenie zaświadczenia, decyzji, odpisu skróconego aktu urodzenia dziecka lub jego kopii lub niezłożenie oświadczenia nastąpiło z przyczyn niezależnych od sędziego.

§ 16. Za inną usprawiedliwioną nieobecność w pracy sędziemu przysługuje wynagrodzenie.

§ 17. W przypadkach, w których pracownikom podlegającym ubezpieczeniu społecznemu przysługują zasiłki niezależnie od prawa do wynagrodzenia, sędziemu przysługuje świadczenie pieniężne w wysokości zasiłku z ubezpieczenia społecznego.

§ 18. Sędziemu może zostać udzielony urlop rehabilitacyjny na zasadach określonych w art. 94d–94g ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Art. 45. § 1. Sędzia mianowany, powołany lub wybrany do pełnienia funkcji w organach państwowych, w służbie dyplomatycznej, konsularnej lub organach organizacji

międzynarodowych oraz ponadnarodowych działających na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską jest obowiązany zrzec się niezwłocznie swojego urzędu.

§ 2. Sędzia, który zrzekł się urzędu z przyczyn określonych w § 1, ma prawo powrotu do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, jeżeli przerwa w pełnieniu obowiązków sędziego nie przekracza dziewięciu lat, chyba że pełnił funkcje sędziowskie lub prokuratorskie w międzynarodowych lub ponadnarodowych organach sądowych.

§ 3. W przypadku przewidzianym w § 2 Krajowa Rada Sądownictwa, z inicjatywy zainteresowanego, przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosek o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

§ 4. W razie odmowy przedstawienia wniosku, o którym mowa w § 3, zainteresowanemu służy odwołanie do Sądu Najwyższego.

Art. 46. § 1. Sędzia Sądu Najwyższego powinien mieszkać w Warszawie. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego może wyrazić zgodę na zamieszkiwanie sędziego w innej miejscowości. W przypadku sędziów orzekających w Izbie Dyscyplinarnej zgodę wyraża Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą tej Izby.

§ 2. Sędziemu mieszkającemu w innej miejscowości, który uzyskał zgodę, o której mowa w § 1, przysługuje:

- 1) prawo do nieodpłatnego zakwaterowania, w warunkach odpowiadających godności urzędu albo zwrot kosztów zamieszkania w Warszawie, w jednej z następujących form:
 - a) zwrotu kosztów faktycznie poniesionych - w wysokości określonej w fakturze,
 - b) miesięcznego ryczałtu - w kwocie nie wyższej niż 78% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych;
- 2) zwrot kosztów pierwszego przejazdu z miejsca stałego zamieszkania do Warszawy, zwrot kosztów ostatniego przejazdu z Warszawy do miejsca stałego zamieszkania oraz zwrot kosztów przejazdów odbywanych nie częściej niż raz w tygodniu do miejsca stałego zamieszkania i z powrotem na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych na obszarze kraju.

§ 3. Świadczenia i należności, o których mowa w § 2, nie przysługują w wypadkach, gdy odległość od miejscowości, w której sędzia ma miejsce stałego zamieszkania do Warszawy nie przekracza 60 km, chyba że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, a w

przypadku sędziów orzekających w Izbie Dyscyplinarnej - Prezes tej Izby, na wniosek sędziego uzna, że jest to uzasadnione ze względu na zakres obowiązków i warunki dojazdu.

§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, tryb i sposób realizacji prawa do nieodpłatnego zakwaterowania i zwrotu kosztów zamieszkania w Warszawie, w tym maksymalną wysokość zwrotu kosztów faktycznie poniesionych oraz wysokość miesięcznego ryczału, a także tryb i sposób realizacji świadczeń, o których mowa w § 2 pkt 2, mając na względzie konieczność zapewnienia warunków do prawidłowego wykonywania obowiązków sędziego Sądu Najwyższego, jak również konieczność zwrotu wydatków poniesionych przez sędziego, przy uwzględnieniu przeciętnych kosztów zakwaterowania i utrzymania się.

Art. 47. Sędziemu Sądu Najwyższego przechodzącemu w stan spoczynku przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia.

Art. 48. § 1. Sędzia Sądu Najwyższego nie może być pozbawiony wolności ani pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia sądu dyscyplinarnego. Nie dotyczy to ujęcia na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli zatrzymanie sędziego jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Do czasu wydania uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności wolno podejmować tylko czynności niecierpiące zwłoki.

§ 2. Jeżeli wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie dotyczy sędziego ujętego na gorącym uczynku zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, występkę, o którym mowa w art. 177 § 1 Kodeksu karnego w związku z art. 178 § 1 Kodeksu karnego, a także w art. 178a § 1 lub § 4 Kodeksu karnego, i pozostającego nadal zatrzymanym, sąd dyscyplinarny podejmuje uchwałę w przedmiocie wniosku nie później niż przed upływem 24 godzin od jego wpłynięcia do sądu dyscyplinarnego. Uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziego jest natychmiast wykonalna.

§ 3. O zatrzymaniu sędziego niezwłocznie powiadamia się Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, a w odniesieniu do sędziów orzekających w Izbie Dyscyplinarnej – Prezes tej Izby, może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

§ 4. W terminie siedmiu dni od doręczenia uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności przysługuje organowi lub osobie, która wniosła o zezwolenie, oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu zażalenie do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji. W tym samym terminie zainteresowanemu sędziemu przysługuje zażalenie na uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności.

Art. 49. Sędziemu Sądu Najwyższego w stanie spoczynku przysługuje uposażenie w wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat, pobieranych na ostatnio zajmowanym stanowisku. Uposażenie to jest waloryzowane w terminach i w wysokości stosownie do zmian wynagrodzenia zasadniczego sędziów Sądu Najwyższego czynnych zawodowo.

Art. 50. § 1. Sąd Najwyższy zatrudnia asystentów sędziego posiadających wyższe wykształcenie prawnicze.

§ 2. Szczegółowy zakres i sposób wykonywania czynności przez asystentów sędziego określa regulamin Sądu Najwyższego.

Rozdział 5

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 51. § 1. Sędzia Sądu Najwyższego odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia służbowe i uchybienia godności urzędu.

§ 2. Sędzia odpowiada dyscyplinarnie także za swoje postępowanie przed objęciem stanowiska, jeżeli uchybił obowiązkowi piastowanego urzędu państwowego lub okazał się niegodnym urzędu sędziego.

§ 3. Za wykroczenia sędzia może odpowiadać tylko dyscyplinarnie.

§ 4. Sędzia może wyrazić zgodę na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej za wykroczenia, o których mowa w § 5, w trybie określonym w tym przepisie.

§ 5. W przypadku popełnienia przez sędziego wykroczenia, o którym mowa w rozdziale XI ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2015 r. poz. 1094, 1485, 1634 i 1707 oraz z 2017 r. poz. 966), przyjęcie przez sędziego mandatu karnego albo uiszczenie grzywny, w przypadku ukarania mandatem karnym zaocznym, o którym mowa w art. 98 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2016 r. poz. 1713 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 708, 962 i 966), stanowi

oświadczenie o wyrażeniu przez niego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności w tej formie.

§ 6. Wyrażenie przez sędziego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej w trybie określonym w § 5 wyłącza odpowiedzialność dyscyplinarną.

Art. 52. Sądami dyscyplinarnymi w sprawach dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego są:

- 1) w pierwszej instancji – Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego Izby Dyscyplinarnej, a w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej;
- 2) w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej.

Art. 53. Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego i jego zastępcę wybiera Kolegium Sądu Najwyższego na okres 4 lat.

Art. 54. § 1. Minister Sprawiedliwości może powołać Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia określonej sprawy dotyczącej sędziego Sądu Najwyższego. Powołanie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości wyłącza innego rzecznika od podejmowania czynności w sprawie.

§ 2. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości jest powoływany spośród prokuratorów każdorazowo wskazanych przez Prokuratora Krajowego. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności śmierci lub przedłużającej się przeszkody w pełnieniu funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, Minister Sprawiedliwości wyznacza w miejsce tej osoby innego prokuratora spośród wskazanych przez Prokuratora Krajowego.

§ 3. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości może wszcząć postępowanie na wniosek Ministra Sprawiedliwości albo wstąpić do toczącego się postępowania.

§ 4. Wyznaczenie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości jest równoznaczne z żądaniem podjęcia czynności wyjaśniających.

§ 5. Wyznaczenie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, umorzeniu postępowania dyscyplinarnego albo uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie dyscyplinarne. Wygaśnięcie funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości nie stoi na przeszkodzie ponownemu wyznaczeniu przez Ministra Sprawiedliwości rzecznika w tej samej sprawie.

Art. 55. § 1. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) obniżenie wynagrodzenia zasadniczego sędziego o 5%-20% na okres od sześciu miesięcy do dwóch lat;
- 4) usunięcie z zajmowanej funkcji;
- 5) złożenie sędziego z urzędu.

§ 2. Sąd podaje prawomocny wyrok dyscyplinarny do wiadomości publicznej poprzez zamieszczenie go na stronie internetowej Sądu Najwyższego. Zamieszczeniu podlega sentencja wyroku, z wyłączeniem danych dotyczących tożsamości osoby fizycznej lub innej osoby, jeżeli jest to konieczne dla ochrony słusznym interesów tych osób.

§ 3. Wymierzenie kary, o której mowa w § 1 pkt 2-4, pociąga za sobą, przez okres pięciu lat, niemożność udziału w Kolegium Sądu Najwyższego, orzekania w sądzie dyscyplinarnym oraz pełnienia funkcji.

§ 4. Wymierzenie kary, o której mowa w § 1 pkt 5, pociąga za sobą utratę możliwości ponownego powołania ukaranego na urząd sędziego.

§ 5. W przypadku przewinienia dyscyplinarnego lub wykroczenia mniejszej wagi sąd dyscyplinarny może odstąpić od wymierzenia kary.

Art. 56. § 1. Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego podejmuje czynności wyjaśniające na żądanie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej, Kolegium Sądu Najwyższego, Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, lub z własnej inicjatywy, po wstępnym wyjaśnieniu okoliczności niezbędnych do ustalenia znamion przewinienia, a także złożeniu wyjaśnień przez sędziego, chyba że złożenie tych wyjaśnień nie jest możliwe. Czynności wyjaśniające powinny być przeprowadzone w terminie 30 dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego.

§ 2. Po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających, jeżeli zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego wszczyna postępowanie dyscyplinarne i przedstawia sędziemu na piśmie zarzuty. Po przedstawieniu zarzutów obwiniony, w terminie 14 dni, może złożyć wyjaśnienia oraz zgłosić wnioski o przeprowadzenie dowodów.

§ 3. Po upływie terminu, o którym mowa w § 2, a w razie potrzeby po przeprowadzeniu dalszych dowodów, Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego składa wniosek o

rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji. Wniosek powinien zawierać dokładne określenie czynu, który jest przedmiotem postępowania, wykaz dowodów uzasadniających wniosek oraz uzasadnienie.

§ 4. Jeżeli Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego nie znajduje podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego na żądanie uprawnionego organu, wydaje postanowienie o odmowie jego wszczęcia. Odpis postanowienia doręcza się również Ministrowi Sprawiedliwości. W terminie 30 dni od dnia doręczenia tego postanowienia organowi, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego służy zażalenie do sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, a Ministrowi Sprawiedliwości - sprzeciw. Wniesienie sprzeciwu jest równoznaczne z obowiązkiem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, a wskazania Ministra Sprawiedliwości co do dalszego toku postępowania są wiążące dla Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego.

§ 5. Jeżeli Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego nie znajduje podstaw do złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego. Odpis postanowienia doręcza się obwinionemu i Ministrowi Sprawiedliwości. W terminie 30 dni od dnia doręczenia tego postanowienia organowi, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego służy zażalenie do sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, a Ministrowi Sprawiedliwości - sprzeciw. Wniesienie sprzeciwu jest równoznaczne z obowiązkiem podjęcia i dalszego prowadzenia postępowania dyscyplinarnego, a wskazania Ministra Sprawiedliwości co do dalszego toku postępowania są wiążące dla Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego.

§ 6. Zażalenie powinno być rozpoznane w terminie czternastu dni od dnia jego wniesienia do sądu. W przypadku uchylecia tego postanowienia, wskazania sądu dyscyplinarnego co do dalszego postępowania są wiążące dla Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego.

§ 7. Od orzeczeń dyscyplinarnych nie przysługuje kasacja.

Art. 57. § 1. Po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających, jeżeli nie zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości wydaje postanowienie o odmowie jego wszczęcia. Odpis postanowienia doręcza się Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 2. W terminie 30 dni od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa w § 1, Minister Sprawiedliwości, może zgłosić sprzeciw. Wniesienie sprzeciwu jest równoznaczne z obowiązkiem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, a wskazania Ministra

Sprawiedliwości co do dalszego toku postępowania są wiążące dla Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości.

§ 3. Po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających, jeżeli zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości wszczyna postępowanie dyscyplinarne i przedstawia sędziemu zarzuty na piśmie. Po przedstawieniu zarzutów obwiniony, w terminie 14 dni, może złożyć wyjaśnienia oraz zgłosić wnioski o przeprowadzenie dowodów.

§ 4. Po upływie terminu, o którym mowa w § 3, a w razie potrzeby po przeprowadzeniu dalszych dowodów, Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości składa wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego. Wniosek powinien zawierać dokładne określenie czynu, który jest przedmiotem postępowania, wykaz dowodów uzasadniających wniosek oraz uzasadnienie.

§ 5. Jeżeli Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości nie znajduje podstaw do złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego. Odpis postanowienia doręcza się obwinionemu i Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 6. W terminie 30 dni od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa w § 5, obwinionemu oraz Ministrowi Sprawiedliwości, służy zażalenie do sądu dyscyplinarnego.

§ 7. Zażalenie powinno być rozpoznane w terminie 30 dni od dnia jego wniesienia do sądu.

Rozdział 6

Postępowanie przed Sądem Najwyższym

Art. 58. § 1. Sąd Najwyższy orzeka w składzie trzech sędziów, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2. Sąd Najwyższy w Izbie Dyscyplinarnej orzeka na posiedzeniu w składzie jednego sędziego, chyba że Prezes tej Izby zarządzi rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów.

Art. 59. W sprawach, o których mowa w art. 48 § 1 i § 2, orzeka sąd dyscyplinarny w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego.

Art. 60. Sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczące sędziów Sądu Najwyższego oraz sprawy z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku rozpoznaje:

- 1) w pierwszej instancji – Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego Izby Dyscyplinarnej;
- 2) w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej.

Art. 61. § 1. Do podjęcia uchwały pełnego składu izby wymagana jest obecność 2/3 liczby sędziów tej izby.

§ 2. Do podjęcia uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego wymagana jest obecność co najmniej 2/3 liczby sędziów każdej z izb.

Art. 62. Przydziału spraw i wyznaczenia składu orzekającego dokonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą właściwej izby.

Art. 63. W składzie orzekającym Sądu Najwyższego może brać udział tylko jeden sędzia delegowany do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym. Sędzia delegowany nie może być przewodniczącym składu orzekającego.

Art. 64. Jeżeli Sąd Najwyższy, rozpoznając kasację lub inny środek odwoławczy, poweźmie poważne wątpliwości co do wykładni prawa, może odroczyć rozpoznanie sprawy i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi izby.

Art. 65. § 1. Jeżeli w orzecznictwie sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego ujawnią się rozbieżności w wykładni prawa, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego może przedstawić wniosek o ich rozstrzygnięcie Sądowi Najwyższemu w składzie izby lub w pełnym składzie Sądu Najwyższego.

§ 2. Z wnioskiem, o którym mowa w § 1, mogą wystąpić również Rzecznik Praw Obywatelskich, Prokurator Generalny, Prokurator Krajowy oraz, w zakresie swojej właściwości, Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka, Przewodniczący Rady Dialogu Społecznego, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego i Rzecznik Finansowy.

Art. 66. § 1. Jeżeli skład Sądu Najwyższego uzna, że przedstawione zagadnienie wymaga wyjaśnienia, a rozbieżności - rozstrzygnięcia, podejmuje uchwałę, w przeciwnym razie odmawia jej podjęcia, a jeżeli podjęcie uchwały stało się zbędne - umarza postępowanie.

§ 2. Jeżeli skład izby uzna, że znaczenie dla praktyki sądowej lub powaga występujących wątpliwości to uzasadniają, może zagadnienie prawne lub wnioski o podjęcie uchwały przedstawić pełnemu składowi Sądu Najwyższego.

§ 3. O posiedzeniu pełnego składu Sądu Najwyższego lub składu izby zawiadamia się Prokuratora Generalnego. W posiedzeniu pełnego składu Sądu Najwyższego bierze udział Prokurator Generalny lub jego zastępca. W posiedzeniu składu izby Prokuratora Generalnego reprezentuje jego zastępca lub prokurator Prokuratury Krajowej. W innych posiedzeniach Prokuratora Generalnego reprezentuje prokurator Prokuratury Krajowej lub prokurator delegowany do wykonywania czynności w Prokuraturze Krajowej i wyznaczony przez Prokuratora Generalnego lub jego zastępcę do udziału w posiedzeniach Sądu Najwyższego.

§ 4. Uchwały składu izby lub pełnego składu Sądu Najwyższego z chwilą ich podjęcia uzyskują moc zasad prawnych i są publikowane w Dzienniku Urzędowym "Monitor Polski".

Art. 67. § 1. Jeżeli jakkolwiek skład Sądu Najwyższego zamierza odstąpić od zasady prawnej, przedstawia powstałe zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi izby.

§ 2. Odstąpienie od zasady prawnej uchwalonej przez izbę albo przez pełny skład Sądu Najwyższego wymaga ponownego rozstrzygnięcia w drodze uchwały odpowiednio przez właściwą izbę lub pełny skład Sądu Najwyższego.

§ 3. Jeżeli skład jednej izby Sądu Najwyższego zamierza odstąpić od zasady prawnej uchwalonej przez inną izbę, rozstrzygnięcie następuje w drodze uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego.

Art. 68. Postanowienie o przedstawieniu zagadnienia prawnego, wnioski o podjęcie uchwały oraz uchwała Sądu Najwyższego wymagają pisemnego uzasadnienia.

Art. 69. Sąd Najwyższy może zażądać sporządzenia uzasadnienia, jeżeli nie zawiera go zaskarżone orzeczenie.

Art. 70. § 1. Sąd Najwyższy na wniosek Prokuratora Generalnego unieważnia prawomocne orzeczenie wydane w sprawie, która w chwili orzekania ze względu na osobę nie podlegała orzecznictwu sądów polskich lub w której w chwili orzekania droga sądowa była niedopuszczalna, jeżeli orzeczenie to nie może być wzruszone w trybie przewidzianym w ustawach o postępowaniach sądowych.

§ 2. Wniosek, o którym mowa w § 1, powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego i zawierać:

- 1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiony, ze wskazaniem zakresu zaskarżenia;

- 2) przytoczenie podstaw wniosku oraz ich uzasadnienie;
- 3) wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w trybie przewidzianym we właściwej ustawie o postępowaniu sądowym nie jest możliwe;
- 4) wniosek o unieważnienie zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli orzeczenie to zostało wydane przez sąd drugiej instancji - również wniosek o unieważnienie poprzedzającego je orzeczenia sądu pierwszej instancji.

§ 3. Do wniosku - oprócz jego odpisów dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom - Prokurator Generalny dołącza dwa odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego.

§ 4. Sąd Najwyższy rozpoznaje wniosek na posiedzeniu niejawnym, chyba że Prokurator Generalny domagał się rozpoznania wniosku na rozprawie albo przemawiają za tym inne ważne względy.

§ 5. Sąd Najwyższy po rozpoznaniu sprawy oddala wniosek albo unieważnia zaskarżone orzeczenie. W przypadku uwzględnienia wniosku, jeżeli orzeczenie zostało wydane przez sąd drugiej instancji, Sąd Najwyższy unieważnia również orzeczenie sądu pierwszej instancji.

§ 6. Postanowienie Sądu Najwyższego wraz z uzasadnieniem doręcza się Prokuratorowi Generalnemu oraz stronom bądź uczestnikom postępowania, w którym zostało wydane zaskarżone orzeczenie.

§ 7. W przypadkach nieuregulowanych przepisami niniejszego artykułu do postępowania o unieważnienie orzeczenia stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.⁴⁾) o skardze kasacyjnej albo ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.⁵⁾) o kasacji.

Art. 71. § 1. Sąd Najwyższy, w razie stwierdzenia przy rozpoznawaniu sprawy oczywistej obrazy przepisów - niezależnie od innych uprawnień - wytyka uchybienie właściwemu sądowi. Przed wytknięciem uchybienia obowiązany jest pouczyć sędziego lub sędziów wchodzących w skład sądu orzekającego o możliwości złożenia na piśmie wyjaśnień w terminie siedmiu dni. Stwierdzenie i wytknięcie uchybienia nie ma wpływu na rozstrzygnięcie sprawy.

§ 2. O wytknięciu uchybienia Sąd Najwyższy zawiadamia prezesa właściwego sądu.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 1823, 1860, 1948, 2138, 2199, 2260 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 67, 85, 187, 765, 933, 1133 i 1136.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 1948, 2138 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 966 i 1139.

§ 3. Sąd Najwyższy, w razie wytknięcia uchybienia, może zwrócić się z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego. Sądem dyscyplinarnym pierwszej instancji jest Sąd Najwyższy.

Rozdział 7

Kancelaria Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Kancelaria Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej oraz Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego

Art. 72. § 1. W Sądzie Najwyższym działa Kancelaria Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Kancelaria Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej oraz Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego.

§ 2. Regulamin Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego ustala Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego po zasięgnięciu opinii Kolegium Sądu Najwyższego.

§ 3. Regulamin Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej ustala Prezes tej Izby, po zasięgnięciu opinii Kolegium Sądu Najwyższego.

Art. 73. § 1. Kancelaria Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wykonuje zadania związane z pełnieniem przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego czynności w zakresie funkcjonowania Sądu Najwyższego, w szczególności w zakresie spraw finansowych, kadrowych i administracyjno-gospodarczych.

§ 2. Kancelarią Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego kieruje Szef Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, którego powołuje i odwołuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Art. 74. Kancelaria Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej wykonuje zadania związane z wykonywaniem czynności przez Prezesa tej Izby w zakresie jej funkcjonowania, w szczególności w zakresie spraw kadrowych i administracyjno-gospodarczych.

§ 2. Kancelarią Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej kieruje Szef Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej, którego powołuje i odwołuje Prezes tej Izby.

Art. 75. § 1. Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego wykonuje w szczególności zadania związane z pełnieniem przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz przez Sąd

Najwyższy funkcji związanych z pieczęcią nad zgodnością z prawem i jednolitością orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych oraz oceną spójności i jednolitości prawa stosowanego przez sądy.

§ 2. Biurem Studiów i Analiz Sądu Najwyższego kieruje Dyrektor Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, którego powołuje i odwołuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Art. 76. § 1. Czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub upoważniona przez niego osoba.

§ 2. Czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do osób wykonujących czynności służbowe w Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej dokonuje Prezes tej Izby lub upoważniona przez niego osoba.

Art. 77. Minister Sprawiedliwości na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej może delegować członka korpusu służby cywilnej zatrudnionego w Ministerstwie Sprawiedliwości lub pracownika sądów albo prokuratury na czas określony, nie dłuższy niż 2 lata, do wykonywania czynności służbowych w Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej oraz Biurze Studiów i Analiz Sądu Najwyższego.

Art. 78. § 1. Wynagrodzenie Szefa Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Szefa Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej jest ustalane na podstawie przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe w zakresie dotyczącym sekretarza stanu.

§ 2. Wynagrodzenie członków Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego niebędących sędziami jest równe połowie wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu apelacyjnego w stawce podstawowej, z tym że wynagrodzenie to podwyższa się o wartość składki obciążającej pracownika z tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

§ 3. Osoby, o których mowa w § 2, mogą podejmować dodatkowe zatrudnienie lub inne zajęcie lub sposób zarobkowania wyłącznie za zgodą Ministra Sprawiedliwości. Zgoda może być cofnięta w każdym czasie.

§ 4. W związku z pełnioną funkcją członkowi Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego przysługuje dodatek funkcyjny.

§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, stawki dodatku funkcyjnego członków Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego mając na uwadze rodzaj oraz zakres związanych z nią zadań.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 79. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.⁶⁾) w art. 388 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli na skutek wykonania orzeczenia, od którego przysługuje skarga kasacyjna, stronie mogłaby być wyrządzona niepowetowana szkoda, sąd drugiej instancji, od chwili złożenia przez stronę wniosku o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem może wstrzymać wykonanie orzeczenia do czasu ukończenia postępowania kasacyjnego lub uzależnić wykonanie tego orzeczenia – a w razie oddalenia apelacji także orzeczenia sądu pierwszej instancji – od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia. W razie niewniesienia skargi kasacyjnej, postanowienie obowiązuje do czasu upływu terminu do jej wniesienia. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.”.

Art. 80. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, z późn. zm.⁷⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 652 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) Sąd Najwyższy.”;

2) w art. 655:

a) w § 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd Najwyższy rozpoznaje.”,

b) uchyla się § 2;

3) art. 672a i 673 otrzymują brzmienie:

„Art. 672a. Kasację, o której mowa w art. 521 oraz w art. 539a, do Sądu Najwyższego może wnieść również Zastępca Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych.

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 1823, 1860, 1948, 2138, 2199, 2260 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 67, 85, 187 768 i 933.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 1933, 2169 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 60, 777, 858 i 859.

Art. 673. W kwestii wznowienia postępowania orzeka w składzie trzech sędziów wojskowy sąd okręgowy, a w sprawach zakończonych orzeczeniem tego sądu lub Sądu Najwyższego - Sąd Najwyższy.”.

Art. 81. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 358, 2103 i 2261) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10:

a) w § 3 uchyla się pkt 5,

b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Głosowanie jest tajne w sprawach, o których mowa w § 3 pkt 1-3, a ponadto jeżeli żądanie takie zgłosi chociażby jeden z obecnych członków Zgromadzenia.”;

2) w art. 15 § 3b otrzymuje brzmienie:

„§ 3b. W przypadku przewidzianym w § 3a, sąd dyscyplinarny wydaje postanowienie po wysłuchaniu Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych oraz sędziego, chyba że nie jest to możliwe. Na postanowienie odmawiające uwzględnienia zastrzeżenia sędziemu przysługuje zażalenie. Zażalenie rozpoznaje ten sam sąd dyscyplinarny w innym równorzędnym składzie.”;

3) po art. 21 dodaje się art. 21a w brzmieniu:

„Art. 21a. Sędzia jest obowiązany wykonywać czynności związane z powierzonymi mu obowiązkami sędziego sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym.”;

4) w art. 22:

a) w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) posiada wyłącznie obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i publicznych, a także nie był prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego”,

b) w § 3 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Wymagania określone w § 1 pkt 5-6 nie dotyczą.”;

5) w art. 30:

a) po § 1 dodaje się §1a w brzmieniu:

„§ 1a. Jeżeli wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie dotyczy sędziego ujętego na gorącym uczynku zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której

górną granicą wynosi co najmniej 8 lat, występku, o którym mowa w art. 177 § 1 Kodeksu karnego w związku z art. 178 § 1 Kodeksu karnego, a także w art. 178a § 1 lub § 4 Kodeksu karnego, i pozostającego nadal zatrzymanym, sąd dyscyplinarny podejmuje uchwałę w przedmiocie wniosku nie później niż przed upływem 24 godzin od jego wpłynięcia do sądu dyscyplinarnego. Uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziego jest natychmiast wykonalna.”,

b) w § 6 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

§ 6. W terminie siedmiu dni od doręczenia uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, organowi lub osobie, która wniosła o zezwolenie, oraz Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sędziów Sądów Wojskowych przysługuje zażalenie do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.”;

6) art. 34 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prawomocny wyrok sądu dyscyplinarnego o złożeniu sędziego z urzędu oraz prawomocne orzeczenie sądu orzekające środek karny w postaci pozbawienia praw publicznych lub zakazu zajmowania stanowiska sędziego pociąga za sobą, z mocy prawa, utratę urzędu i stanowiska sędziego; stosunek służbowy sędziego wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia lub wyroku.”;

7) w art. 39 po § 3 dodaje się § 3a i § 3b w brzmieniu:

„§ 3a. Kara określona w § 1 pkt 4 polega na zmianie miejsca służbowego sędziego:

1) na znajdujące się w wojskowym sądzie garnizonowym z siedzibą na obszarze innego okręgu wojskowego sądu okręgowego – w przypadku sędziego wojskowego sądu garnizonowego;

2) na znajdujące się w innym wojskowym sądzie okręgowym – w przypadku sędziego wojskowego sądu okręgowego.

Okręg lub sąd określa sąd dyscyplinarny w wyroku.

§ 3b. W przypadku gdy określenie miejsca służbowego zgodnie z § 3a pkt 1 byłoby niecelowe z uwagi na szczególne okoliczności związane z osobą ukaranego sędziego, sąd dyscyplinarny może określić nowe miejsce służbowe sędziego na miejsce znajdujące się w sądzie na obszarze tego samego okręgu wojskowego sądu okręgowego.”;

8) w art. 39a:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§1. W sprawach dyscyplinarnych sędziów sądów wojskowych orzekają:

1) w pierwszej instancji:

a) sądy dyscyplinarne przy wojskowych sądach okręgowych w składzie trzech sędziów sądów wojskowych,

b) Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub w sprawach, w których Sąd Najwyższy zwrócił się z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej wraz z wytknięciem uchybienia;

2) w drugiej instancji - Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej.”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Od rozpoznania spraw wymienionych w § 1 pkt 1 lit. a jest wyłączony sąd dyscyplinarny, w okręgu którego pełni służbę sędzia objęty postępowaniem dyscyplinarnym.”,

c) uchyla się § 3,

d) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Jeżeli z powodu wyłączenia sędziów rozpoznanie sprawy w danym sądzie dyscyplinarnym nie jest możliwe i nie ma również możliwości przekazania tej sprawy innemu równorzędnemu sądowi dyscyplinarnemu, Sąd Najwyższy - Izba Dyscyplinarna przekazuje sprawę do rozpoznania odpowiedniemu sądowi dyscyplinarnemu ustanowionemu dla sędziów sądów powszechnych.”;

9) po art. 39a dodaje się art. 39b-39d w brzmieniu:

„Art. 39b. § 1. Minister Sprawiedliwości powierza obowiązki sędziego sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym sędziemu sądu wojskowego posiadającemu co najmniej 10-letni staż pracy na stanowisku sędziego, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa.

§ 2. Wykonywanie obowiązków sędziego sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym jest niezależne od wykonywania obowiązków służbowych związanych z zajmowanym przez sędziego miejscem służbowym.

§ 3. Kadencja sędziego sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym trwa sześć lat.

§ 4. Po upływie kadencji sędzia sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym może brać udział w rozpoznawaniu sprawy rozpoczętej wcześniej z jego udziałem, do czasu jej zakończenia.

§ 5. Kadencja sędziego sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym wygasa przed jej upływem w przypadku:

- 1) rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego;
- 2) przejścia albo przeniesienia sędziego w stan spoczynku;
- 3) ukarania sędziego karą dyscyplinarną określoną w art. 39 § 1 pkt 2-4.

Art. 39c. § 1. Prezesa sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym powołuje spośród sędziów sądu dyscyplinarnego Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej. Kadencja prezesa sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym trwa trzy lata.

§ 2. Prezes sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym może być odwołany przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej w toku kadencji w przypadku:

- 1) rażącego lub uporczywego niewywiązywania się z obowiązków służbowych;
- 2) gdy dalsze pełnienie funkcji z innych powodów nie da się pogodzić z dobrem wymiaru sprawiedliwości;
- 3) złożenia rezygnacji z pełnionej funkcji.

§ 3. W razie nieobecności prezesa sądu dyscyplinarnego jego obowiązki pełni najstarszy służbą sędzia sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym.

§ 4. Prezes wojskowego sądu okręgowego zapewnia odpowiednie warunki lokalowe i techniczne oraz obsługę administracyjno-finansową sądu dyscyplinarnego.

Art. 39d. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określa, w drodze rozporządzenia, liczbę sędziów w sądach dyscyplinarnych przy wojskowych sądach okręgowych, kierując się względami organizacyjnymi oraz potrzebą zapewnienia sprawnego postępowania w sprawach dyscyplinarnych.”;

10) art. 40 otrzymuje brzmienie:

„Art. 40. § 1. Oskarżycielem przed sądem dyscyplinarnym w sprawach sędziów wojskowych sądów okręgowych, a także prezesów oraz zastępców prezesów wojskowych sądów garnizonowych jest Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Wojskowych, zaś w sprawach pozostałych sędziów – Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych.

§ 2. Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych oraz Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych powołuje na czteroletnią kadencję Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Ministra Obrony Narodowej i Krajowej Rady Sądownictwa.

§ 3. Jeżeli Minister Obrony Narodowej i Krajowa Rada Sądownictwa w terminie trzydziestu dni od dnia przedstawienia przez Ministra Sprawiedliwości zamiaru powołania Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych oraz Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych, nie przedstawi opinii, Minister Sprawiedliwości powołuje ich bez opinii.

§ 4. Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Wojskowych oraz Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych działają przy Krajowej Radzie Sądownictwa, która zapewnia im obsługę administracyjną przez utworzenie odrębnej komórki organizacyjnej w ramach Biura Rady.

§ 5. Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Wojskowych oraz Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych wykonują swoje obowiązki do czasu powołania osób pełniących te funkcje w kolejnej kadencji.

§ 6. Obwiniony może ustanowić obrońcę spośród sędziów sądów wojskowych, prokuratorów, adwokatów lub radców prawnych.”;

11) po art. 40 dodaje się art. 40a i art. 40b w brzmieniu:

„Art. 40a. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej przepisy o Rzeczniku Dyscyplinarnym Sędziów Sądów Wojskowych stosuje się odpowiednio do Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych oraz do Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości.

Art. 40b. § 1. Minister Sprawiedliwości może powołać Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia określonej sprawy sędziego sądu wojskowego. Powołanie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości wyłącza innego rzecznika od podejmowania czynności w sprawie.

§ 2. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości jest powoływany spośród prokuratorów każdorazowo wskazanych przez Prokuratora Krajowego. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności śmierci lub przedłużającej się przeszkody w pełnieniu funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, Minister Sprawiedliwości wyznacza w miejsce tej osoby innego prokuratora spośród wskazanych przez Prokuratora Krajowego.

§ 3. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości może wszcząć postępowanie na wniosek Ministra Sprawiedliwości albo wstąpić do toczącego się postępowania.

§ 4. Wyznaczenie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości jest równoznaczne z żądaniem podjęcia postępowania wyjaśniającego albo postępowania dyscyplinarnego.

§ 5. Wyznaczenie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, umorzeniu postępowania dyscyplinarnego albo uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie dyscyplinarne. Wygaśnięcie funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości nie stoi na przeszkodzie ponownemu wyznaczeniu przez Ministra Sprawiedliwości rzecznika w tej samej sprawie.”;

12) w art. 41:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Wojskowych podejmuje czynności dyscyplinarne na żądanie Krajowej Rady Sądownictwa, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej, prezesów właściwych sądów wojskowych, kolegium, a także z własnej inicjatywy, po wstępnym ustaleniu okoliczności koniecznych dla stwierdzenia znamion przewinienia dyscyplinarnego. Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Wojskowych w zakresie prowadzenia postępowania wyjaśniającego jest związany wskazaniem organu uprawnionego. Czynności wyjaśniające powinny być przeprowadzone w terminie trzydziestu dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych.”,

b) uchyla się § 2-5;

13) w art. 41a § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Od wydanego w pierwszej instancji wyroku sądu dyscyplinarnego oraz postanowienia i zarządzenia zamykających drogę do wydania wyroku przysługuje odwołanie obwinionemu i Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sędziów Sądów Wojskowych, a także Krajowej Radzie Sądownictwa, Ministrowi Sprawiedliwości oraz Ministrowi Obrony Narodowej, którym doręcza się odpis orzeczenia.”;

14) po art. 41a dodaje się art. 41aa w brzmieniu:

„Art. 41aa. § 1. Sąd dyscyplinarny, uznając na podstawie materiału zebranego przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych, że okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości, a wystarczające będzie wymierzenie kar określonych w art. 39 § 1 pkt 1-3, może wydać wyrok nakazowy.

§ 2. Wyrok nakazowy wydaje sąd dyscyplinarny w składzie jednego sędziego.

§ 3. Wyrokiem nakazowym, karę, o której mowa w art. 39 § 1 pkt 2a, orzeka się w wymiarze od 5 do 10% wynagrodzenia na okres od sześciu miesięcy do roku.

§ 4. Od wyroku nakazowego obwinionemu, Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sędziów Sądów Wojskowych, Krajowej Radzie Sądownictwa, Ministrowi Sprawiedliwości i Ministrowi Obrony Narodowej służy sprzeciw.

§ 5. Sprzeciw wnosi się do sądu dyscyplinarnego, który wydał wyrok nakazowy, w terminie zawitym siedmiu dni od jego doręczenia.”;

15) po art. 41c dodaje się art. 41d w brzmieniu:

„Art. 41d. Minister Sprawiedliwości ma wgląd w czynności sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, może zwracać uwagę na stwierdzone uchybienia, żądać wyjaśnień oraz usunięcia skutków uchybienia; czynności te nie mogą wkraczać w dziedzinę, w której członkowie sądów dyscyplinarnych są niezawisli.”;

16) art. 42 otrzymuje brzmienie:

„Art. 42. § 1. Odpis prawomocnego wyroku skazującego na karę dyscyplinarną oraz określonego w art. 39 § 5 dołącza się do akt osobowych ukaranego.

§ 2. Po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się wyroku orzekającego karę przewidzianą w art. 39 § 1 pkt 1-4 oraz określonego w art. 39 § 5, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej zarządza usunięcie odpisu wyroku z akt osobowych, jeżeli w tym okresie nie wydano przeciwko ukaranemu innego wyroku skazującego. W takim przypadku dopuszczalne jest tylko jednoczesne usunięcie z akt osobowych sędziego odpisów wszystkich wyroków.

§ 3. Prezes sądu prowadzący akta osobowe sędziego niezwłocznie zawiadamia Ministra Sprawiedliwości o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w § 2 zdanie pierwsze.”;

17) w art. 58 w § 1 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) w razie ukarania prawomocnym orzeczeniem dyscyplinarnym;”;

18) w art. 70 w § 1

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Do sądów wojskowych, asystentów sędziów oraz ławników stosuje się odpowiednio przepisy art. 4, art. 5, art. 8, art. 20a, art. 22b § 2, art. 37 § 8, art. 37e § 1 i 3, art. 40, art. 41a-41d, art. 42, art. 44-52, art. 53 § 1-3, art. 54, art. 56, art. 57 § 1 i 7 zdanie pierwsze i drugie, art. 58 § 1, 3-4a i 5-6, art. 60, art. 65, art. 66, art. 69 § 1-2a, art. 70, art. 71, art. 73-75, art. 77 § 2-2b, 3a, 4 i 6-7, art. 78 § 1-4, art. 78a § 1-3 i 6, art. 79, art. 80 § 2d-2h i 4, art. 82a, art. 83, art. 84 § 3, art. 85, art. 86, art. 89, art. 90, art. 91 § 1, 1c-2, 6, 7 i 9-12, art. 91a, art. 92, art. 93, art. 94 § 1, 3 i 4, art. 95, art. 98 § 1 i 2, art. 99, art. 100 § 1-4, art. 101 § 2-4, art. 102, art. 104-106d, art. 106f, art. 106g, art. 108, art. 109a-109b, art. 111, art. 113 § 2-4, art. 113a-113b, art. 114 § 2-13, art. 115-115a, art. 115c-118, art. 120-122, art. 125-128, art. 130, art. 131, art. 133, art. 133a, art. 147 § 3, art. 156, art. 159 § 1 pkt 5 i 6, art. 167, art. 169, art. 170 § 3 i art. 171-174 ustawy, o której mowa w art. 32a § 1, oraz przepisy wydane na podstawie art. 41 § 2, art. 41e, art. 57 § 9, art. 58 § 7, art. 78 § 5, art. 78a § 7, art. 91 § 8, art. 106e i art. 148 § 3 tej ustawy, z tym że:”

b) pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) obsada wolnych stanowisk sędziowskich, o których mowa w art. 20a § 1-2a powołanej ustawy, następuje z uwzględnieniem potrzeb kadrowych sądownictwa wojskowego;”.

Art. 82. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1575) w art. 51:

1) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. W sprawach dyscyplinarnych prokuratorów Instytutu Pamięci orzekają:

1) w pierwszej instancji:

a) Sąd Dyscyplinarny w Instytucie Pamięci w składzie trzech członków,

b) Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub w sprawach, w których wniosek złożył Sąd Najwyższy;

2) w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej.

3. Członków sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji dla prokuratorów Instytutu Pamięci wybiera, w ustalonej przez siebie liczbie, na okres 4 lat, zgromadzenie

prokuratorów Głównej Komisji spośród prokuratorów Instytutu Pamięci. Sąd dyscyplinarny pierwszej instancji wybiera ze swego grona przewodniczącego.”;

2) dodaje się ust. 6-11 w brzmieniu:

„6. Minister Sprawiedliwości może powołać Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia określonej sprawy dotyczącej prokuratora Instytutu Pamięci. Powołanie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości wyłącza innego rzecznika od podejmowania czynności w sprawie.

7. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości jest powoływany spośród prokuratorów każdorazowo wskazanych przez Prokuratora Krajowego. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności śmierci czy przedłużającej się przeszkody w pełnieniu funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, Minister Sprawiedliwości wyznacza w miejsce tej osoby innego prokuratora spośród wskazanych przez Prokuratora Krajowego.

8. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości może wszcząć postępowanie na wniosek Ministra Sprawiedliwości albo wstąpić do toczącego się postępowania.

9. Wyznaczenie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości jest równoznaczne z żądaniem podjęcia postępowania wyjaśniającego albo postępowania dyscyplinarnego.

10. Wyznaczenie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, umorzeniu postępowania dyscyplinarnego albo uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie dyscyplinarne. Wygaśnięcie funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości nie stoi na przeszkodzie ponownemu wyznaczeniu przez Ministra Sprawiedliwości rzecznika w tej samej sprawie.

11. Minister Sprawiedliwości ma wgląd w czynności sądu dyscyplinarnego, może zwracać uwagę na stwierdzone uchybienia, żądać wyjaśnień oraz usunięcia skutków uchybienia; czynności te nie mogą wkraczać w dziedzinę, w której członkowie sądów dyscyplinarnych są niezawiśli.”.

Art. 83. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, 2103 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38, 60 i 803) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 41b dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Organem właściwym do rozpatrzenia skargi dotyczącej działalności zastępcy rzecznika dyscyplinarnego sądu apelacyjnego lub zastępcy rzecznika dyscyplinarnego sądu okręgowego jest Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych, a skargi dotyczącej działalności Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych – Krajowa Rada Sądownictwa.”;

2) art. 41d otrzymuje brzmienie:

„Art. 41d. Skarga, w zakresie w jakim zawiera wniosek o pociągnięcie sędziego lub asesora sądowego do odpowiedzialności dyscyplinarnej, podlega niezwłocznie przekazaniu właściwemu rzecznikowi dyscyplinarnemu. Rzecznik, po wstępnym ustaleniu okoliczności podniesionych w skardze, może podjąć czynności wyjaśniające z własnej inicjatywy. O sposobie załatwienia skargi rzecznik dyscyplinarny zawiadamia skarżącego oraz organ, który przekazał mu skargę. W wypadku wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny zawiadamia o tych czynnościach skarżącego. Przepisu art. 114 § 9, § 11 i § 13 nie stosuje się.”;

3) w art. 61 w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) posiada wyłącznie obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i publicznych, a także nie był prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego;”;

4) w art. 68 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Prawomocny wyrok sądu dyscyplinarnego o złożeniu sędziego z urzędu oraz prawomocne orzeczenie przez sąd środka karnego w postaci pozbawienia praw publicznych lub zakazu zajmowania stanowiska sędziego pociąga za sobą, z mocy prawa, utratę urzędu i stanowiska sędziego; stosunek służbowy sędziego wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia lub wyroku.”;

5) w art. 77 w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) w Sądzie Najwyższym - na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej w odniesieniu do sędziów delegowanych do tej Izby.”;

6) w art. 80:

a) § 2d otrzymują brzmienie:

§ 2d. Sąd dyscyplinarny rozpoznaje wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej w terminie czternastu dni od dnia jego wpłynięcia do sądu dyscyplinarnego.”;

b) po § 2d dodaje się § 2da w brzmieniu:

„§ 2da. Jeżeli wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie dotyczy sędziego ujętego na gorącym uczynku zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, występku, o którym mowa w art. 177 § 1 Kodeksu karnego w związku z art. 178 § 1 Kodeksu karnego, a także w art. 178a § 1 lub § 4 Kodeksu karnego, i pozostającego nadal zatrzymanym, sąd dyscyplinarny podejmuje uchwałę w przedmiocie wniosku nie później niż przed upływem 24 godzin od jego wpłynięcia do sądu dyscyplinarnego. Uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziego jest natychmiast wykonalna.”,

c) § 2e otrzymuje brzmienie:

„§ 2e. Przed wydaniem uchwały sąd dyscyplinarny wysłuchuje rzecznika dyscyplinarnego, sędziego, przedstawiciela organu lub osobę, którzy wnieśli o zezwolenie – jeżeli się stawia. Ich niestawiennictwo, jak również niestawiennictwo obrońcy, nie wstrzymuje rozpoznania wniosku.”;

7) w art. 81 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Wyrażenie przez sędziego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej w trybie określonym w § 3 wyłącza odpowiedzialność dyscyplinarną.”;

8) po art. 82b dodaje się art. 82c w brzmieniu:

„Art. 82c. Sędzia jest obowiązany wykonywać czynności związane z powierzonymi mu obowiązkami sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym.”;

9) w art. 86:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędzia nie może podejmować dodatkowego zatrudnienia, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym.”,

b) po § 2 dodaje się § 2a-2c w brzmieniu:

„§ 2a. Roczny wymiar zajęć dydaktycznych sędziego, w tym zajęć na stanowisku, o których mowa w § 1, nie może przekraczać 50 godzin dydaktycznych.

§ 2b. Roczny wymiar zajęć dydaktycznych sędziego nie może przekraczać 140 godzin dydaktycznych, jeżeli co najmniej $\frac{3}{4}$ tego wymiaru stanowią zajęcia dydaktyczne w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury lub zajęcia dydaktyczne na wydziale prawa uniwersytetu w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, z późn. zm.⁸⁾).

§ 2c. W wyjątkowych przypadkach Minister Sprawiedliwości może udzielić zgody na prowadzenie zajęć dydaktycznych w wyższym wymiarze niż określony w § 2a i § 2b. Wniosek w tej sprawie składa się do Ministra Sprawiedliwości, informując jednocześnie prezesa właściwego sądu o jego złożeniu. Minister Sprawiedliwości podejmuje decyzję w przedmiocie wniosku w terminie 30 dni od dnia jego złożenia.”,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. O zamiarze podjęcia dodatkowego zatrudnienia, o którym mowa w § 1, a także o podjęciu innego zajęcia lub sposobu zarobkowania, w tym zajęć dydaktycznych innych niż wykonywane na stanowisku określonym w § 1, sędzia sądu apelacyjnego oraz sędzia sądu okręgowego zawiadamia prezesa właściwego sądu, a prezesi tych sądów – Ministra Sprawiedliwości, na co najmniej 14 dni przed rozpoczęciem dodatkowego zatrudnienia, podjęciem innego zajęcia lub sposobu zarobkowania. Sędzia sądu rejonowego kieruje zawiadomienie, o którym mowa w zdaniu pierwszym, do prezesa właściwego sądu okręgowego.”,

c) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Prezes właściwego sądu w stosunku do sędziego, a Minister Sprawiedliwości w stosunku do prezesa sądu apelacyjnego i prezesa sądu okręgowego może sprzeciwić się podjęciu lub wykonywaniu dodatkowego zatrudnienia, o którym mowa w § 1, jeżeli uzna, że wykonywanie tych czynności będzie utrudniało pełnienie obowiązków sędziego, osłabiało zaufanie do jego bezstronności lub przynosiło ujmę godności urzędu sędziego.”,

d) po § 5 dodaje się § 5a w brzmieniu:

„§ 5a. Jeżeli zawiadomienie o zamiarze podjęcia dodatkowego zatrudnienia, o którym mowa w § 1, a także o podjęciu innego zajęcia lub sposobu zarobkowania nastąpiło po upływie terminu, o którym mowa w § 4, sędzia może podjąć dodatkowe zatrudnienie, inne zajęcie lub sposób zarobkowania jeśli organ, o którym mowa w § 5, udzielił na to zgody.”,

e) dodaje się § 7 w brzmieniu:

„§ 7. Przepisów § 2a i § 2b nie stosuje się do sędziów, którzy przeszli w stan spoczynku. Sędziowie przeniesieni w stan spoczynku z powodu niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego nie mogą podejmować dodatkowego zatrudnienia, o którym mowa w § 1, a także podejmować innego zajęcia lub sposobu zarobkowania.”;

10) w art. 91a § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. Okres pracy, o którym mowa w § 3, ulega wydłużeniu o trzy lata w razie ukarania sędziego w tym czasie karą dyscyplinarną inną niż kara upomnienia, trzykrotnego wytknięcia uchybienia, o którym mowa w art. 40 lub trzykrotnego zwrócenia uwagi w trybie określonym w art. 37 § 4.”;

11) w art. 104 w § 3 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) obniżenia uposażenia sędziego o 5%-20% na okres od sześciu miesięcy do dwóch lat;”;

12) w art. 106zd:

a) po § 6 dodaje się § 6a w brzmieniu:

„§ 6a. Jeżeli wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie dotyczy asesora sądowego ujętego na gorącym uczynku zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, występku, o którym mowa w art. 177 § 1 Kodeksu karnego w związku z art. 178 § 1 Kodeksu karnego, a także w art. 178a § 1 lub § 4 Kodeksu karnego, i pozostającego nadal zatrzymanym, sąd dyscyplinarny podejmuje uchwałę w przedmiocie wniosku nie później niż przed upływem 24 godzin od jego wpłynięcia do sądu dyscyplinarnego. Uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie asesora sądowego jest natychmiast wykonalna.”,

b) § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Przed wydaniem uchwały sąd dyscyplinarny wysłuchuje rzecznika dyscyplinarnego, asesora sądowego, przedstawiciela organu lub osobę, którzy wnieśli o zezwolenie – jeżeli się stawia. Ich niestawiennictwo, jak również niestawiennictwo obrońcy, nie wstrzymuje rozpoznania wniosku.”;

13) w art. 108:

- a) uchyla się § 3,
- b) dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Przedawnienie dyscyplinarne nie biegnie w czasie postępowania dyscyplinarnego, począwszy od dnia złożenia wniosku do sądu dyscyplinarnego do dnia prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy przedmiotem wniosku jest pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności dyscyplinarnej za wykroczenie lub wykroczenie skarbowe.”;

14) w art. 109:

- a) uchyla się § 2;
- b) po § 3 dodaje się § 3a i § 3b w brzmieniu:

„§ 3a. Kara określona w § 1 pkt 4 polega na zmianie miejsca służbowego sędziego:

1) na znajdujące się w sądzie rejonowym z siedzibą na obszarze innej apelacji – w przypadku sędziego sądu rejonowego;

2) na znajdujące się w sądzie okręgowym z siedzibą na obszarze innej apelacji – w przypadku sędziego sądu okręgowego;

3) na znajdujące się w innym sądzie apelacyjnym – w przypadku sędziego sądu apelacyjnego.

Okręg, apelację lub sąd określa sąd dyscyplinarny w wyroku.

§ 3b. W przypadku gdy określenie miejsca służbowego zgodnie z § 3a pkt 1 lub 2 byłoby niecelowe z uwagi na szczególne okoliczności związane z osobą ukaranego sędziego, sąd dyscyplinarny może określić nowe miejsce służbowe sędziego na miejsce znajdujące się w sądzie na obszarze tej samej apelacji.”;

15) po art. 109 dodaje się art. 109a i 109b w brzmieniu:

„Art. 109a. § 1. Prawomocny wyrok skazujący sąd dyscyplinarnego podaje się do wiadomości publicznej.

§ 2. Sąd dyscyplinarny może odstąpić od podania wyroku do wiadomości publicznej, jeżeli jest to zbędne dla realizacji celów postępowania dyscyplinarnego lub konieczne dla ochrony słusznego interesu prywatnego.

§ 3. Prawomocny wyrok uniewinniający sądu dyscyplinarnego podaje się do wiadomości publicznej na wniosek obwinionego sędziego złożony do sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, nie później niż przed upływem czternastu dni od dnia uprawomocnienia się wyroku.

§ 4. Wyrok sądu dyscyplinarnego podaje się do wiadomości publicznej poprzez zamieszczenie go na stronie internetowej Sądu Najwyższego. Zamieszczeniu podlega sentencja wyroku, z wyłączeniem danych dotyczących tożsamości osoby fizycznej lub innej osoby, jeżeli jest to konieczne dla ochrony słuszných interesów tych osób.

Art. 109b. O prawomocnym przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe i o złożeniu sędziego z urzędu Minister Sprawiedliwości obwieszcza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”;

16) w art. 110:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W sprawach dyscyplinarnych sędziów orzekają:

1) w pierwszej instancji:

a) sądy dyscyplinarne przy sądach apelacyjnych w składzie trzech sędziów;

b) Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub w sprawach, w których Sąd Najwyższy zwrócił się z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej wraz z wytknięciem uchybienia;

2) w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Od rozpoznania spraw wymienionych w § 1 pkt 1 lit. a jest wyłączony sąd dyscyplinarny, w okręgu którego pełni służbę sędzia objęty postępowaniem dyscyplinarnym. Sąd dyscyplinarny właściwy do rozpoznania sprawy wyznacza Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej na wniosek rzecznika dyscyplinarnego.

c) uchyla się § 4;

17) po art. 110 dodaje się art. 110a-110c w brzmieniu:

„Art. 110a. § 1. Minister Sprawiedliwości powierza obowiązki sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym sędziemu sądu powszechnego posiadającemu co najmniej 10-letni staż pracy na stanowisku sędziego, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa.

§ 2. Wykonywanie obowiązków sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym jest niezależne od wykonywania obowiązków służbowych związanych z zajmowanym przez sędziego miejscem służbowym.

§ 3. Kadencja sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym trwa sześć lat.

§ 4. Po upływie kadencji sędzia sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym może brać udział w rozpoznawaniu sprawy rozpoczętej wcześniej z jego udziałem, do czasu jej zakończenia.

§ 5. Kadencja sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym wygasa przed jej upływem w przypadku:

- 1) rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego;
- 2) przejścia albo przeniesienia sędziego w stan spoczynku;
- 3) ukarania sędziego karą dyscyplinarną określoną w art. 109 § 1 pkt 2-4.

Art. 110b. § 1. Prezesa sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym powołuje spośród sędziów sądu dyscyplinarnego Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej. Kadencja Prezesa sądu dyscyplinarnego trwa trzy lata.

§ 2. Prezes sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym może być odwołany przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej w toku kadencji w przypadku:

- 1) rażącego lub uporczywego niewywiązywania się z obowiązków służbowych;
- 2) gdy dalsze pełnienie funkcji z innych powodów nie da się pogodzić z dobrem wymiaru sprawiedliwości;
- 3) złożenia rezygnacji z pełnionej funkcji.

§ 3. W razie nieobecności prezesa sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym jego obowiązki pełni najstarszy sędzią tego sądu.

§ 4. Prezes sądu apelacyjnego zapewnia odpowiednie warunki lokalowe i techniczne oraz obsługę administracyjno-finansową sądu dyscyplinarnego.

Art. 110c. Minister Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, liczbę sędziów w sądach dyscyplinarnych przy sądach apelacyjnych, kierując się względami organizacyjnymi oraz potrzebą zapewnienia sprawnego postępowania w sprawach dyscyplinarnych.”;

18) art. 112 otrzymuje brzmienie:

„Art. 112. § 1. Oskarżycielami przed sądem dyscyplinarnym są: Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych oraz Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych działający przy Krajowej Radzie Sądownictwa, a także zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działający przy sądach apelacyjnych i zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działający przy sądach okręgowych.

§ 2. W sprawach sędziów sądów apelacyjnych oraz prezesów i wiceprezesów sądów apelacyjnych i sądów okręgowych oskarżycielami przed sądem dyscyplinarnym są: Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych oraz Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych. W sprawach pozostałych sędziów sądów okręgowych, a także prezesów oraz wiceprezesów sądów rejonowych uprawnionym oskarżycielem jest zastępca rzecznika dyscyplinarnego działający przy sądzie apelacyjnym, a w pozostałych sprawach sędziów sądów rejonowych oraz asesorów sądowych – zastępca rzecznika dyscyplinarnego działający przy sądzie okręgowym.

§ 3. Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz dwóch Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych powołuje Minister Sprawiedliwości na czteroletnią kadencję.

§ 4. Krajowa Rada Sądownictwa zapewnia obsługę administracyjną Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych przez utworzenie odrębnej komórki organizacyjnej w ramach Biura Rady.

§ 5. Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działający przy sądach apelacyjnych i zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działający przy sądach okręgowych wykonują swoje obowiązki do czasu powołania osób pełniących te funkcje w kolejnej kadencji.

§ 6. Zgromadzenie ogólne sędziów okręgu, najpóźniej w terminie miesiąca przed zakończeniem kadencji zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie okręgowym, przedstawia Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sędziów Sądów

Powszechnych trzech kandydatów na to stanowisko, którzy uzyskali najwyższą liczbę głosów wybranych na tym samym zgromadzeniu.

§ 7. Każdy sędzia uczestniczący w głosowaniu nad wyborem kandydatów, o których mowa § 6, może oddać tylko jeden głos na wybranego przez siebie kandydata. Głosowanie jest tajne.

§ 8. Jeżeli po przeprowadzeniu głosowania, o którym mowa w § 7, ze względu na podział głosów, nie jest możliwe wyłonienie trzech kandydatów przeprowadza się ponowne głosowanie z udziałem kandydatów, którzy uzyskali kolejno najwyższą równą liczbę głosów. Przepis § 7 stosuje się.

§ 9. Przewodniczący zgromadzenia ogólnego sędziów okręgu przedstawia Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sędziów Sądów Powszechnych protokół posiedzenia wskazujący wybranych kandydatów na zastępcę rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie okręgowym, niezwłocznie po ich wyłonieniu.

§ 10. W przypadku gdy kadencja zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie okręgowym wygasła przed jej upływem przepis § 6 stosuje się odpowiednio, z tym że termin do przedstawienia kandydatów na to stanowisko wynosi dwa miesiące od dnia wygaśnięcia tej kadencji. Przepisy § 7-9 stosuje się.

§ 11. Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych powołuje jednego z kandydatów przedstawionych w trybie § 6 i 10 do pełnienia funkcji zastępcy rzecznika dyscyplinarnego sądu okręgowego na czteroletnią kadencję.

§ 12. Jeżeli kandydaci nie zostaną przedstawieni w wymaganej liczbie lub terminie określonych w § 6 i 10, Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych powierza obowiązki zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie okręgowym sędziemu przez siebie wybranemu.

§ 10. Przepisy § 6-12 stosuje się odpowiednio do wyboru i powołania zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym.”;

19) po art. 112 dodaje się art. 112a-112d w brzmieniu:

„Art. 112a. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej przepisy o Rzeczniku Dyscyplinarnym Sędziów Sądów Powszechnych stosuje się odpowiednio do Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, a także do zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym i zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie okręgowym.

Art. 112b. § 1. Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych oraz Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych może przejąć sprawę prowadzoną przez zastępcę rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie okręgowym, a także przekazać temu rzecznikowi sprawę do prowadzenia.

§ 2. W razie niemożności prowadzenia sprawy przez właściwego zastępcę rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie okręgowym Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych, wyznacza do jej prowadzenia zastępcę rzecznika dyscyplinarnego działającego w innym okręgu.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym, z tym że przekazać sprawę zastępcy lub wyznaczyć do jej prowadzenia innego zastępcę można tylko spośród zastępców rzecznika dyscyplinarnego działających przy sądzie apelacyjnym.

Art. 112c. § 1. Minister Sprawiedliwości może powołać Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia określonej sprawy dotyczącej sędziego. Powołanie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości wyłącza innego rzecznika od podejmowania czynności w sprawie.

§ 2. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości jest powoływany spośród prokuratorów każdorazowo wskazanych przez Prokuratora Krajowego. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności śmierci czy niemożności pełnienia funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, Minister Sprawiedliwości wyznacza w miejsce tej osoby innego prokuratora spośród wskazanych przez Prokuratora Krajowego.

§ 3. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości może wszcząć postępowanie na wniosek Ministra Sprawiedliwości albo wstąpić do toczącego się postępowania.

§ 4. Wyznaczenie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości jest równoznaczne z żądaniem podjęcia postępowania wyjaśniającego albo postępowania dyscyplinarnego.

§ 5. Wyznaczenie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, umorzeniu postępowania dyscyplinarnego albo uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie dyscyplinarne. Wygaśnięcie funkcji Rzecznika

Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości nie stoi na przeszkodzie ponownemu wyznaczeniu przez Ministra Sprawiedliwości rzecznika w tej samej sprawie.

Art. 112d. Minister Sprawiedliwości ma wgląd w czynności sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, może zwracać uwagę na stwierdzone uchybienia, żądać wyjaśnień oraz usunięcia skutków uchybienia; czynności te nie mogą wkraczać w dziedzinę, w której członkowie sądów dyscyplinarnych są niezawisli.”;

20) art. 113 otrzymuje brzmienie:

„Art. 113. § 1. Obwiniony może ustanowić obrońcę spośród sędziów, prokuratorów, adwokatów lub radców prawnych.

§ 2. Jeżeli obwiniony nie może brać udziału w postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym z powodu choroby, prezes sądu dyscyplinarnego albo sąd dyscyplinarny wyznacza, na uzasadniony wniosek obwinionego, obrońcę z urzędu spośród adwokatów lub radców prawnych. We wniosku obwiniony jest obowiązany wykazać poprzez złożenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego, że jego stan zdrowia uniemożliwia mu udział w postępowaniu dyscyplinarnym.

§ 3. W wyjątkowych przypadkach, gdy z okoliczności wynika, że niezłożenie wniosku nastąpiło z przyczyn niezależnych od obwinionego, obrońcę z urzędu można wyznaczyć bez wniosku, o którym mowa w § 2.

§ 4. Po ustaniu niemożności wzięcia udziału w postępowaniu dyscyplinarnym przez obwinionego, prezes sądu dyscyplinarnego albo sąd dyscyplinarny zwalnia obrońcę z jego obowiązków, chyba że ujawniły się inne okoliczności uzasadniające udział obrońcy w postępowaniu.”;

21) po art. 113 dodaje się art. 113a i art. 113b w brzmieniu:

„Art. 113a. Czynności związane z wyznaczeniem obrońcy z urzędu oraz podjęciem przez niego obrony nie tamują biegu postępowania.

Art. 113b. W sprawach uregulowanych w niniejszym rozdziale nie stosuje się art. 117 § 2 Kodeksu postępowania karnego, chyba że ustawa nakazuje zawiadomienie uczestnika o terminie czynności procesowej, a brak jest dowodu, że został on o nim powiadomiony.”;

22) art. 114 otrzymuje brzmienie:

„Art. 114. § 1. Rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności wyjaśniające na żądanie Ministra Sprawiedliwości, prezesa sądu apelacyjnego lub prezesa sądu okręgowego, kolegium sądu apelacyjnego lub kolegium sądu okręgowego, Krajowej

Rady Sądownictwa, a także z własnej inicjatywy, po wstępnym ustaleniu okoliczności koniecznych dla stwierdzenia znamion przewinienia dyscyplinarnego. Czynności wyjaśniające powinny być przeprowadzone w terminie trzydziestu dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez rzecznika dyscyplinarnego.

§ 2. Rzecznik dyscyplinarny w ramach czynności wyjaśniających może wezwać sędziego do złożenia pisemnego oświadczenia dotyczącego przedmiotu tych czynności, w terminie czternastu dni od dnia otrzymania wezwania. Rzecznik dyscyplinarny może również odebrać od sędziego oświadczenie ustne. Niezłożenie oświadczenia przez sędziego nie tamuje dalszego biegu postępowania.

§ 3. Jeżeli po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny wszczyna postępowanie dyscyplinarne i sporządza zarzuty dyscyplinarne na piśmie.

§ 4. Niezwłocznie po sporządzeniu zarzutów dyscyplinarnych rzecznik dyscyplinarny doręcza je obwinionemu. Doręczając zarzuty rzecznik dyscyplinarny wzywa obwinionego do przedstawienia na piśmie wyjaśnień i wszystkich wniosków dowodowych, w terminie czternastu dni od dnia doręczenia zarzutów dyscyplinarnych. W razie uchybienia temu obowiązkowi rzecznik dyscyplinarny może pozostawić bez rozpoznania wnioski dowodowe zgłoszone przez obwinionego po upływie tego terminu, chyba że obwiniony wykaże, iż dowód nie był mu wcześniej znany.

§ 5. Rzecznik dyscyplinarny może także odebrać od obwinionego, a na jego wniosek odbiera, wyjaśnienia w drodze przesłuchania.

§ 6. Niezłożenie wyjaśnień w terminie określonym w § 4 lub niestawiennictwo na wyznaczonym przez rzecznika dyscyplinarnego terminie przesłuchania nie tamuje dalszych czynności.

§ 7. Jednocześnie z doręczeniem zarzutów rzecznik dyscyplinarny zwraca się do Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej o wyznaczenie sądu dyscyplinarnego do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej wyznacza ten sąd w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wniosku.

§ 8. Po upływie terminu, o którym mowa w § 4, a w razie potrzeby po przeprowadzeniu dalszych dowodów, rzecznik dyscyplinarny składa wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do wyznaczonego zgodnie z § 7 sądu dyscyplinarnego. Wniosek powinien zawierać dokładne określenie czynu, który jest

przedmiotem postępowania, wykaz dowodów uzasadniających wnioski oraz uzasadnienie.

§ 9. Jeżeli rzecznik dyscyplinarny nie znajduje podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, na żądanie uprawnionego organu, wydaje postanowienie o odmowie jego wszczęcia. Odpis postanowienia doręcza się organowi, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania, kolegium odpowiednio sądu okręgowego lub apelacyjnego i obwinionemu. Odpis postanowienia doręcza się również Ministrowi Sprawiedliwości, który w terminie trzydziestu dni może złożyć sprzeciw. Wniesienie sprzeciwu jest równoznaczne z obowiązkiem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, a wskazania Ministra Sprawiedliwości co do dalszego toku postępowania są wiążące dla rzecznika dyscyplinarnego.

§ 10. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne nie dostarczyło podstaw do złożenia do sądu dyscyplinarnego wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, rzecznik dyscyplinarny wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego.

§ 11. W terminie siedmiu dni od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa w § 10, lub postanowienia o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego, obwinionemu, organowi, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i właściwemu kolegium, służy zażalenie do sądu dyscyplinarnego.

§ 12. Na żądanie organu uprawnionego do wniesienia zażalenia albo sprzeciwu rzecznik dyscyplinarny niezwłocznie przesyła lub w inny sposób udostępnia materiały zebrane w toku czynności wyjaśniających lub postępowania dyscyplinarnego.

§ 13. Zażalenie powinno być rozpoznane w terminie dwóch tygodni od dnia wniesienia zażalenia do sądu.”;

23) art. 115 otrzymuje brzmienie:

„Art. 115. § 1. Sąd dyscyplinarny rozpoznaje sprawę dyscyplinarną na rozprawie, chyba że wystarczające jest rozpoznanie sprawy na posiedzeniu.

§ 2. Doręczając stronom wezwania na rozprawę sąd dyscyplinarny wzywa strony do złożenia wniosków dowodowych w terminie czternastu dni od dnia doręczenia wezwania.

§ 3. Wniosek dowodowy złożony po upływie terminu, o którym mowa w § 2, sąd dyscyplinarny może pozostawić bez rozpoznania, chyba że strona wykaże, że wniosek nie mógł zostać złożony w terminie z przyczyn od niej niezależnych.

§ 4. Sąd dyscyplinarny wzywa obwinionego ponadto do przedstawienia w terminie, o którym mowa w § 2, wyjaśnień na piśmie oraz do wskazania obrońcy jeżeli go ustanowił. Niezłożenie wyjaśnień w tym terminie nie tamuje dalszego postępowania.”;

24) po art. 115 dodaje się art. 115a-115c w brzmieniu:

„Art. 115a. § 1. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo na rozprawie lub posiedzeniu zawiadomionego obwinionego lub jego obrońcy nie tamuje rozpoznania sprawy.

§ 2. Jeżeli nie można rozpoznać sprawy z powodu usprawiedliwionej nieobecności obwinionego, a nie ma on obrońcy, sąd dyscyplinarny wyznacza mu obrońcę z urzędu określając termin dla obrońcy do zapoznania się z materiałami sprawy.

§ 3. Sąd dyscyplinarny prowadzi postępowanie pomimo usprawiedliwionej nieobecności zawiadomionego obwinionego lub jego obrońcy, chyba że sprzeciwia się temu dobro prowadzonego postępowania dyscyplinarnego.

Art. 115b. § 1. Sąd dyscyplinarny, uznając na podstawie materiału zebranego przez rzecznika dyscyplinarnego, że okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości, a wystarczające będzie wymierzenie kar określonych w art. 109 § 1 pkt 1-3, może wydać wyrok nakazowy.

§ 2. Wyrok nakazowy wydaje sąd dyscyplinarny w składzie jednego sędziego.

§ 3. Wyrokiem nakazowym, karę, o której mowa w art. 109 § 1 pkt 2a, orzeka się w wymiarze od 5 do 10% wynagrodzenia na okres od sześciu miesięcy do roku.

§ 4. Od wyroku nakazowego obwinionemu, rzecznikowi dyscyplinarnemu, Krajowej Radzie Sądownictwa i Ministrowi Sprawiedliwości służy sprzeciw.

§ 5. Sprzeciw wnosi się do sądu dyscyplinarnego, który wydał wyrok nakazowy, w terminie zawitym siedmiu dni od dnia jego doręczenia.

Art. 115c. Dowody uzyskane do celów postępowania karnego w trybie określonym w art. 168b, art. 237 lub art. 237a Kodeksu postępowania karnego lub uzyskane w wyniku stosowania kontroli operacyjnej mogą zostać wykorzystane w postępowaniu dyscyplinarnym.”;

25) art. 121 i art. 122 otrzymują brzmienie:

„Art. 121. § 1. Od wydanego w pierwszej instancji wyroku sądu dyscyplinarnego oraz postanowienia i zarządzenia zamykających drogę do wydania wyroku przysługuje odwołanie obwinionemu, rzecznikowi dyscyplinarnemu, a także Krajowej Radzie

Sądownictwa i Ministrowi Sprawiedliwości. Termin do wniesienia odwołania wynosi trzydzieści dni i biegnie dla każdego uprawnionego od dnia doręczenia orzeczenia lub zarządzenia.

§ 2. Odwołanie powinno być rozpoznane w terminie dwóch miesięcy od dnia wpłynięcia do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.

§ 3. W postępowaniu odwoławczym nie stosuje się art. 454 Kodeksu postępowania karnego.

§ 4. Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu - również w granicach podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435, 439 § 1 i art. 455 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego lub jeżeli stwierdzi oczywistą niesprawiedliwość orzeczenia.

§ 5. Jeżeli sąd dyscyplinarny pierwszej instancji rozpoznawał sprawę dyscyplinarną na posiedzeniu, sąd odwoławczy również rozpoznaje odwołanie na posiedzeniu, chyba że niezbędne dla prawidłowego rozpoznania sprawy jest bezpośrednio przeprowadzenie na rozprawie dowodów z wyjaśnień obwinionego, zeznań świadków, opinii biegłych lub innych istotnych dowodów.

§ 6. Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę dyscyplinarną na rozprawie na podstawie dowodów znajdujących się w aktach sprawy, chyba że uzna, iż niezbędne dla prawidłowego rozpoznania sprawy jest bezpośrednio przeprowadzenie dowodów z wyjaśnień obwinionego, zeznań świadków, opinii biegłych lub innych istotnych dowodów.

Art. 122. § 1. Od wyroku sądu dyscyplinarnego kasacja nie przysługuje.

§ 2. Od wyroku sądu dyscyplinarnego drugiej instancji służy odwołanie do innego składu tego sądu, jeżeli wyrokiem tym obwinionemu wymierzono karę złożenia sędziego z urzędu albo przeniesienia na inne miejsce służbowe pomimo wydanego wcześniej przez sąd pierwszej instancji wyroku uniewinniającego lub umarzającego postępowanie.

§ 3. Wyrok, o którym mowa w § 2, staje się prawomocny po bezskutecznym upływie terminu do wniesienia odwołania do innego składu sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.

§ 4. Termin do wniesienia odwołania do innego składu sądu dyscyplinarnego drugiej instancji wynosi trzydzieści dni od dnia doręczenia wyroku. Do postępowania w

sprawie odwołania do innego składu sądu dyscyplinarnego drugiej instancji stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące postępowania przed sądem dyscyplinarnym drugiej instancji.”;

26) art. 124 otrzymuje brzmienie:

„Art. 124. § 1. Odpis prawomocnego wyroku skazującego na karę dyscyplinarną oraz określonego w art. 109 § 5 dołącza się do akt osobowych sędziego.

§ 2. Po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się wyroku orzekającego karę przewidzianą w art. 109 § 1 pkt 1-4 oraz określonego w art. 109 § 5 Minister Sprawiedliwości zarządza usunięcie odpisu wyroku z akt osobowych sędziego, jeżeli w tym okresie nie wydano przeciwko ukaranemu innego wyroku skazującego. W takim przypadku dopuszczalne jest tylko jednoczesne usunięcie z akt osobowych sędziego odpisów wszystkich wyroków.

§ 3. Prezes sądu prowadzący akta osobowe sędziego niezwłocznie zawiadamia Ministra Sprawiedliwości o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w § 2 zdanie pierwsze.”.

Art. 84. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2016 r. poz. 1713 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 708, 962, 966) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 15 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W sprawach, w których orzekały sądy wojskowe, uprawnienia sądu okręgowego ma wojskowy sąd okręgowy, a uprawnienia sądu apelacyjnego ma Sąd Najwyższy.”;

2) w art. 114 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W sprawach należących do właściwości sądów wojskowych w kwestii wznowienia orzeka na posiedzeniu jednoosobowo wojskowy sąd okręgowy, a w sprawie zakończonej orzeczeniem tego sądu orzeka Sąd Najwyższy.”.

Art. 85. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976 i 2261) art. 44 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Odwołanie nie przysługuje w sprawach określonych w art. 3 ust. 2 pkt 2 oraz w

sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.”.

Art. 86. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177, z późn. zm.⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 36 po § 3 dodaje się § 3a w brzmieniu:

„3a. Przepisy zarządzenia, o którym mowa w § 2, stosuje się odpowiednio do zakresu działania sekretariatów i innych działów administracji w Głównej Komisji oraz w oddziałowych komisjach.”;

2) w art. 45 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) wybiera członków Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym;”;

3) w art. 47 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) wybiera członków Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym;”;

4) w art. 93 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Prawomocne orzeczenie sądu dyscyplinarnego o wydaleniu ze służby prokuratorskiej lub prawomocny wyrok sądu skazujący prokuratora za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub orzekający wobec prokuratora środek karny pozbawienia praw publicznych, zakazu zajmowania stanowiska prokuratora, degradacji lub wydalenia z zawodowej służby wojskowej, powodują z mocy prawa utratę stanowiska prokuratora; stosunek służbowy prokuratora wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia lub wyroku.”;

5) w art. 106:

a) po § 1a dodaje się § 1b w brzmieniu:

„§ 1b. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Prokurator Generalny w uzgodnieniu z Prokuratorem Krajowym może, na wniosek naczelnego lub centralnego organu administracji publicznej, delegować prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków w tych organach.”,

b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Do Ministerstwa Sprawiedliwości, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury albo do organów, o których mowa w § 1b, może być delegowany

⁹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 1579, 2103, 2149 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38.

jedynie prokurator wyróżniający się wysokim poziomem wiedzy prawniczej oraz wykazujący znajomość problematyki w zakresie powierzanych mu obowiązków.”;

6) w art. 107 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prokurator delegowany na podstawie art. 106 § 1 i § 1b na czas nieokreślony lub art. 106 § 7 i 7a na okres dłuższy niż rok może być odwołany z delegacji lub z niej ustąpić za 3-miesięcznym uprzedzeniem. Prokurator delegowany na podstawie art. 106 § 7 na okres nie dłuższy niż rok może ustąpić z delegacji za miesięcznym uprzedzeniem.”;

7) w art. 109 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Przepisy § 1 pkt 1 i 2 oraz § 2 stosuje się odpowiednio do prokuratora Prokuratury Krajowej, który uzyskał zgodę, o której mowa w art. 121 § 2.”;

8) w art. 110 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prokuratorowi delegowanemu do Ministerstwa Sprawiedliwości lub do organów, o których mowa w art. 106 § 1b, mogą być powierzone obowiązki na stanowiskach urzędniczych.”;

9) w art. 111 § 1 i § 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Prokurator delegowany do Ministerstwa Sprawiedliwości, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, Prokuratury Krajowej lub do organów, o których mowa w art. 106 § 1b, ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego przysługującego mu na zajmowanym stanowisku prokuratorskim oraz dodatku za długoletnią pracę. W okresie delegowania prokurator otrzymuje dodatek funkcyjny.

§ 2. W okresie delegowania, ze względu na charakter pracy i zakres wykonywanych zadań, prokuratorowi delegowanemu do Ministerstwa Sprawiedliwości lub organów, o których mowa w art. 106 § 1b, może być przyznany przez Prokuratora Generalnego, a prokuratorowi delegowanemu w pozostałym zakresie - przez Prokuratora Generalnego lub Prokuratora Krajowego, dodatek specjalny w kwocie nieprzekraczającej 40% łącznie wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego. Dodatek przyznaje się na czas określony, a w uzasadnionych przypadkach - także na czas nieokreślony. Dodatek specjalny nie przysługuje prokuratorowi prokuratury regionalnej delegowanemu do Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji. Łączna kwota wynagrodzenia zasadniczego i dodatku specjalnego prokuratora prokuratury okręgowej i prokuratora prokuratury rejonowej delegowanego do Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji nie może

przekraczać wynagrodzenia zasadniczego prokuratora prokuratury regionalnej delegowanego do tego departamentu.”;

10) art. 112 otrzymuje brzmienie:

„Art. 112. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, tryb delegowania prokuratorów do Ministerstwa Sprawiedliwości, Prokuratury Krajowej, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz do organów, o których mowa w art. 106 § 1b, tryb i sposób realizacji prawa do nieodpłatnego zakwaterowania i zwrotu kosztów zamieszkania w miejscu delegowania, w tym maksymalną wysokość zwrotu kosztów faktycznie poniesionych oraz wysokość miesięcznego ryczałtu, przy uwzględnieniu możliwości zróżnicowania jego wysokości w zależności od miejscowości delegowania, a także tryb i sposób realizacji świadczeń, o których mowa w art. 109 § 1 pkt 2-6, mając na względzie sprawność procedury delegowania oraz konieczność zapewnienia warunków do prawidłowego wykonywania obowiązków i powierzonej prokuratorowi funkcji, jak również konieczność zwrotu wydatków poniesionych przez prokuratora, przy uwzględnieniu przeciętnych kosztów zakwaterowania i utrzymania się.”;

11) w art. 124 w § 12 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wykaz funkcji pełnionych przez prokuratorów i wysokość dodatków funkcyjnych przysługujących w związku z ich pełnieniem oraz wysokość dodatku funkcyjnego dla prokuratorów delegowanych do Prokuratury Krajowej, Ministerstwa Sprawiedliwości, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury lub do organów, o których mowa w art. 106 § 1b, a także sposób ich ustalania, biorąc pod uwagę zakres obowiązków, rodzaj funkcji oraz wielkość jednostki organizacyjnej.”;

12) w art. 132:

a) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Prokurator powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego jest obowiązany zrzec się stanowiska prokuratora.”,

b) § 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„§ 3. Prokurator w stanie spoczynku, który objął mandat posła lub senatora albo został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, jest obowiązany zrzec się stanu spoczynku na czas sprawowania mandatu lub zajmowania stanowiska.

§ 4. Prokurator, który zrzekł się stanowiska z przyczyn określonych w § 1 i § 1a może powrócić na poprzednio zajmowane stanowisko prokuratora.”,

c) § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. W przypadku przewidzianym w § 3 prokurator po wygaśnięciu mandatu posła, senatora lub zrzeczenia się urzędu sędziego Sądu Najwyższego wraca, z mocy prawa, na poprzednio zajmowany stan spoczynku.”;

13) w art. 135 § 10-13 otrzymują brzmienie:

„§ 10. Jeżeli wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie dotyczy prokuratora ujętego na gorącym uczynku zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, występu, o którym mowa w art. 177 § 1 Kodeksu karnego w związku z art. 178 § 1 Kodeksu karnego, a także w art. 178a § 1 lub § 4 Kodeksu karnego, i pozostającego nadal zatrzymanym, sąd dyscyplinarny podejmuje uchwałę w przedmiocie wniosku nie później niż przed upływem 24 godzin od jego wpłynięcia do sądu dyscyplinarnego. Uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie prokuratora jest natychmiast wykonalna.

§ 11. W terminie 7 dni od dnia doręczenia uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej lub zastosowania wobec niego tymczasowego aresztowania wnioskodawcy oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu przysługuje zażalenie do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji. W tym samym terminie prokuratorowi przysługuje zażalenie na uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej lub zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania.

§ 12. Przewodniczący składu orzekającego sądu dyscyplinarnego drugiej instancji przesyła odpisy odwołań pozostałym podmiotom wymienionym w § 11, którym przysługuje prawo do pisemnego ustosunkowania się do odwołania w terminie 7 dni od dnia ich doręczenia.

§ 13. Sąd dyscyplinarny drugiej instancji orzeka na posiedzeniu z udziałem wnioskodawcy, prokuratora, którego dotyczy wniosek, oraz rzecznika dyscyplinarnego. Niestawiennictwo stron nie stanowi przeszkody do rozpoznania sprawy, chyba że sąd postanowi inaczej.”;

14) w art. 142 § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. W przypadku przewinienia dyscyplinarnego lub wykroczenia mniejszej wagi sąd dyscyplinarny może odstąpić od wymierzenia kary.”;

15) art. 145 otrzymuje brzmienie:

„Art. 145. § 1. W sprawach wskazanych w niniejszym rozdziale orzekają:

1) w pierwszej instancji:

a) Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym w składzie trzech członków,

b) Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego

2) w drugiej instancji - Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej.

§ 2. Przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym powołuje Prokurator Generalny na 4-letnią kadencję spośród prokuratorów wybranych na członków tego sądu.

§ 3. Kadencja członków Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym rozpoczyna się z chwilą powołania przewodniczącego i trwa 4 lata.

§ 4. Członkowie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym są w zakresie orzekania niezawiśli i podlegają tylko ustawom.

§ 5. Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym może orzekać na sesjach wyjazdowych w prokuraturze regionalnej lub okręgowej, na obszarze właściwości której obwiniony zajmuje stanowisko prokuratora, lub wyjątkowo w innym miejscu, chyba że sprzeciwia się temu dobro wymiaru sprawiedliwości.”;

16) uchyla się art. 146;

17) art. 147 otrzymuje brzmienie:

„Art. 147. § 1. Skład Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym wyznacza przewodniczący według listy wszystkich członków tego sądu, zgodnie z kolejnością wpływu spraw, z tym że w składzie sądu zasiada przynajmniej jeden prokurator z jednostki organizacyjnej prokuratury równorzędnej do tej, w której obwiniony pełnił służbę lub wykonywał czynności służbowe w chwili czynu. Odstępstwo od kolejności wpływu spraw możliwe jest tylko w wypadku choroby członka sądu lub z innej ważnej przyczyny, co należy zaznaczyć w zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy lub posiedzenia. Składowi przewodniczy prokurator wyznaczony przez przewodniczącego.

§ 2. Protokolantem może być prokurator, asesor prokuratury lub inna osoba wyznaczona przez przewodniczącego sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji.”;

18) w art. 148 § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Informacje zawarte w aktach prawomocnie zakończonych postępowań dyscyplinarnych podlegają udostępnieniu na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.”;

19) w art. 149:

a) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W razie wniesienia sprzeciwu prokurator przełożony, o którym mowa w § 3, uchyla karę porządkową upomnienia i zawiadamia prokuratora o uwzględnieniu sprzeciwu albo uchyla karę porządkową upomnienia i przekazuje sprawę rzecznikowi dyscyplinarnemu w celu przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego albo uchyla karę porządkową upomnienia i przekazuje sprawę za pośrednictwem rzecznika dyscyplinarnego do rozpoznania sądowi dyscyplinarnemu pierwszej instancji.”,

b) § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. W przypadku przewidzianym w § 4 sąd dyscyplinarny pierwszej instancji wydaje orzeczenie dyscyplinarne po wysłuchaniu rzecznika dyscyplinarnego oraz prokuratora, któremu wymierzono karę porządkową upomnienia, chyba że wysłuchanie nie jest możliwe.”,

c) § 8 otrzymuje brzmienie:

„§ 8. Odwołanie rozpoznaje sąd dyscyplinarny drugiej instancji.”;

20) w art. 150:

a) § 2-5 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Prawo zawieszenia w czynnościach na okres, o którym mowa w § 1, przysługuje przełożonym dyscyplinarnym. Od decyzji o zawieszeniu w czynnościach przysługuje odwołanie do sądu dyscyplinarnego. Od orzeczenia sądu dyscyplinarnego odwołanie nie przysługuje.

§ 3. Zawieszenie prokuratora w czynnościach, w uzasadnionych przypadkach, może być przedłużone na wniosek rzecznika dyscyplinarnego przez sąd dyscyplinarny pierwszej instancji na dalszy, niezbędny okres.

§ 4. Po skierowaniu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, decyzje w przedmiocie dalszego zawieszenia prokuratora w czynnościach na dalszy czas oznaczony podejmuje sąd dyscyplinarny.

§ 5. Na postanowienia, o których mowa w § 3 i 4, stronom przysługuje odwołanie, a na postanowienie, o którym mowa w § 3, odwołanie przysługuje również przełożonemu dyscyplinarnemu.”,

b) uchyla się § 6 i 7,

c) § 8 otrzymuje brzmienie:

„§ 8. Przełożony dyscyplinarny może w każdym czasie uchylić zawieszenie prokuratora w czynnościach.”;

21) w art. 151 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadku prawomocnego zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, a także wtedy gdy został złożony do właściwego sądu wnioski o ubezwłasnowolnienie, przełożony dyscyplinarny może zawiesić prokuratora w czynnościach do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Od decyzji o zawieszeniu w czynnościach przysługuje odwołanie do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym. Od orzeczenia w przedmiocie zawieszenia odwołanie nie przysługuje. Przełożony dyscyplinarny może w każdym czasie uchylić zawieszenie w czynnościach.”;

22) w art. 152 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadku gdy prokurator został zawieszony w czynnościach, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym na wniosek przełożonego dyscyplinarnego może obniżyć do 50% wysokość wynagrodzenia prokuratora na czas trwania tego zawieszenia.”;

23) po art. 153 dodaje się art. 153a i art. 153b w brzmieniu:

„Art. 153a. § 1. Minister Sprawiedliwości może powołać Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia określonej sprawy dotyczącej prokuratora. Powołanie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości wyłącza innego rzecznika od podejmowania czynności w sprawie.

§ 2. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości jest powoływany spośród prokuratorów każdorazowo wskazanych przez Prokuratora Krajowego. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności śmierci czy przedłużającej się

przeszkody w pełnieniu funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, Minister Sprawiedliwości wyznacza w miejsce tej osoby innego prokuratora spośród wskazanych przez Prokuratora Krajowego.

§ 3. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości może wszcząć postępowanie na wniosek Ministra Sprawiedliwości albo wstąpić do toczącego się postępowania.

§ 4. Wyznaczenie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości jest równoznaczne z żądaniem podjęcia postępowania wyjaśniającego albo postępowania dyscyplinarnego.

§ 5. Wyznaczenie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, umorzeniu postępowania dyscyplinarnego albo uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie dyscyplinarne . Wygaśnięcie funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości nie stoi na przeszkodzie ponownemu wyznaczeniu przez Ministra Sprawiedliwości rzecznika w tej samej sprawie.

Art. 153b. Do Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości stosuje się odpowiednio przepisy o rzecznikach dyscyplinarnych.”;

24) w art. 154:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Rzecznik dyscyplinarny wszczyna postępowanie wyjaśniające na żądanie Prokuratora Generalnego, właściwego prokuratora regionalnego lub okręgowego, a także z własnej inicjatywy, po wstępnym ustaleniu okoliczności koniecznych do stwierdzenia znamion przewinienia dyscyplinarnego, a także złożeniu przez prokuratora oświadczenia lub wyjaśnień na piśmie, chyba że ich złożenie nie jest możliwe. W każdym przypadku wszczęcia postępowania wyjaśniającego właściwy rzecznik niezwłocznie informuje o tym rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego, który może powierzyć dalsze prowadzenie postępowania innemu rzecznikowi. Postępowanie wyjaśniające powinno być ukończony w terminie 30 dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez rzecznika dyscyplinarnego.”,

b) § 3-5 otrzymują brzmienie:

„§ 3. W terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa w § 2, organowi, który żądał podjęcia czynności dyscyplinarnych, służy odwołanie do sądu dyscyplinarnego, chyba że Prokurator Generalny wniósł sprzeciw.

§ 4. Po przeprowadzeniu postępowania, o którym mowa w § 1, jeżeli zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, zastępca rzecznika dyscyplinarnego zwraca się do Prokuratora Generalnego o wyznaczenie rzecznika dyscyplinarnego spoza okręgu regionalnego, w którym pełni służbę prokurator, w stosunku do którego prowadzone było postępowanie wyjaśniające, do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego. Wyznaczony rzecznik dyscyplinarny wszczyna postępowanie dyscyplinarne.

§ 5. W celu ograniczenia kręgu osób podejrzanych o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego zawierającego znamiona przestępstwa ujawnienia informacji z postępowania karnego stanowiących informacje niejawne o klauzuli tajności „poufne”, „tajne” lub „ściśle tajne” rzecznik dyscyplinarny, w trakcie prowadzonego postępowania dyscyplinarnego, może powołać biegłego w celu zastosowania wobec prokuratora mającego dostęp do tych informacji, za jego zgodą, środków technicznych mających na celu kontrolę nieświadomych reakcji organizmu.”,

c) § 8-10 otrzymują brzmienie:

„§ 8. Po upływie terminu, o którym mowa w § 7, a w razie potrzeby po przeprowadzeniu dalszych dowodów, rzecznik dyscyplinarny składa wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji. Wniosek powinien zawierać dokładne określenie czynu, który jest przedmiotem postępowania, wykaz dowodów uzasadniających wniosek oraz uzasadnienie.

§ 9. Jeżeli rzecznik dyscyplinarny nie znajduje podstaw do złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego. Odpis postanowienia doręcza się Prokuratorowi Generalnemu, organowi, który żądał podjęcia czynności dyscyplinarnych i obwinionemu.

§ 10. W terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa w § 9, obwinionemu oraz organowi, który żądał podjęcia czynności dyscyplinarnych, służy odwołanie do sądu dyscyplinarnego.”,

d) po § 10 dodaje się § 10a w brzmieniu:

„§ 10a. W przypadkach, o których mowa w § 3, Prokurator Generalny może wnieść sprzeciw. W przypadku wniesienia sprzeciwu, wskazania Prokuratora Generalnego do dalszego toku postępowania są wiążące dla rzecznika dyscyplinarnego. Wniesienie sprzeciwu jest równoznaczne z obowiązkiem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.”,

e) po § 11 dodaje się § 12 w brzmieniu:

„§ 12. Minister Sprawiedliwości w terminie 30 dni od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa w § 3, wydanego przez Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, może zgłosić sprzeciw. Przepisu § 10 nie stosuje się. Wniesienie sprzeciwu jest równoznaczne z obowiązkiem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, a wskazania Ministra Sprawiedliwości co do dalszego toku postępowania są wiążące dla Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości.”;

25) w art. 155 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Po wpłynięciu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przewodniczący składu orzekającego sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji wyznacza rozprawę, chyba że wystarczające jest wyznaczenie posiedzenia.”;

26) w art. 156:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Obwiniony może ustanowić obrońcę spośród prokuratorów, sędziów, adwokatów i radców prawnych także na etapie postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przez rzecznika dyscyplinarnego.”;

b) dodaje się § 3-5 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli obwiniony nie może brać udziału w postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym z powodu choroby, przewodniczący sądu dyscyplinarnego albo sąd dyscyplinarny wyznacza, na uzasadniony wniosek obwinionego, obrońcę z urzędu spośród adwokatów lub radców prawnych. We wniosku obwiniony jest obowiązany wykazać, w szczególności poprzez złożenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego, że jego stan zdrowia uniemożliwia mu udział w postępowaniu dyscyplinarnym.

§ 4. W wyjątkowych przypadkach, gdy z okoliczności wynika, że niezłożenie wniosku nastąpiło z przyczyn niezależnych od obwinionego, obrońcę z urzędu można wyznaczyć bez wniosku, o którym mowa w § 3.

§ 5. Po ustaniu niemożności wzięcia udziału w postępowaniu dyscyplinarnym przez obwinionego, prezes sądu dyscyplinarnego albo sąd dyscyplinarny zwalnia obrońcę z jego obowiązków, chyba że ujawniły się inne okoliczności uzasadniające udział obrońcy w postępowaniu.”;

27) po art. 158 dodaje się art. 158a i art. 158b w brzmieniu:

„Art. 158a. § 1. Sąd dyscyplinarny, uznając na podstawie materiału zebranego przez rzecznika dyscyplinarnego, że okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości, a wystarczające będzie wymierzenie kar określonych w art. 142 § 1 pkt 1-3, może wydać wyrok nakazowy.

§ 2. Wyrok nakazowy wydaje sąd dyscyplinarny w składzie jednoosobowym.

§ 3. Od wyroku nakazowego Prokuratorowi Generalnemu, obwinionemu i rzecznikowi dyscyplinarnemu służy sprzeciw.

§ 4. Sprzeciw wnosi się do sądu dyscyplinarnego, który wydał wyrok nakazowy, w terminie zawitym siedmiu dni od dnia jego doręczenia.

Art. 158bc. Dowody uzyskane do celów postępowania karnego w trybie określonym w art. 168b, art. 237 lub art. 237a Kodeksu postępowania karnego lub uzyskane w wyniku stosowania kontroli operacyjnej mogą zostać wykorzystane w postępowaniu dyscyplinarnym.”;

28) w art. 159 wyraz „wyrok” zastępuje się wyrazem „orzeczenie”;

29) w art. 160:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Uzasadnienie orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym sporządza się na piśmie na wniosek Prokuratora Generalnego, rzecznika dyscyplinarnego, lub obwinionego w terminie 21 dni od dnia jego otrzymania. W szczególnie uzasadnionych przypadkach przewodniczący tego sądu może przedłużyć termin sporządzenia uzasadnienia na czas oznaczony.”;

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Uzasadnienie orzeczenia wydanego przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym podpisuje członek-sprawozdawca. W przypadku zgłoszenia zdania odrębnego uzasadnienie podpisują wszyscy członkowie składu orzekającego.”;

30) po art. 160 dodaje się art. 160a w brzmieniu:

„Art. 160a. § 1. Prawomocny wyrok skazujący sądu dyscyplinarnego podaje się do wiadomości publicznej.

§ 2. Sąd dyscyplinarny może odstąpić od podania wyroku do wiadomości publicznej, jeżeli jest to zbędne dla realizacji celów postępowania dyscyplinarnego lub konieczne dla ochrony słusznego interesu prywatnego.

§ 3. Prawomocny wyrok uniewinniający sądu dyscyplinarnego podaje się do wiadomości publicznej na wniosek obwinionego prokuratora złożony do sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, nie później niż przed upływem 14 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku.

§ 4. Wyrok sądu dyscyplinarnego podaje się do wiadomości publicznej poprzez zamieszczenie go na stronie internetowej Sądu Najwyższego. Zamieszczeniu podlega sentencja wyroku, z wyłączeniem danych dotyczących tożsamości osoby fizycznej lub innej osoby, jeżeli jest to konieczne dla ochrony słusznym interesów tych osób.

31) art. 162:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Od orzeczenia sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji przysługuje odwołanie Prokuratorowi Generalnemu, Prokuratorowi Krajowemu, obwinionemu i rzecznikowi dyscyplinarnemu. Odwołanie powinno być rozpoznane w terminie 2 miesięcy od dnia jego wniesienia do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.”;

b) uchyla się § 2-4,

c) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Prokuratorowi Generalnemu doręcza się orzeczenie wraz z uzasadnieniem w każdym wypadku gdy uzasadnienie zostało sporządzone.”;

32) uchyla się art. 163;

33) po art. 163 dodaje się art. 163a w brzmieniu:

„Art. 163a. § 1. Od orzeczenia sądu dyscyplinarnego drugiej instancji kasacja nie przysługuje.

§ 2. Od orzeczenia sądu dyscyplinarnego drugiej instancji służy odwołanie do innego składu tego sądu, jeżeli tym orzeczeniem obwinionemu wymierzono karę wydalenia ze służby prokuratorskiej albo przeniesienia na inne miejsce służbowe pomimo wydanego wcześniej przez sąd pierwszej instancji orzeczenia uniewinniającego lub umarzającego postępowanie dyscyplinarne.

§ 3. Orzeczenie, o którym mowa w § 2, staje się prawomocne po bezskutecznym upływie terminu do wniesienia odwołania do innego składu sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.

§ 4. Termin do wniesienia odwołania do innego składu sądu dyscyplinarnego drugiej instancji wynosi 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Do postępowania w sprawie odwołania do innego składu sądu dyscyplinarnego drugiej instancji stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące postępowania przed sądem dyscyplinarnym drugiej instancji.”;

34) w art. 167:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przewodniczący sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji przesyła niezwłocznie odpis prawomocnego orzeczenia wraz z uzasadnieniem Prokuratorowi Generalnemu w celu wykonania orzeczenia.”,

b) uchyla się § 2;

35) art. 168 otrzymuje brzmienie:

„Art. 168. § 1. Odpis prawomocnego orzeczenia skazującego na karę dyscyplinarną oraz określonego w art. 142 § 5 dołącza się do akt osobowych prokuratora.

§ 2. Po upływie 3 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia skazującego na karę przewidzianą w art. 142 § 1 pkt 1 oraz określonego w art. 142 § 5, a po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia skazującego na karę przewidzianą w art. 142 § 1 pkt 2-4, Prokurator Generalny, na wniosek ukaranego, zarządza usunięcie odpisu orzeczenia z akt osobowych, jeżeli w tym okresie nie wydano przeciwko ukaranemu innego orzeczenia skazującego. Usunięcie odpisu orzeczenia z akt osobowych, jeżeli ukaranym był zastępca Prokuratora Generalnego, zarządza na wniosek ukaranego Prokurator Generalny, jeżeli w tym okresie nie wydano przeciwko ukaranemu innego orzeczenia skazującego.”;

36) art. 169 otrzymuje brzmienie:

„Art. 169. Prokurator Generalny ma wgląd w czynności Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, może zwracać uwagę na stwierdzone uchybienia, żądać wyjaśnień oraz usunięcia skutków uchybienia; czynności te nie mogą wkraczać w dziedzinę, w której członkowie sądów dyscyplinarnych są niezawisli.”;

37) w art. 170 w § 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) przy orzeczonych za kilka przewinień karach rodzajowo różnych i karze wydalenia ze służby prokuratorskiej, wymierza się tę karę, jako karę łączną.”;

38) w art. 171 uchyla się pkt 2;

39) art. 188 otrzymuje brzmienie:

„Art. 188. Ponawiane skargi lub wnioski w sprawach już wyjaśnionych, niezawierające nowych okoliczności, pozostawia się bez rozpoznania o czym należy pouczyć wnoszącego przy pierwszej odpowiedzi na skargę lub wniosek.”.

Art. 87. § 1. Z dniem następującym po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy sędziowie Sądu Najwyższego powołani na podstawie przepisów dotychczasowych przechodzą w stan spoczynku, z wyjątkiem sędziów wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości. W dniu wejścia w życie niniejszej ustawy Minister Sprawiedliwości, w drodze obwieszczenia w dzienniku urzędowym Ministra Sprawiedliwości, wskazuje sędziów Sądu Najwyższego, którzy pozostają w stanie czynnym, mając na uwadze konieczność wdrożenia zmian organizacyjnych wynikających ze zmiany ustroju i zachowanie ciągłości prac Sądu Najwyższego. Minister Sprawiedliwości jednocześnie określi izbę Sądu Najwyższego, w której sędzia Sądu Najwyższego będzie wykonywać obowiązki, mając na uwadze dotychczas zajmowane przez sędziego stanowisko i potrzeby orzecznicze Sądu Najwyższego.

§ 2. Sędziom Sądu Najwyższego, którzy zostali przeniesieni w stan spoczynku na podstawie § 1, przysługuje do czasu osiągnięcia wieku 65 lat uposażenie w wysokości wynagrodzenia pobieranego na ostatnio zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

§ 3. W terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy sędzia Sądu Najwyższego, który został przeniesiony w stan spoczynku na podstawie § 1, może złożyć do Ministra Sprawiedliwości wniosek o przeniesienie go na stanowisko w sądzie powszechnym, wojskowym albo administracyjnym. Minister Sprawiedliwości, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów, może uwzględnić wniosek, odmówić uwzględnienia wniosku albo wskazać inne stanowisko w sądzie powszechnym, wojskowym albo administracyjnym.

§ 4. Sędziego Sądu Najwyższego, który został przeniesiony w stan spoczynku na podstawie § 1, przenosi się na stanowisko sędziego w sądzie powszechnym, wojskowym albo administracyjnym z dniem uwzględnienia wniosku albo wyrażenia zgody przez sędziego na

inne stanowisko niż wskazane we wniosku, o którym mowa w § 3. W takim przypadku sędziemu przysługuje wynagrodzenie w wysokości wynagrodzenia pobieranego na ostatnio zajmowanym stanowisku sędziego w Sądzie Najwyższym.

§ 5. Sędzia przeniesiony na podstawie § 4 może używać tytułu "były sędzia Sądu Najwyższego".

§ 6. Do sędziów Sądu Najwyższego, którzy zostali przeniesieni w stan spoczynku na podstawie § 1, nie stosuje się przepisu art. 74 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych.

§ 7. Postępowania w przedmiocie powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają umorzeniu.

Art. 88. Jeżeli sędzia Sądu Najwyższego zajmujący stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego został przeniesiony w stan spoczynku na podstawie art. 87 § 1, zadania i kompetencje Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wykonuje sędzia Sądu Najwyższego wskazany przez Ministra Sprawiedliwości.

Art. 89. § 1. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ustają delegacje do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wydane na podstawie przepisów dotychczasowych.

§ 2. Minister Sprawiedliwości może na wniosek sędziego Sądu Najwyższego zastępującego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub sędziego Sądu Najwyższego, o którym mowa w art. 88 delegować sędziego sądu powszechnego z co najmniej dziesięcioletnim stażem pracy do pełnienia obowiązków w Sądzie Najwyższym.

§ 3. Do czasu objęcia ostatniego wolnego stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, o którym mowa w art. 92 § 1 sędzia delegowany do Sądu Najwyższego może orzekać w sprawach, w których Sąd Najwyższy orzeka w składzie jednoosobowym.

§ 4. Sąd Najwyższy może orzekać w składzie trzyosobowym z udziałem dwóch sędziów delegowanych do Sądu Najwyższego.

§ 5. Skład Sądu Najwyższego rozpoznający sprawę na zasadach określonych w § 3 i 4 pozostaje właściwy aż do zakończenia postępowania.

Art. 90. § 1. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy Szef Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego, członkowie Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego niebędący sędziami

oraz pracownicy Sądu Najwyższego niebędący sędziami zatrudnieni na podstawie przepisów dotychczasowych stają się odpowiednio: pracownikami Sądu Najwyższego i członkami Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego.

§ 2. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego powołany na podstawie niniejszej ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia objęcia stanowiska, może przedstawić Szefowi Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego, członkom Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego niebędących sędziami oraz pracownikom Sądu Najwyższego niebędącym sędziami zatrudnionym na podstawie przepisów dotychczasowych, nowe warunki pracy i płacy. W przypadku nieprzedstawienia nowych warunków pracy i płacy, stosunek pracy tych osób, rozwiązuje się z upływem tego terminu.

§ 3. W terminie 60 dni od dnia przedstawienia nowych warunków pracy i płacy osoba, której te warunki przedstawiono, może złożyć oświadczenie o odmowie ich przyjęcia. W takim przypadku stosunek pracy rozwiązuje się z upływem tego terminu.

§ 4. Jeżeli osoba, o której mowa w § 2, nie złoży oświadczenia o odmowie przyjęcia nowych warunków pracy i płacy w terminie wskazanym w § 2, uważa się, że wyraziła zgodę na te warunki.

Art. 91. Do dnia wydania przepisów wykonawczych na podstawie art. 3 § 2 Izba Prawa Publicznego Sądu Najwyższego liczy 14 stanowisk sędziów Sądu Najwyższego, Izba Prawa Prywatnego Sądu Najwyższego liczy 18 stanowisk sędziów Sądu Najwyższego, a Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego liczy 12 stanowisk sędziów Sądu Najwyższego.

Art. 92. § 1. W terminie 7 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy Minister Sprawiedliwości obwieszcza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" o liczbie wolnych stanowisk sędziowskich przewidzianych do objęcia w poszczególnych izbach Sądu Najwyższego.

§ 2. Minister Sprawiedliwości przedstawia Krajowej Radzie Sądownictwa po jednym kandydacie na każde stanowisko sędziego Sądu Najwyższego spośród osób spełniających warunki określone w art. 24. Do obsadzenia stanowisk, o których mowa w § 1, nie stosuje się art. 25 § 2 i 3.

§ 3. Krajowa Rada Sądownictwa rozpatruje i ocenia kandydatury na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego przedstawione w trybie, o którym mowa w § 2, oraz przedstawia

Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wnioski o powołanie kandydatów na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego w terminie 14 dni od dnia przedstawienia kandydatury.

§ 4. Bezskuteczny upływ terminu, o którym mowa w § 3, jest równoznaczny z przedstawieniem Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Krajową Radę Sądownictwa wniosku o powołanie kandydata na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego.

Art. 93. § 1. Wybór kandydatów na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przeprowadza się w terminie 14 dni od dnia objęcia ostatniego wolnego stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, o którym mowa w art. 92 § 1.

§ 2. Prezesa Sądu Najwyższego Izby Prawa Publicznego, Prezesa Sądu Najwyższego Izby Prawa Prywatnego i Prezesa Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej, po raz pierwszy na podstawie niniejszej ustawy, powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Ministra Sprawiedliwości spośród sędziów Sądu Najwyższego w stanie czynnym.

Art. 94. Sędzia Sądu Najwyższego i sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, który na podstawie przepisów dotychczasowych zawiadomił Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o zamiarze podjęcia dodatkowego zatrudnienia, a także o podjęciu innego zajęcia lub sposobu zarobkowania i nie otrzymał decyzji o sprzeciwie, zawiadamia Ministra Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy o wykonywaniu dodatkowego zatrudnienia, innego zajęcia lub sposobu zarobkowania. Przepis art. 37 § 8 stosuje się odpowiednio. W przypadku nieudzielenia przez Ministra Sprawiedliwości, w terminie 30 dni od dnia zawiadomienia, zgody na dalsze wykonywanie innego zajęcia lub sposobu zarobkowania, w tym zajęć dydaktycznych innych niż wykonywane na stanowisku określonym w art. 37 § 1, sędzia może je wykonywać nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2017 r.

Art. 95. § 1. Sędzia i sędzia w stanie spoczynku, który na podstawie przepisów dotychczasowych zawiadomił właściwego prezesa sądu o zamiarze podjęcia dodatkowego zatrudnienia, a także o podjęciu innego zajęcia lub sposobu zarobkowania i nie otrzymał decyzji o sprzeciwie, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zawiadamia tego prezesa o wykonywaniu dodatkowego zatrudnienia, innego zajęcia lub sposobu zarobkowania. Przepis art. 86 § 5 ustawy, o której mowa w art. 83, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się. W przypadku nieudzielenia przez właściwego prezesa sądu, w terminie 30 dni od dnia zawiadomienia, zgody na dalsze wykonywanie innego zajęcia lub sposobu zarobkowania, w tym zajęć dydaktycznych innych niż wykonywane na

stanowisku określonym w art. 86 § 1 ustawy, o której mowa w art. 83, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, sędzia może je wykonywać nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2017 r.

§ 2. Prezes sądu apelacyjnego i prezes sądu okręgowego, który na podstawie przepisów dotychczasowych zawiadomił Ministra Sprawiedliwości o zamiarze podjęcia dodatkowego zatrudnienia, a także o podjęciu innego zajęcia lub sposobu zarobkowania i nie otrzymał decyzji o sprzeciwie, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy zawiadamia Ministra Sprawiedliwości o wykonywaniu dodatkowego zatrudnienia, innego zajęcia lub sposobu zarobkowania. Przepis art. 86 § 5 ustawy, o której mowa w art. 83, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się. W przypadku nieudzielenia przez Ministra Sprawiedliwości, w terminie 30 dni od dnia zawiadomienia, zgody na dalsze wykonywanie innego zajęcia lub sposobu zarobkowania, w tym zajęć dydaktycznych innych niż wykonywane na stanowisku określonym w art. 86 § 1 ustawy, o której mowa w art. 83, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, sędzia może je wykonywać nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2017 r.

§ 3. Sędzia przeniesiony w stan spoczynku z powodu niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, który w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy wykonuje dodatkowe zatrudnienie, inne zajęcie lub sposób zarobkowania, może je wykonywać nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2017 r.

Art. 96. Członek Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego niebędący sędzią, któremu przedstawiono nowe warunki pracy i płacy, i który nie złożył oświadczenia o odmowie ich przyjęcia w terminie 14 dni od dnia upływu terminu, o którym mowa w art. 90 § 2, zawiadamia Ministra Sprawiedliwości o wykonywaniu dodatkowego zatrudnienia, zajęcia lub sposobu zarobkowania. Przepis art. 78 § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 97. § 1. Kadencje rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych, rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów wojskowych oraz ich zastępców powołanych do pełnienia tych funkcji na podstawie przepisów dotychczasowych wygasają po upływie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

§ 2. Do dnia powołania rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 81 i 83 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, rzecznicy dyscyplinarni i ich zastępcy, o których mowa w § 1, pełnią dotychczasowe obowiązki.

Art. 98. § 1. Osoba zajmująca stanowisko sędziego albo asesora sądowego, która w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy nie spełnia wymogu wyłączności obywatelstwa polskiego, wynikającego z art. 22 § 1 pkt 1 albo z art. 22 § 1 pkt 1 ustawy wskazanej w art. 81, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, albo z art. 61 § 1 pkt 1 ustawy, o której mowa w art. 83, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, powinna w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy zrzec się obywatelstwa obcego państwa.

§ 2. W przypadku bezskutecznego upływu terminu, o którym mowa w ust. 1, stosunek służbowy osoby zajmującej stanowisko sędziego albo asesora sądowego wygasa.

Art. 99. Do sędziego, który przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy został ukarany karą dyscyplinarną lub któremu dwukrotnie wytknięto uchybienie w trybie określonym w art. 40 ustawy, o której mowa w art. 83, w brzmieniu dotychczasowym lub dwukrotnie zwrócono uwagę w trybie określonym w art. 37 § 4 ustawy, o której mowa w art. 83 w brzmieniu dotychczasowym, stosuje się art. 91a § 6 ustawy, o której mowa w art. 83, w brzmieniu dotychczasowym, do czasu ustania określonego w nim skutku.

Art. 100. Do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy o przedawnieniu karalności przewinienia dyscyplinarnego w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, chyba że termin przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego upłynął przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 101. Do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, o ile termin do wniesienia kasacji nie upłynął przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 102. § 1. Postępowania dyscyplinarne prowadzone na podstawie ustaw wskazanych w art. 4, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzone są w dalszym ciągu na podstawie przepisów w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z uwzględnieniem § 2.

§ 2. Do postępowań dyscyplinarnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, prowadzonych na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze,
- 2) ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,

- 3) ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych,
 - 4) ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych
- stosuje się przepisy dotychczasowe do zakończenia postępowania wyjaśniającego lub postępowania w instancji, w której się toczy.

Art. 103. Czynności rzecznika dyscyplinarnego lub zastępcy rzecznika dyscyplinarnego dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym na podstawie przepisów dotychczasowych, pozostają w mocy o ile zostały dokonane z zachowaniem tych przepisów.

Art. 104. § 1 Postępowanie dyscyplinarne zakończone prawomocnym orzeczeniem wydanym przez rzecznika dyscyplinarnego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, można wznowić na wniosek Ministra Sprawiedliwości, jeżeli przemawia za tym dobro wymiaru sprawiedliwości lub gdy ujawniono nowe fakty lub dowody.

§ 2 Na postanowienie oddalające wniosek lub pozostawiające go bez rozpoznania przysługuje zażalenie do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.

§ 3 Uchylając postanowienie, o którym mowa w § 2, sąd dyscyplinarny wskazuje powody uchylenia, a w miarę potrzeby także okoliczności, które należy wyjaśnić, lub czynności, które należy przeprowadzić. Wskazania te są dla rzecznika dyscyplinarnego wiążące.

Art. 105. Prezes Rady Ministrów może dokonać, w drodze rozporządzenia, przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, z części budżetu odpowiadających sądom powszechnym oraz powszechnym jednostkom organizacyjnym prokuratury do części odpowiadającej Sądowi Najwyższemu z przeznaczeniem na działalność Sądu Najwyższego.

Art. 106. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie:

- 1) art. 112 i art. 124 § 12 ustawy, o której mowa w art. 86, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 112 i art. 124 § 12 ustawy, o której mowa w art. 86,
 - 2) art. 70 § 5 ustawy, o której mowa w art. 107, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 78 § 5
- nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 107. Traci moc ustawa z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254 oraz z 2017 r. poz. 38).

Art. 108. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 4 § 1 pkt 1 lit. b tiret piąte, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018

ZAŁĄCZNIK

Tabela mnożników służących do ustalenia wysokości dodatków funkcyjnych

Lp.	Stanowisko	Mnożnik
1	Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego	1,2
2	Prezes Sądu Najwyższego	1,0
3	Przewodniczący wydziału, Rzecznik Dyscyplinarny	0,7
4	Rzecznik Prasowy, zastępca przewodniczącego wydziału, zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego	0,5

UZASADNIENIE

Założenia projektu

Projekt ustawy o Sądzie Najwyższym jest elementem szerszej reformy sądownictwa, obejmującej również nowelizację ustaw o Krajowej Radzie Sądownictwa i ustroju sądów powszechnych, która ma zagwarantować sprawiedliwość wyroków sądowych, szybsze postępowania i przywrócić społeczne zaufanie do sądów.

Celem projektu jest w szczególności usprawnienie funkcjonowania Sądu Najwyższego i zdemokratyzowanie procesu powoływania do niego sędziów. Nowe regulacje mają gwarantować pełnienie funkcji sędziego przez osoby o najwyższych kwalifikacjach zawodowych i etycznych. Dlatego jednym z najważniejszych elementów projektu jest reforma sądownictwa dyscyplinarnego dla sędziów, prokuratorów, komorników, notariuszy i przedstawicieli innych zawodów prawniczych, polegająca na utworzeniu w ramach Sądu Najwyższego nowej, autonomicznej Izby Dyscyplinarnej.

Chodzi o zapewnienie w ten sposób maksymalnej bezstronności i skuteczności w rozpoznawaniu spraw dyscyplinarnych, które mają olbrzymie znaczenie dla autorytetu sądów i w ogóle środowiska prawniczego, a także jego morale. Wymiar sprawiedliwości w zakresie spraw dyscyplinarnych musi być wolny od nacisków ze strony przedstawicieli środowisk prawniczych i innych negatywnych przejawów korporacyjnej solidarności. Stąd konieczność reformy łączącej się z wprowadzeniem nowego modelu funkcjonowania Sądu Najwyższego.

Charakter, zakres i duża liczba zmian ustrojowych przesądza o potrzebie uchwalenia nowej ustawy - tj. uregulowania całości problematyki organizacji oraz funkcjonowania Sądu Najwyższego, a także postępowania przed tym Sądem w nowym, spójnym koncepcyjnie i

konstrukcyjnie akcie prawnym. Jest to niezbędne z uwagi na potrzebę czytelności prawa w Polsce, zwłaszcza w odniesieniu do organu o konstytucyjnym znaczeniu jak Sąd Najwyższy.

Szczegółowe rozwiązania zawarte w projekcie

Projektowana ustawa składa się z ośmiu rozdziałów. Rozdział I zawiera przepisy związane z zakresem kognicji Sądu Najwyższego i jego szczególnym usytuowaniem w systemie wymiaru sprawiedliwości, a także strukturą wewnętrzną tego organu władzy sądowniczej. Zgodnie z art. 1 projektowanej ustawy zasadniczą funkcją Sądu Najwyższego jest sprawowanie nadzoru w zakresie orzecznictwa nad sądami powszechnymi i sądami wojskowymi. Nadzór ten realizowany ma być poprzez rozpatrywanie środków odwoławczych i rozstrzyganie pytań prawnych. Kolejnym, określonym w projekcie, zadaniem Sądu Najwyższego jest stanie na straży praworządności i sprawiedliwości społecznej w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Ta nowa regulacja wprost odwołuje się do naczelných zasad konstytucyjnych tj. do art. 2 Konstytucji RP, który stanowi, że „Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej” oraz do art. 7 Konstytucji, który stanowi, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Projektodawca wychodzi z założenia, że wyjątkowa pozycja Sądu Najwyższego, przejawiająca się w konstytucyjnym obowiązku pełnienia nadzoru judykacyjnego, oznacza, iż wydawane przez niego rozstrzygnięcia i dokonywana wykładnia prawa powinny odpowiadać podwyższonym standardom, wyrażającym się nie tylko w realizacji formalnego aspektu państwa prawnego, ale także w urzeczywistnianiu jego aspektu materialnego, realizującego rzeczywisty ład społeczny. Przewidywane rozwiązanie realizuje wyrażane w doktrynie postulaty, zgodnie z którymi działalność orzecznicza Sądu Najwyższego „uwzględniać [...] powinna system naczelných wartości wyrażonych w Konstytucji, a jednocześnie odpowiadać uznanym powszechnie regułom sztuki interpretowania tekstów prawnych. Od Sądu Najwyższego w ramach tak pojętych zadań (choć nie tylko) należy oczekiwać otwartości na najnowsze tendencje i zjawiska prawne oraz uwzględniania nowoczesnych humanistycznych nurtów w myśleniu o prawie, o jego celach, a także wartościach” (por. W. Sanetra, Sąd Najwyższy w systemie wymiaru sprawiedliwości, *Przegląd Sądowy* 1999, nr 7-8, s. 14). Stosownie do powyższego uznać należy, że w państwie demokratycznym, w którym jedną z podstawowych zasad konstytucyjnych jest zasada rządów prawa, które urzeczywistniać ma określone wartości, niezbędne jest, aby interpretacja

dokonywana przez Sąd Najwyższy, była zgodna nie tylko z wymogami praworządności formalnej, ale także uwzględniała kontekst aksjologiczny. W życiu społecznym, poza normami prawnymi, funkcjonuje także system norm i wartości nie stypizowanych w ustawach, ale równie ugruntowany, wywodzący się z moralności czy wartości chrześcijańskich. Sprawiedliwość społeczna odgrywa rolę zasady, wzorca, ideału; jest przeniesieniem etycznej i prawnej idei sprawiedliwości w sferę stosunków społeczno-gospodarczych. Konflikt pomiędzy wyznawanymi wartościami, a obowiązującym prawem wywołuje poczucie niesprawiedliwości. Sąd Najwyższy w swych orzeczeniach winien ów dualizm uwzględniać.

Aktualnie w krajowym systemie prawnym funkcjonuje wiele orzeczeń będących formalnie zgodnymi z prawem, które są jednak dalekie są od rozstrzygnięć sprawiedliwych i nierzadko tworzą fikcje prawne, sprzeczne z zasadą prawdy materialnej. Taki stan rzeczy jest nie do przyjęcia. Często formalistycznie interpretowane przepisy stricte proceduralne powodują, że sprawcy poważnych przestępstw unikają odpowiedzialności. Dla zilustrowania powyższej konstatacji można wskazać na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2007 r. (sygn. I KZP 37/07, OSNKW 2007, nr 12, poz. 86), w której usankcjonowano praktykę orzeczniczą ukształtowaną w oparciu o dekret Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, naruszające zasadę *lex retro non agit*, a ściślej rzecz biorąc zasady *lex severior retro non agit* i w konsekwencji zasady *nulla poena sine lege poenali anteriori*. Uchwała ta spotkała się z krytycznym przyjęciem ze strony przedstawicieli doktryny (vide J. Zajadło, Pięć minut antyfilozofii prawa, Gdańskie Studia Prawnicze. Przegląd Orzecznictwa 2008, nr 1, s. 161-174; M. Królikowski, Glosa do uchwały SN z dnia 20 grudnia 2007 r., I KZP 37/07, Przegląd Sejmowy 2008, nr 3, s. 243-252; W. Zalewski, Iuspozytywizm kontra sprawiedliwość, Gdańskie Studia Prawnicze. Przegląd Orzecznictwa 2008, nr 3, s. 127-140). Równie krytycznie została oceniona uchwała Sądu Najwyższego z 25 maja 2010 roku, w której uznano, że sprawcy niektórych zbrodni komunistycznych, takich jak pobicie czy znęcanie się, które były zagrożone karą odpowiednio do 5 lat pozbawienia wolności, nie mogą zostać pociągnięci do odpowiedzialności karnej z powodu ich przedawnienia. Sąd Najwyższy powołał się na przepis art. 108 par. 2 kodeksu karnego z 1969 roku, w brzmieniu ustalonym ustawą z 12 lipca 1995 r. o zmianie kodeksu karnego (M. Warchoń, Przedawnienie zbrodni komunistycznych – zagadnienia wybrane, Forum Prawnicze 2012, nr 4, s.37-52). Przykładem innych rozstrzygnięć negatywnie przyjętych przez środowisko prawnicze może być uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2007 r. (sygn. I KZP 26/07, OSNKW

2007, nr 10, poz. 71), w której uznano, że: „nie popełnia przestępstwa fałszywych zeznań (art. 233 § 1 k.k.), kto umyślnie składa nieprawdziwe zeznania dotyczące okoliczności mających znaczenie dla realizacji jego prawa do obrony”, przyznając tym samym osobom zeznającym jako świadkowie prawo do kłamstwa, co może prowadzić do unicestwienia celów postępowania karnego (vide j. Czabański, M. Warchoń, Prawo do milczenia czy prawo do kłamstwa, Prokuratura i Prawo 2007, nr 12, s. 35-50; E.M. Radlińska, Sąd oazą kłamstwa? Fałszywe zeznania świadków to norma, Gazeta Prawna z dnia 15.02.2014 r., wydanie internetowe). Podobnie rzecz się ma z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2003 r. (sygn. I KZP 22/03, OSNKW 2003, nr 9-10, poz. 75), w której przesądzono, iż przepis art. 62 § 2 k.k.s. jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 271 § 1 k.k., czego konsekwencją jest wyłączenie wobec wystawcy tzw. pustych faktur możliwości zastosowania tego ostatniego przepisu (por. K. Jędrzejewska, Idealny zbieg niemocy, Gazeta Prawna z dnia 18.04.2016 r. wydanie internetowe). Innymi przykładami orzeczeń nie spełniających powyższych wymogów są następujące orzeczenia. Wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2016 roku, sygn. akt IV KO 98/15, wznawiający prawomocnie zakończone postępowanie lustracyjne wobec sędziego i wznawiający postępowanie z uwagi na nieuchylenie jego immunitetu sędziowskiego, który to immunitet zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego P 31/12 z 2015 r. „chroni” sędziów przed odpowiedzialnością za kłamstwo lustracyjne. Sąd wydał wyrok na rozprawie bez udziału prokuratora, nie dając mu możliwości wystąpienia z wnioskiem do Sądu Dyscyplinarnego o uchylenie immunitetu. Postanowienie z dnia 18 stycznia 2012 r., sygn. akt V KK 329/11, w którym Sąd oddalił kasację Prokuratora Generalnego od orzeczenia Sądu Apelacyjnego uniewinniającego sędziego od „kłamstwa lustracyjnego”. Sąd Najwyższy co prawda przyznał, że sędzia był tajnym współpracownikiem, ale kasacji nie może uwzględnić, bo chociaż Prokurator Generalny wniósł ją w terminie wskazanym w art. 21b ust. 8 ustawy lustracyjnej, czyli przed upływem 12 miesięcy to przepis ten dla sądu nie stanowi *lex specialis* do art. 524 § 3 k.p.k., który to przepis (w sprawach karnych nie lustracyjnych) w owym czasie nie dopuszczał uwzględniania kasacji na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie 6 miesięcy. Sąd Najwyższy przyjął zatem, że *lex generalis* (art. 524 § 3 k.p.k.) *derogat lex specialis* (art. 21b ust. 8 ustawy lustracyjnej). Postanowienie Sądu Najwyższego z 5 maja 2016 r., sygn. akt II KK 4/16, w którym Sąd całkowicie wbrew utartej dotychczas linii orzeczniczej i poglądu doktryny przyjął, że służba w organach bezpieczeństwa jest służbą w rozumieniu ustawy lustracyjnej jedynie wtedy, gdy była wymieniona w którejś z wartości wskazanych w

preambule ustawy lustracyjnej. Pogląd ten stoi w sprzeczności m.in. z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 maja 2003 r., sygn. akt K 44/02. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2013 r., sygn. akt II KK 347/12, w którym Sąd oddalił jako oczywiście bezzasadną (a więc nie sporządził uzasadnienia) kasację Prokuratora Generalnego od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Warszawie przyjmującego, że lustrwany dyplomata, były funkcjonariusz PRL-owskiego wywiadu działał w usprawiedliwionym błędzie co do tego czy napisał prawdę w oświadczeniu. Sądowi nie przeszkadzało, że lustrwany nie składał wyjaśnień ani przed prokuratorem IPN, ani przed sądem i nigdzie nie podał, że działał w błędzie. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2013 r., sygn. akt II KK 230/12, w którym Sąd oddalił kasację Prokuratora Generalnego od orzeczenia Sądu Apelacyjnego uniewinniającego. Sąd stwierdził tam wbrew faktom, że funkcjonariusz SB zainstalowany przez 10 lat w zakonie jezuitów składając jako dyplomata RP oświadczenie lustracyjne zataił fakt swojej służby w PRL-owskim wywiadzie, gdyż obawiał się konsekwencji ze strony wojskowych i innych kontrwywiadów. Sądowi całkowicie nie przeszkadzało to, że o tym, iż oskarżony był funkcjonariuszem wywiadu III RP, o czym pisały wszystkie gazety w 1999 r. (w aktach była kopia artykułów). Sam oskarżony ujawnił fakt swojej służby w „Agencji Wywiadu” w jawnym wniosku weryfikacyjnym. Nadto sąd dopuścił się ewidentnego błędu proceduralnego. Przyjmując działanie w kontratybie winien postępowanie umorzyć, a nie utrzymać w mocy orzeczenie stwierdzające, że oskarżony nie był funkcjonariuszem SB, co spowodowało, że aktualne w obrocie prawnym jest orzeczenie Sądu Najwyższego stwierdzające, że oskarżony złożył zgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne, w którym zaprzeczył faktowi służby w SB, a jednocześnie oskarżony opublikował książkę, w której opowiada o swojej służbie w PRL-owskim wywiadzie. Postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2017 r. sygn. akt II KK 324/16, w którym Sąd Najwyższy oddalił kasację Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie uniewinniającego. Prokurator Generalny oskarżył o „zmowę przetargową”, tj. o przestępstwo z art. 305 §1 k.k. Sąd Najwyższy powołując się na wyrok TK z 30 lipca 2014 r. sygn. akt K23/11, uznający za niekonstytucyjne przepisy art. 27 ust. 5 w zw. z art. 5 ust. 1 ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, regulujące uprawnienia do kontroli operacyjnej w sprawie o przestępstwo ekonomiczne, godzące w podstawy ekonomiczne państwa uznał, że dowody na zmowę przetargową zdobyte w wyniku kontroli rozmów telefonicznych nie mogą być wykorzystane jako dowody w postępowaniu karnym i z tego powodu utrzymał w mocy wyrok uniewinniający oskarżonych, chociaż zebrane dowody w

pełni potwierdzają fakt zмовы i korupcji. Orzeczenie SN jest oczywiście niezasadne, gdyż sam TK w swoim wyroku zastrzegł, że niekonstytucyjność wskazanych przez niego przepisów „wchodzi w życie” z upływem 18 miesięcy od ogłoszenia wyroku TK, którego to ogłoszenie nastąpiło 6 sierpnia 2014 r. (Dz.U. 2014 poz. 1055). Natomiast kontrolę operacyjną (przypomnijmy po uzyskaniu zgody sądu) realizowano od stycznia do grudnia 2009 r., a akt oskarżenia wpłynął do sądu 4 grudnia 2012 r. Sąd Najwyższy uznał jednak, że mimo wyraźnego odroczenia przez TK „wejście w życie” jego wyroku, a co za tym idzie utrzymania w mocy wskazanych powyżej przepisów ustawy o ABW i AW Sąd nie będzie stosował ustawy o ABW i AW, chociaż taki wymóg wynika wprost z wyroku TK. Konsekwencją Sądu Najwyższego będzie to, że legalne i stosowane legalnie zgodnie z obowiązującym prawem i orzeczeniem TK sygn. akt K 23/11, kontrole operacyjne w dniu od 6 sierpnia 2014 r. do 6 lutego 2016 r. będą traktowane jako nielegalne, a uzyskane w oparciu o nie dowody popełnionych przestępstw nie będą mogły zostać wykorzystane. SN uznał się zatem za "niezwiązany" fundamentalną zasadą wyrażoną w art. 2 Konstytucji, iż Rzeczpospolita Polska jest państwem prawa, art. 7 Konstytucji, stanowiącym, iż organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, art. 178 Konstytucji o podleganiu Konstytucji i ustawy i art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji, który to przepis stanowi, że orzeczenia TK mają moc wiążącą i że TK może określić inny termin mocy obowiązującej aktu normatywnego. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2016 r. sygn. akt V KK 287/16, w Sąd Najwyższy oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację Prokuratora Generalnego od postanowienia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu warunkowo zwalniającego skazanego po odbyciu 4 lat i 6 miesięcy, z odbycia reszty kary (6 lat pozbawienia wolności) za wielomilionowe oszustwa. W kasacji Prokurator Generalny wskazał m.in. na wadliwe uzasadnienie postanowienia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu nie czyniącego zadość wymogom wynikającym z art. 7 i art. 410 k.p.k. oraz art. 424 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k. (Sąd Apelacyjny orzekł reformacyjnie odnośnie orzeczenia Sądu Okręgowego w Opolu, który to sąd nie uwzględnił wniosku o warunkowe przedterminowe zwolnienie). Prokurator Generalny zwrócił uwagę, że skazany nie podjął żadnych działań naprawczych, w tym dobrowolnego naprawienia wyrządzonej przez siebie wielomilionowej szkody (wyrokiem skazującym został zobowiązany do naprawienia szkody w wysokości 54 mln złotych). Na podkreślenie zasługuje fakt, skazany został pociągnięty do odpowiedzialności karnej za wyłudzenie setek milionów złotych szkody wielu podmiotom, przy ustaleniu, że z popełniania przestępstw uczynił sobie stałe źródło dochodu. W uzasadnieniu swojego postanowienia Sąd Najwyższy,

oddalając kasację Prokuratora Generalnego, w ogóle nie odniósł się do faktu nie podjęcia przez skazanego jakichkolwiek działań reparatornych, poprzestając jedynie na uznaniu, za sądem odwoławczym, za wystarczające to, że na przestrzeni ostatnich lat (w tym także tych spędzonych w więzieniu) „nie odnotowano konfliktów z prawem”, a wręcz przeciwnie skazany „podejmował działania świadczące o integracji społecznej”. Sąd Najwyższy szerzej niestety nie wskazał jakie to działania podjął wg niego skazany.

Nałożenie na Sąd Najwyższy zadania, o którym mowa w art. 1 pkt 2 projektowanej ustawy ma zatem przywrócić obywatelom poczucie elementarnej sprawiedliwości. Realizacja owej zasady ma prowadzić do orzeczeń, które byłyby nie tylko zgodne z prawem, ale również zgodne z prawdą i społecznym poczuciem sprawiedliwości.

Do pozostałych kompetencji Sądu Najwyższego projekt zalicza rozpatrywanie spraw dyscyplinarnych w zakresie określonym przez ustawę, rozpoznawanie protestów wyborczych, w tym dotyczących wyborów do Parlamentu Europejskiego, stwierdzanie ważności referendum ogólnokrajowego i konstytucyjnego. Katalog zadań powierzonych do zakresu właściwości Sądu Najwyższego ma charakter otwarty bowiem projektowana regulacja przewiduje, że mogą zostać mu powierzone inne czynności określone w ustawach. Nie ulega wątpliwości, że te dodatkowe czynności wprowadzane muszą być z poszanowaniem charakteru i pozycji Sądu Najwyższego w strukturze wymiaru sprawiedliwości. Te ostatnie okoliczności zadecydowały o wyeliminowaniu z zakresu właściwości Sądu Najwyższego udziału w pracach legislacyjnych poprzez pełnienie funkcji opiniodawczej. Projektodawca ma na uwadze fakt, że Sąd Najwyższy należy do kategorii organów władzy państwowej, której relacja z pozostałymi władzami, a więc z władzą ustawodawczą i wykonawczą, opiera się na zasadzie równowagi i niezależności. Skoro Sejm i Senat są predestynowane do tworzenia prawa, które na drodze procesu legislacyjnego musi uzyskać aprobatę Prezydenta, to zasadniczy obszar działalności Sądu Najwyższego powinien zostać ograniczony do sprawowania wymiaru sprawiedliwości w oparciu o to prawo.

Z kolei wyraźne wyeksponowanie roli Sądu Najwyższego jako organu powołanego do rozstrzygania spraw dyscyplinarnych jest wynikiem przewidzianych w projekcie zmian, mających na celu wprowadzenie skutecznych mechanizmów egzekwowania odpowiedzialności dyscyplinarnej. Te zaś determinowane są koniecznością uwzględnienia szczególnej roli, jaką odpowiedzialność dyscyplinarna pełni, z punktu widzenia ochrony ważnych dóbr społecznych i jednostkowych. W piśmiennictwie prezentowany jest pogląd, że

podstawą ustanowienia odpowiedzialności dyscyplinarnej jest zagwarantowanie należytego - tj. zgodnego z określonymi prawem warunkami - wykonywania zadań publicznych (R. Giętkowski, *Odpowiedzialność dyscyplinarna w prawie polskim*, Gdańsk 2013, s. 51 i n.). Funkcji odpowiedzialności dyscyplinarnej nie należy jednak ograniczać wyłącznie do powyższego aspektu. Poszukując dalszych argumentów dla ustanowienia przez ustawodawcę odpowiedzialności reprezentantów poszczególnych zawodów prawniczych za zachowania sprzeczne z zakresem powierzonych im obowiązków czy też wykraczające poza reguły deontologii zawodu lub godności urzędu, należy wskazać, że w związku z pełnionymi funkcjami mają oni do czynienia z dobrami o szczególnej wartości społecznej. Oznacza to, że w dalszej perspektywie, niejako „w tle”, chronione są te dobra prawne, których zachowaniu służy aktywność zawodowa przedstawicieli określonego zawodu prawniczego. Tak więc bezpośrednim przedmiotem ochrony norm prawa dyscyplinarnego odnoszącego się do sędziów jest niezakłócone i zgodne z racjami aksjologicznymi leżącymi u jego podstaw funkcjonowanie systemu wymiaru sprawiedliwości, a pośrednim - prawa i wolności jednostki, w odniesieniu do których postępowania prowadzone na podstawie ustawy przed sądami stanowią instrument urzeczywistniający przysługującą tym wartościom ochronę prawną. Szczególny status zawodu sędziego, wyrażający się w istocie i zakresie nałożonych na niego obowiązków oraz wymogach odnoszących się do przedstawicieli środowiska sędziowskiego w zakresie ich kompetencji, jak również standardach zachowania, ma służyć zapewnieniu prawidłowości oraz sprawiedliwości wydawanych przez sąd rozstrzygnięć, co z kolei stanowi konieczny warunek efektywnej realizacji słuszych interesów stron i innych uczestników postępowań, urzeczywistniając w ten sposób interes publiczny. Podobna sytuacja ma miejsce w odniesieniu do pozostałych profesji prawniczych, których przedstawiciele w związku z realizacją swych czynności istotnie oddziałują na sytuację prawną jednostki i możliwość realizacji jej uzasadnionych interesów na drodze stosownych, regulowanych ustawą postępowań. W interesie społecznym leży zatem zagwarantowanie poprzez określone regulacje prawne przestrzegania przez przedstawicieli zawodów prawniczych rygorystycznej dyscypliny i ustalonego porządku prawnego. Prawidłowe i efektywne egzekwowanie odpowiedzialności dyscyplinarnej w znacznej mierze uzależnione jest natomiast od istnienia sprawnych procedur dyscyplinarnych i silnej pozycji organów powołanych do orzekania w sprawach dyscyplinarnych.

Projekt wprowadza - w porównaniu ze stanem obowiązującym - istotne zmiany w strukturze wewnętrznej Sądu Najwyższego. Należy podkreślić, że zgodnie z art. 176 ust. 2

Konstytucji RP Konstytucji, regulacje ustroju sądów (oraz ich właściwości i postępowania) ustrojodawca pozostawia ustawodawcy, stawiając jedynie zastrzeżenie, że materia określona w art. 176 ust. 2 musi być, ze względu na swój charakter, unormowana przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Monopol ustawy jako źródła regulacji organizacji sądownictwa oraz postępowań przed sądami należy jednak rozumieć szeroko. Pożądany wyczerpujący charakter regulacji ustawowej nie wyklucza bowiem, by pewne szczegółowe kwestie, niemające istotnego znaczenia z punktu widzenia konstrukcji ustroju sądów oraz ich właściwości, ustawodawca powierzył do regulacji w drodze aktów podustawowych. Wyłącznie regulacji ustawowej w sferze określonej w art. 176 ust. 1, podobnie jak w innych przypadkach, w których ustrojodawca w sposób kwalifikowany podchodzi do konieczności unormowania konkretnej materii w ustawie, nie ma zatem absolutnego charakteru (vide wyrok TK z dnia 15.1.2009 r., K 45/07, OTK-A 2009, Nr 1, poz. 3; w literaturze: Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87–24, red.. M. Safjan, L. Bosek, CH Beck, 2016, uwagi do art. 176).

Podobnie postrzega to zagadnienie orzecznictwo strasburskie, w którym przyjmuje się że art. 6 ust. 1 EKPC nie wymaga, aby każdy szczegół organizacji sądownictwa był regulowany aktem pochodzącym od parlamentu. Wystarczające jest, aby unormowanie ustawowe obejmowało ramy organizacji sądownictwa, kompetencje poszczególnych gałęzi sądownictwa, tworzenie sądów oraz ich właściwość rzeczową i miejscową (vide Konstytucja RP, op. cit.).

Ustawodawca jest więc uprawniony do dokonania istotnych zmian w ustroju Sądu Najwyższego, pod warunkiem ich zgodności z innymi zasadami konstytucyjnymi.

Proponowane zmiany oparte są na założeniu, że jakość orzecznictwa powinna zostać zharmonizowana z optymalnie zorganizowaną strukturą Sądu Najwyższego, dostosowaną do liczby sędziów orzekających w tym sądzie oraz służącą równomiernemu obciążeniu pracą sędziów, co w rezultacie umożliwiłoby realizowanie czynności judykacyjnych sprawnie i bez zbędnej zwłoki. Należy podkreślić, że w trakcie dyskusji nad kształtem obecnie obowiązującej ustawy o Sądzie Najwyższym pojawiały się opinie o konieczności uproszczenia organizacji tego organu władzy sądowniczej, a w konsekwencji racjonalizacji układu kierowania Sądem Najwyższym. Proponowano rezygnację z odrębnej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych, wskazując, że sprawy przynależne do zakresu jej właściwości można z łatwością rozdzielić pomiędzy Izbę Cywilną i Karną Sądu

Najwyższego (vide J. Lang, Opinia prawna na temat prezydenckiego projektu ustawy o Sądzie Najwyższym (druk nr 496). Planowane rozwiązanie częściowo realizuje te postulaty. Zgodnie z art. 3 projektowanej ustawy Sąd Najwyższy dzieli się na trzy Izby: Prawa Publicznego, Prawa Prywatnego oraz Dyscyplinarną. Wyodrębnienie Izby Prawa Publicznego oraz Izby Prawa Prywatnego jest wyrazem uwzględnienia kryterium przedmiotowego przy wyznaczeniu kognicji danej jednostki organizacyjnej Sądu Najwyższego i stanowi nawiązanie do zakorzenionego w doktrynie dychotomicznego podziału na prawo publiczne i prawo prywatne, dokonywanego w oparciu o przedmiot regulacji, charakter podmiotów oraz metodę działania prawa - tj. kształtowania stosunków prawnych i sytuacji prawnych. Określenie wydziałów wchodzących w skład tych izb oraz ich właściwości będzie uregulowane w drodze rozporządzenia, o którym mowa w art. 3 § 2 projektowanej ustawy. Wyjątkowo projektowana ustawa przesądza częściowo o zakresie właściwości Izby Prawa Publicznego, stwierdzając, że rozpatruje sprawy podlegające orzecznictwu sądów wojskowych, dla których właściwy jest funkcjonujący w tej izbie Wydział Wojskowy. Specyfika tych spraw determinuje konieczność zagwarantowania wyodrębnienia komórki właściwej do ich rozpoznawania funkcjonującej w ramach danej izby. Kluczowym rozwiązaniem, nie mającym swojego odpowiednika w obecnie obowiązującym stanie prawnym, jest utworzenie Izby Dyscyplinarnej, do której właściwości, stosownie do projektowanego art. 5 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym, należeć będzie rozpoznawanie spraw dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego, sędziów sądów powszechnych, sędziów sądów wojskowych, prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej, adwokatów, radców prawnych, notariuszy i komorników sądowych, a także spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczących sędziów Sądu Najwyższego oraz spraw z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku.

Wyróżnienie w strukturze Sądu Najwyższego izby powołanej do rozpoznawania spraw dyscyplinarnych przedstawicieli zawodów prawniczych zagwarantuje rozpoznawanie takich spraw przez wyspecjalizowaną, dysponującą odpowiednimi kwalifikacjami merytorycznymi oraz stosownym doświadczeniem kadrę sędziowską, co służyć będzie zarówno sprawności tych postępowań i sprawiedliwości zapadających w nich rozstrzygnięć, jak i leżącemu w interesie publicznym ujednoczeniu standardów postępowania wymaganego od przedstawicieli poszczególnych zawodów prawniczych. Za zasadnością powierzenia rozstrzygnięcia spraw dyscyplinarnych wyspecjalizowanym sędziom Sądu Najwyższego,

umiejscowionych w strukturze zapewniającej możliwość działania w sposób wolny od oddziaływań, zależności i ewentualnych nacisków ze strony innych przedstawicieli środowisk prawniczych, przemawia analiza szeregu orzeczeń dyscyplinarnych, które w odbiorze społecznym w sposób zasadny odbierane są jako dowód na to, iż prawnicze sądownictwo dyscyplinarne w dotychczasowym kształcie nie wypełnia należycie powierzonej mu roli, zaś w zapadających rozstrzygnięciach dostrzegalne są negatywne przejawy solidarności korporacyjnej. Taki odbiór systemu sądownictwa dyscyplinarnego w sposób niekorzystny wpływa na wizerunek systemu wymiaru sprawiedliwości, wzmacniając społeczny odbiór środowiska sędziowskiego oraz innych środowisk prawniczych jako grup zawodowych stojących faktycznie ponad prawem. Tytułem egzemplifikacji można wskazać na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 lutego 2016 r. (SNO 82/15, Lex nr 2023791), w którym uznano, iż naruszenie art. 41 § 1 k.p.k. nie wypełnia znamion przewinienia dyscyplinarnego czy też na wyroki Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w Poznaniu z dnia 28 stycznia 2015 r., sygn. ASD 4/2012 oraz Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego z dnia 19 lutego 2016 r., sygn. SNO 43/15 dotyczące sędziego, który popełnił przewinienie dyscyplinarne odpowiadające znamion umyślnego czynu zabronionego z art. 270 § 1 k.k. – za co Sąd Najwyższy wymierzył na podstawie art. art 104 § 3 pkt 3 u.s.p. karę zawieszenia podwyższenia uposażenia sędziego w stanie spoczynku na okres 3 lat.

Struktura wewnętrzna Izby Dyscyplinarnej determinowana jest zakresem jej właściwości. Stosownie do brzmienia art. 5 § 2 projektu Izba Dyscyplinarna składa się z Wydziału Pierwszego i Wydziału Drugiego. Do Wydziału Pierwszego należy w szczególności rozpatrywanie spraw sędziów Sądu Najwyższego oraz spraw sędziów i prokuratorów dotyczących przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego. Natomiast Wydział Drugi rozpatruje szczególności odwołania od wyroków sądów dyscyplinarnych pierwszej instancji oraz postanowień i zarządzeń zamykających drogę do wydania wyroku, kasacje od wyroków dyscyplinarnych oraz odwołania od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa. Zmiana dotychczasowego modelu sądownictwa dyscyplinarnego właściwego dla sędziów i prokuratorów, przejawiająca się m.in. w powierzeniu Sądowi Najwyższemu rozpoznawania w pierwszej instancji niektórej kategorii spraw dyscyplinarnych (tj. przewinień dyscyplinarnych o dużym ciężarze gatunkowym) w najskuteczniejszy sposób zagwarantuje realizację zasadniczego celu projektowanych zmian - zapewnieniu w pełni rzetelnego, wolnego od

presji środowiska, z którego wywodzi się osoba podlegająca odpowiedzialności dyscyplinarnej, rozpoznania najbardziej poważnych spraw.

Specyfika spraw powierzonych kognicji Izby Dyscyplinarnej determinuje konieczność zapewnienia niezależności organizacyjno -administracyjnej tej komórki Sądu Najwyższego. Stworzenie sędziom orzekającym w tej izbie warunków zapewniających w pełni bezstronne i niepodlegające jakimkolwiek zewnętrznym oddziaływaniom sprawowanie wymiaru sprawiedliwości służyć będzie minimalizacji ryzyka podejmowania prób wywierania wpływu na jej działalność merytoryczną.

Autonomia Izby Dyscyplinarnej jest gwarantowana przez szereg projektowanych regulacji, w tym regulacji przyznających szczególną pozycję prawną Prezesowi kierującemu jej pracą, wynikającą z zakresu przysługujących mu uprawnień. Projektodawca wychodzi z założenia, że dla zapewnienia rzeczywistego funkcjonowania niezależnego wymiaru sprawiedliwości w sprawach dyscyplinarnych konieczne jest wprowadzenie nie tylko rozwiązań strukturalnych, ale także regulacji prawnych, które zagwarantują odpowiedni status osobom, które piastują funkcje orzecznicze, zapewniając im stosowną swobodę orzekania. Dopiero całość powyższych unormowań zapewnia odpowiednią pozycję Izby Dyscyplinarnej oraz realną możliwość nieulegania przez sędziów tej Izby wpływom z zewnątrz. Projekt przewiduje, że instytucjonalną gwarancją bezstronności sędziów Izby Dyscyplinarnej mają być szczególne zasady wynagradzania sędziów tej izby i sędziów delegowanych do wykonywania czynności w tej izbie. Zgodnie z projektowanym art. 41 § 7 ustawy o Sądzie Najwyższym sędziom tym ma zostać przyznany dodatek w wysokości 40% wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego łącznie. Dodatek nie przysługuje za okres nieobecności w pracy z powodu choroby sędziego, chyba że łączny okres tej nieobecności nie przekracza 30 dni w roku kalendarzowym. Należy podkreślić, że ustanowienie specjalnych zasad kształtujących wynagrodzenie sędziów Izby Dyscyplinarnej uzasadnione jest zarówno zakresem i doniosłością czynności, które realizują, jak również szczególnymi obciążeniami, jakie na nich ciążą, a które związane są z zakazem pozostawania w innym stosunku służbowym lub stosunku pracy, podejmowania innego zajęcia lub sposobu zarobkowania, z wyjątkiem udziału w konferencjach lub szkoleniach, za które nie jest przez nich otrzymywane wynagrodzenie (projektowany art. 37 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym).

Istotną zmianę stanowi przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości upoważnienia do wydania rozporządzenia określającego regulamin Sądu Najwyższego, normujący całkowitą

liczbę stanowisk sędziowskich Sędziów Sądu Najwyższego, liczbę stanowisk sędziowskich Sądu Najwyższego w poszczególnych izbach, wewnętrzną organizację Sądu Najwyższego, szczegółowy podział spraw między izby oraz zasady wewnętrznego postępowania. Zgodnie z upoważnieniem ustawowym powyższe kwestie należy uregulować mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania Sądu Najwyższego i jego izb, efektywnego wykonywania obowiązków przez organy Sądu Najwyższego, a także uwzględniając liczbę i rodzaj spraw rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy oraz specyfikę funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej (projektowany art. 3 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym).

Podkreślić należy, iż istniejące na gruncie obecnie obowiązującego stanu prawnego upoważnienie organu samorządu sędziowskiego do uchwalenia Regulaminu Sądu Najwyższego, a więc unormowania tej problematyki aktem prawnym o charakterze wewnętrznym, stanowi rozwiązanie o charakterze wyjątkowym, które nie miało swojego odpowiednika w dotychczasowej historii ustroju sądów w Polsce. Problematykę obejmowaną ramami Regulaminu uprzednio zawsze normowano aktami wykonawczymi do ustawy, tj. rozporządzeniem (art. 7 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym), rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości (art. 78 § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 lutego 1928 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych) lub uchwałami Rady Państwa (art. 15 ustawy z dnia 15 lutego 1962 o Sądzie Najwyższym). W obecnym stanie prawnym, w przypadku sądów powszechnych ustawa określająca ich ustrój zawiera delegację dla organu władzy wykonawczej, którym jest Minister Sprawiedliwości, do wydania rozporządzenia normującego regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych. Uwzględniając powyżej przedstawione okoliczności należy uznać, iż brak dostatecznych racji, aby w odniesieniu do Sądu Najwyższego, stanowiącego wszak element systemu wymiaru sprawiedliwości, podtrzymywać to wyjątkowe rozwiązanie, eliminując organ władzy wykonawczej od uprawnień, ale i związanej z tym odpowiedzialności, za należyte sformułowanie rozwiązań organizacyjnych i reguł postępowania służących efektywnemu wykonywaniu przez ten organ władzy sądowniczej zadań, do których realizacji został on powołany.

Zakres spraw przekazanych do regulacji w drodze powyższego rozporządzenia dotyczy wyłącznie kwestii administracyjnych związanych ze stworzeniem odpowiednich warunków do realizowania przez Sąd Najwyższy zadań związanych ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości. Nie narusza on zatem „jądra kompetencyjnego” władzy sądowniczej, które

sprowadza się do działalności judykacyjnej podejmowanej w celu realizacji gwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu.

Wśród pozostałych projektowanych zmian dotyczących relacji pomiędzy Sądem Najwyższym a innymi organami władzy wykonawczej należy wymienić przyjmowanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oświadczeń majątkowych sędziów Sądu Najwyższego (projektowany art. 38 ustawy o Sądzie Najwyższym) oraz ich analiza. W obecnym stanie prawnym, w myśl art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2006 r. poz. 1584, z późn. zm.) Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego składa oświadczenie o stanie majątkowym Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, który dokonuje analizy zawartych w nim danych. Dla zachowania konsekwencji i spójności systemowej niezbędne jest, aby analizy oświadczeń majątkowych w stosunku do wszystkich sędziów Sądu Najwyższego, dokonywał Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział II projektowanej ustawy zawiera unormowania dotyczące organów Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 11 projektowanej ustawy organami Sądu Najwyższego są: Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Sądu Najwyższego, Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego, zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego i Kolegium Sąd Najwyższego. Projekt przewiduje szereg odmienności w stosunku do dotychczasowej regulacji funkcji i zadań organów samorządu. Dotyczą one w szczególności kompetencji organów samorządu sędziowskiego - tj. Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego, zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego i Kolegium Sądu Najwyższego. Modyfikacje w tym zakresie są w przeważającej mierze wynikiem projektowanych zmian w procedurze wyboru Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesów Sądu Najwyższego oraz kandydatów na stanowiska sędziowskie w Sądzie Najwyższym. Zasadniczym novum są unormowania decydujące o szczególnej pozycji Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej. Unormowania te, jak już była o tym mowa, są konsekwencją planowanego modelu organizacji i funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej, który ma zapewnić jej autonomię niezbędną z uwagi na charakter rozpoznawanych przez nią spraw. Projektowany art. 13 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym określa krąg zadań Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej, zaliczając do nich kierowanie pracami i reprezentowanie Sądu Najwyższego w zakresie związanym z funkcjonowaniem Izby Dyscyplinarnej oraz wykonywanie w tym zakresie

czynności określonych ustawą, regulaminem i innymi aktami normatywnymi. Zadania te obejmują przede wszystkim czynności z zakresu prawa pracy w stosunku do osób wykonujących czynności służbowe w Izbie Dyscyplinarnej, czynności administracyjne odnoszące się do funkcjonowania tej izby, pozbawione związku ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości, a także uprawnienia związane z merytoryczną działalnością Izby Dyscyplinarnej.

W świetle projektowanych regulacji do kompetencji Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej należy: powoływanie i odwoływanie: przewodniczących wydziałów w Izbie Dyscyplinarnej (projektowany art. 13 § 2 w zw. z art. 13 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym), powoływanie i odwoływanie Szefa Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej (projektowany art. 74 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym), przedstawianie informacji o działalności Izby Dyscyplinarnej, którą Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego składa, razem z informacją o działalności Sądu Najwyższego, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowej Radzie Sądownictwa oraz Sejmowi i Senatowi (projektowany art. 6 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym), przedstawianie właściwym organom uwag o stwierdzonych nieprawidłowościach lub lukach w prawie, których usunięcie może służyć zapewnieniu sprawnego rozpoznawania spraw należących do właściwości Izby Dyscyplinarnej lub ograniczeniu liczby przewinień dyscyplinarnych (projektowany art. 7 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym), wyrażanie zgody w przedmiocie przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego orzekającego w Izbie Dyscyplinarnej na stanowisko w innej izbie oraz na przeniesienie sędziego Sądu Najwyższego na stanowisko w Izbie Dyscyplinarnej (projektowany art. 29 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym), wyrażanie zgody na wyznaczenie sędziego do orzekania w Izbie Dyscyplinarnej lub na wyznaczenie sędziego Izby Dyscyplinarnej do orzekania w innej Izbie (projektowany art. 29 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym), określanie daty wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego orzekającego w Izbie Dyscyplinarnej w przypadku zrzeczenia się urzędu lub statusu sędziego w stanie spoczynku albo nabycia przez sędziego obywatelstwa obcego państwa (projektowany art. 30 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym), określenie daty wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego orzekającego w Izbie Dyscyplinarnej w razie stwierdzenia, że pełnił służbę, pracował lub był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (projektowany art. 30 § 8 ustawy o Sądzie Najwyższym), składanie wniosków do Ministra

Sprawiedliwości o delegowanie sędziów do pełnienia czynności sędziowskich w Izbie Dyscyplinarnej (projektowany art. 33 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym), podejmowanie decyzji w przedmiocie nakazania natychmiastowego zwolnienia zatrzymanego sędziego Izby Dyscyplinarnej (projektowany art. 48 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym), podejmowanie decyzji o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu w poszerzonym składzie (projektowany art. 58 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym).

Projekt ponadto przewiduje przyznanie Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Dyscyplinarnej kompetencji określonej w projektowanym art. 8 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym, zgodnie z którym w zakresie wykonywania budżetu Sądu Najwyższego związanego z funkcjonowaniem Izby Dyscyplinarnej przysługiwać mu będą uprawnienia ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Rzeczywisty wpływ Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej na jej działalność gwarantuje również współdziałanie w podejmowaniu przez Kolegium Sądu Najwyższego decyzji w sprawach tradycyjnie zastrzeżonych do kompetencji tego organu, o ile dotyczą one funkcjonowania tej izby. Zgodnie z projektowanym art. 22 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym, do spraw wymagających takiego współdziałania, należeć będzie opiniowanie kandydatów na stanowiska kierownicze w jednostkach administracyjnych Sądu Najwyższego.

Istotnej zmianie ulega procedura wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa i Prezesów Sądu Najwyższego. Obowiązująca ustawa o Sądzie Najwyższym nie zawiera regulacji dotyczących wyłaniania kandydatów na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, a unormowanie tego zagadnienia powierza Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego w formie odpowiedniego regulaminu. Biorąc pod uwagę fakt, że przedstawienie kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego nie jest zagadnieniem skierowanym do jednostek organizacyjnie podległych organowi wydającemu akt, ale oddziałuje na podmiot zewnętrzny, a także mając na względzie ustrojowe znaczenie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i jego kompetencji wynikających z Konstytucji i ustaw, pożądane jest, aby kwestia sposobu wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, stała się przedmiotem regulacji ustawowej. Konstatacja ta znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 176 ust. 2 Konstytucji, powierzającemu ustawodawcy zwykłemu m.in. uregulowanie ustroju sądów. Nie powinno ulegać wątpliwości, że przedmiotowe zagadnienia należą do powyższej materii. Dlatego też projekt w art. 12 w

sposób kompleksowy i szczegółowy reguluje zasady i tryb wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Na uwagę zasługuje projektowane rozwiązanie, zgodnie z którym Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego jest powoływany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród trzech (a nie - jak to ma miejsce w obecnie obowiązującym stanie prawnym - dwóch) kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego. W ten sposób zostaje zachowana decydująca rola organu samorządu sędziowskiego w procesie selekcji i wskazywania kandydatów do objęcia funkcji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przy jednoczesnym wzmocnieniu konstytucyjnej prerogatywy Prezydenta określonej art. 183 ust. 3 Ustawy Zasadniczej. Unormowania zawarte w projektowanym art. 12 mają odpowiednie zastosowanie do wyboru Prezesów Sądu Najwyższego kierujących pracą poszczególnych izb. Skoro bowiem reguły wyłaniania kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego wpływają na podjęcie rozstrzygnięcia przez podmiot zewnętrzny - Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, powinny być kształtowane aktem rangi ustawowej. Z uwagi na zakres pełnionych przez Prezesa Sądu Najwyższego zadań (sprawuje nadzór administracyjny nad sędziami danej Izby i wykonuje inne czynności z zakresu nadzoru administracyjnego oraz wykonuje prawa przewidziane dla prezesa Sądu Najwyższego z zakresu nadzoru judykacyjnego), wybór kandydatów na to stanowisko powinien być uregulowany w sposób, który odzwierciedli wolę organu kolegialnego, jakim jest zgromadzenie sędziów danej izby. Stosownie do powyższego art. 14 § 2 projektu stanowi, że Prezesa Sądu Najwyższego powołuje spośród trzech kandydatów przedstawionych przez zgromadzenie sędziów danej izby, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Trzy kolejne rozdziały projektowanej ustawy zatytułowane: „Nawiązanie, zmiana i ustanie stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego” (rozdział 3), „Obowiązki i prawa sędziego” (rozdział 4) oraz „Odpowiedzialność dyscyplinarna” (rozdział 5), w sposób kompleksowy regulują sytuację prawną sędziego Sądu Najwyższego. Zawarte w projekcie uregulowania są z założenia niewyczerpujące, bowiem art. 10 § 2 projektowanej ustawy stanowi, iż: „w zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych”. Takie ukształtowanie przepisów projektowanej ustawy o Sądzie Najwyższym podyktowane zostało przez wzgląd na uniknięcie identycznych bądź tylko podobnych unormowań z ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, choć stosowanie tego ostatniego aktu normatywnego ma być

odpowiednie, a więc dopuszcza również ewentualne modyfikacje zakresów normowania powołanej wyżej ustawy.

Projektowana ustawa zasadniczo upraszcza i czyni transparentnymi procedury związane z wyłanianiem kandydatów na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, a ponadto wzmacnia pozycję Krajowej Rady Sądownictwa w procesie powoływania sędziów na to stanowisko. Obsadzenie stanowiska sędziego Sądu Najwyższego rozpoczyna obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości o liczbie wolnych stanowisk sędziowskich przewidzianych do objęcia w poszczególnych izbach Sądu Najwyższego (projektowany art. 25 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym). Planowane rozwiązania przewidują, że każdy kto spełnia warunki do objęcia stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, będzie mógł zgłosić swoją kandydaturę Krajowej Radzie Sądownictwa (projektowany art. 25 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym). Pominięty zostaje zatem wymóg oceny kwalifikacji kandydata przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz obowiązek rozpatrzenia kandydatury przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego. Ponadto, zgodnie z projektowanym art. 25 § 3 w zw. z art. 29 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym powołany sędzia obejmuje stanowisko w izbie Sądu Najwyższego wskazane przez niego w karcie zgłoszenia, nie zaś wyznaczone przez Zgromadzenie Ogólne Sądu Najwyższego. Rozwiązanie takie zapewnia nie tylko przejrzystość procesu obsadzania stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, ale również uwzględnia interes osób zgłaszających swoją kandydaturę albo rozważających takie zgłoszenie, a tym samym służy wzmocnieniu gwarancji powierzenia stanowiska sędziego Sądu Najwyższego osobie odznaczającej się szczególnie wysokim poziomem wiedzy w zakresie tej dziedziny prawa, z którą związany jest zakres właściwości izby Sądu Najwyższego, w której obsadzane jest wolne stanowisko.

Na wolne stanowisko sędziowskie zgłosić się zaś może każdy, kto spełnia warunki określone w art. 24 projektu. Biorąc pod uwagę fakt, że Sąd Najwyższy pełni szczególne funkcje w systemie wymiaru sprawiedliwości, konieczne jest, aby sędziowie odznaczyli się nie tylko wysokimi kwalifikacjami merytorycznymi, ale także szczególnymi walorami moralnymi i etycznymi. Dlatego też projekt wprowadza nowe, nieprzewidziane w obowiązującym stanie prawnym, wymagania konieczne do spełnienia przez kandydata do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego. Sędzią Sądu Najwyższego nie będzie mogła zostać osoba, która została prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego (projektowany art. 24 § 1 pkt 1 ustawy o Sądzie Najwyższym). Fakt ten automatycznie podważa wiarygodność sędziego i publiczne zaufanie

do wykonywania przez niego funkcji oraz powoduje utratę kwalifikacji do sprawowania urzędu sędziowskiego. Nie można wyobrazić sobie wiarygodnego i odpowiedzialnego wymierzania sprawiedliwości przez sędziego, który sam w sposób rażąco narusza prawo, popełniając czyn wyczerpujący znamiona umyślnego przestępstwa. Ujawnienie się powyższego zdarzenia w trakcie trwania stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego powoduje jego wygaśnięcie (art. 30 § 1 pkt 3 ustawy o Sądzie Najwyższym). Z podobnych względów – a zatem zapewnienia niezakłóconego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości sprawowanego przez osoby dające rękojmię rzetelnego orzekania – do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego nie może być powołany ten, kto pełnił służbę zawodową, pracował lub był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1575). Wprowadzenie powyższego warunku jest wyrazem przekonania, że funkcje publiczne wymagające szczególnych kwalifikacji moralnych wyrażających się przesłanką „nieskazitelności charakteru” powinny pełnić osoby, które nie były uwikłane we współpracę z organami bezpieczeństwa poprzedniej formacji ustrojowej. Stanowi on zresztą właściwy dla założeń, na których oparty jest dopuszczalny model lustracji, łączący w sobie elementy właściwe dla koncepcji klaryfikacji historycznej oraz zadośćuczynienia społecznemu odczuciu sprawiedliwości (zob. M. Krotoszyński, *Lustracja w Polsce w świetle modeli sprawiedliwości okresu tranzycji*, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 2014, e-book), przejaw dążenia do wzmocnienia demokracji przez doprowadzenie do „obsady funkcji, stanowisk i zawodów wymagających zaufania publicznego przez osoby, które swoim dotychczasowym postępowaniem dają i dawały w przeszłości gwarancje uczciwości, szlachetności, poczucia odpowiedzialności za własne słowa i czyny, odwagi cywilnej i prawości”. Proponowane rozwiązanie jest przy tym zgodne ze standardami międzynarodowymi. W Rezolucji nr 1096 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w sprawie środków demontażu dziedzictwa po byłych totalitarnych ustrojach komunistycznych, przyjętej 27 czerwca 1996 r., stwierdzono, że podstawowym celem stawianym procedurom lustracyjnym jest ochrona młodej demokracji. Usprawiedliwiając ustawodawstwo lustracyjne, Rada wskazuje, że zrozumiałe jest odsunięcie ze stanowisk osób, w stosunku do których zachodzi prawdopodobieństwo, że nie będą sprawowały władzy zgodnie z demokratycznymi zasadami. Konsekwentnie, zaistnienie tych okoliczności w trakcie trwania stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego powoduje jego wygaśnięcie (projektowany art. 30 §

1 pkt 7 ustawy o Sądzie Najwyższym). Projektowane rozwiązania przewidują szczególnie tryb weryfikacji, czy zachodzi okoliczność świadcząca o tym, że sędzia był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa. W tym celu Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego albo Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej i Spraw Publicznych zwraca się do Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o przedstawienie informacji Dyrektora Biura Lustracyjnego Instytutu w tym zakresie. Potwierdzenie przedmiotowej okoliczności może być stwierdzone wyłącznie na podstawie oświadczenia lustracyjnego, o którym mowa w art. 7 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1721,1948, 2260 i 2261), prawomocnego orzeczenia sądu okręgowego, o którym mowa w art. 17 powyższej ustawy, stwierdzającego fakt złożenia przez osobę lustrowaną niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego (projektowany art. 30 § 6 projektowanej ustawy o Sądzie Najwyższym).

Przyjmując założenie, że delegowanie ma służyć okresowemu wzmocnieniu kadrowemu Sądzie Najwyższego, konieczne jest, aby sędziowie delegowani do pełnienia czynności sędziowskich odznaczali się odpowiednim doświadczeniem zawodowym, umożliwiającym orzekanie w sprawach o złożonym i skomplikowanym stanie faktycznym i prawnym. Stąd też projekt wprowadza wymóg dziesięcioletniego stażu pracy na stanowisku sędziego niezbędny do delegowania sędziego sądu powszechnego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym (art. 33 projektowanej ustawy).

Wśród projektowanych, istotnych regulacji odnoszących się do obowiązków sędziego Sądu Najwyższego, należy wymienić to, które sprowadza się do wprowadzenia wymogu, aby o zamiarze podjęcia zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo - dydaktycznym lub naukowym, a także o podjęciu innego zajęcia lub sposobu zarobkowania sędziowie Sądu Najwyższego zawiadamiali Ministra Sprawiedliwości co najmniej na 14 dni przed rozpoczęciem dodatkowego zatrudnienia, podjęciem innego zajęcia lub sposobu zarobkowania (projektowany art. 37 § 7 ustawy o Sądzie Najwyższym). Minister Sprawiedliwości może wyrazić sprzeciw wobec podjęcia zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowym lub naukowo - dydaktycznym, jeśli uzna, że będzie to utrudniało pełnienie obowiązków sędziego Sądu Najwyższego, osłabiało zaufanie do jego bezstronności lub przynosiło ujmę godności urzędu sędziego (projektowany art. 37 § 8 ustawy o Sądzie

Najwyższym). Podjęcie innego zajęcia lub sposobu zarobkowania uzależnione jest natomiast od udzielenia zgody przez Ministra Sprawiedliwości. Zróżnicowanie form ingerencji Ministra Sprawiedliwości w dodatkową aktywność sędziego jest zależne od jej rodzaju. O ile aktywność na polu naukowo - dydaktycznym zasadniczo nie koliduje z obowiązkami sędziego określonymi w projektowanym art. 34, o tyle wykonywanie innych stałych zajęć, z uwagi na ich rozmaity, niedookreślony charakter, może już w te obowiązki godzić. Stąd też w pierwszym przypadku wystarczy ograniczyć uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do wyrażania sprzeciwu, jeżeli zajdą szczególne okoliczności, w drugim zaś konieczne jest każdorazowe wyrażenie zgody przez ten podmiot. Pozostawienie decyzji w przedmiocie podejmowania dodatkowej aktywności przez sędziego Sądu Najwyższego Ministrowi Sprawiedliwości, a nie zaś jak dotychczas Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, jest podyktowane przez wzgląd na zapewnienie w pełni rzetelnej, obiektywnej oceny, która jest tym bardziej istotna, gdy dotyczy spraw, stanowiących jeden z elementów gwarancji niezawisłości sędziowskiej, oddziałujących nie tylko na sposób realizacji czynności przez sędziego, ale także na autorytet i społeczne zaufanie do pełnionej przez niego funkcji.

Projektodawca stoi na stanowisku, że ranga i autorytet Sądu Najwyższego uzasadniają stawianie wysokich wymagań wobec sędziów tego Sądu nie tylko w zakresie kwalifikacji, ale również, gdy chodzi o zaangażowanie w działalność jurysdykcyjną. Celem zapobieżenia sytuacji, w której zaangażowanie w działalność dydaktyczną mogłoby godzić w prawidłową realizację obowiązków przez sędziego Sądu Najwyższego, projekt wprowadza roczne maksymalne limity w ilości 50 godzin dydaktycznych albo 130 godzin dydaktycznych, jeśli co najmniej 3/4 tego wymiaru stanowią zajęcia dydaktyczne w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury lub zajęcia dydaktyczne w uniwersytecie w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, z późn. zm.). Limity te nie są sztywne, gdyż projektowana regulacja przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienie do wyrażenia zgody na prowadzenie zajęć dydaktycznych w wyższym wymiarze, jeżeli jest to uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami (projektowany art. 37 § 5). Projektowane unormowanie określa w sposób jasny i niebudzący wątpliwości maksymalny wymiar dodatkowego zatrudnienia sędziego Sądu Najwyższego. Obecnie obowiązujące uregulowania odnoszące się do powyższej kwestii okazały się dysfunkcyjne. W ich świetle dopuszczalne jest tylko zatrudnienie w łącznym wymiarze nieprzekraczającym pełnego wymiaru czasu pracy nauczyciela akademickiego. Problem zaś w tym, że zgodnie z postanowieniami ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, pełny wymiar czasu pracy

nauczyciela akademickiego w istocie nie istnieje, a w każdym razie może być różny w poszczególnych uczelniach, jeśli utożsamiać go z wymiarem pensum na określonym stanowisku.

Istotny przepis stanowi art. 31 projektu, regulujący status sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku. Należy wskazać, że ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 38), przewiduje powrót do rozwiązań prawnych określających wiek przejścia przez sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku z dniem osiągnięcia 65 roku życia (odbywa się to na wniosek). Jednocześnie ustawa utrzymuje obowiązujące obecnie rozwiązanie prawne, w myśl którego z uprawnienia do wcześniejszego stanu spoczynku mogą skorzystać jedynie sędziowie Sądu Najwyższego, którzy do końca 2017 r. nabędą uprawnienia warunkowane wiekiem (60 lat) oraz stażem pracy na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego (9 lat). Uwzględniając powyższe, od 1 stycznia 2018 r. sytuacja zawodowa sędziów Sądu Najwyższego – kobiet będzie mniej korzystna, aniżeli przewidziana w powszechnym systemie zabezpieczenia społecznego. Doprowadzi bowiem do sytuacji, w której będą one zmuszone, bez względu na staż pracy, do wykonywania zawodu do 65 roku życia, podczas gdy zasadniczy wiek emerytalny dla kobiet wynosić będzie co najmniej 60 lat.

Wobec powyższego za uzasadnione przez wzgląd na konstytucyjną zasadę równości wyrażoną w art. 32 ust. 1 Ustawy Zasadniczej należy uznać zapewnienie równowagi pomiędzy uprawnieniami emerytalnymi obowiązującymi w ramach powszechnego systemu emerytalnego, a uprawnieniami do stanu spoczynku sędziów Sądu Najwyższego. Projekt obniża - w porównaniu ze stanem obowiązującym - granicę wieku uprawniającą do przejścia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku i ustanawia ją na poziomie 60 lat, gdy chodzi o kobiety i 65 lat w przypadku mężczyzn (projektowany art. 31 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym). Granica ta może jednak ulec przesunięciu (do 70 lat), jeśli sędzia nie później niż na 6 miesięcy i nie wcześniej niż na 12 miesięcy przed ukończeniem wieku odpowiednio: 60 i 65 lat, oświadczy Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie, z którego wynika, że jest zdolny - ze względu na stan zdrowia - do pełnienia obowiązków sędziego (projektowany art. 31 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym). Ostateczną decyzję w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego Sądu Najwyższego podejmuje Minister Sprawiedliwości. W razie wyrażenia przez niego zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, może zajmować

stanowisko nie dłużej niż do ukończenia 70 roku życia. Jednocześnie projekt przewiduje możliwość ponownego uzyskania zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego Sądu Najwyższego. Zgoda może zostać udzielona trzykrotnie, na okres 5 lat (projektowany art. 31 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym). Analogiczną kompetencję względem sędziów sądów powszechnych przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy 1491). Proponowane uelastycznienie zasad odchodzenia sędziego z urzędu należy oceniać na tle ogólnych zasad funkcjonowania władzy sądowniczej, w szczególności zaś obowiązku tej władzy do kompetentnego i efektywnego wymierzania sprawiedliwości. Różne jest tempo procesu starzenia się organizmów ludzkich, ale jeśli ustawodawca uznał, że osiągnięcie granicy wieku 60 (w przypadku kobiet) i 65 (w przypadku mężczyzn) lat w powszechnym systemie zabezpieczenia społecznego oznacza utratę zdolności do kontynuowania pracy zawodowej, to trudno znaleźć powody, dla których wnioski ten nie miałyby odnosić się do sędzi Sądu Najwyższego i nie nakazywać oceny dalszej zdolności sędziego do piastowania urzędu.

Wśród uprawnień związanych ze sprawowaniem władzy sądowniczej istotny jest przewidziany w projekcie szczególny przyspieszony tryb procedowania w przedmiocie uchylenia przeszkody procesowej w postaci immunitetu przysługującego sędziom Sądu Najwyższego (art. 48 § 2 projektowanej ustawy). Nie ulega wątpliwości, że immunitet sędziowski służyć ma zapewnieniu właściwego sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Nie powinien być zatem „traktowany jako przywilej o charakterze osobistym i nie może stanowić środka zapewnienia bezkarności jego posiadaczowi” (L. Garlicki, Komentarz do Konstytucji RP, Tom 4, Warszawa 2005, s. 2). Immunitet sędziowski stanowi niewątpliwie wyjątek od powszechnych zasad odpowiedzialności karnej i z tej przyczyny, a także z uwagi na konstytucyjną zasadę demokratycznego państwa prawnego oraz zasadę równości wszystkich wobec prawa, „nie może podlegać interpretacji rozszerzającej, a sposób wykładni i stosowania przepisów o immunitecie musi być podporządkowany realizacji funkcji immunitetu” (L. Garlicki, Komentarz do Konstytucji RP, Tom 4, Warszawa 2005, s. 2). Ochrona niezawisłości sędziego, której służyć ma immunitet, znajduje swoje uzasadnienie, gdy sędzia spełnia wszystkie wymagania stawiane tej godności zarówno merytoryczne, jak i moralne. W każdym przypadku „dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa”, a tym bardziej zatrzymania sędziego „na gorącym uczynku przestępstwa”, właściwe wydaje się jak najszybsze zniesienie tego wyjątkowego instrumentu ochronnego. W

interesie zarówno wymiaru sprawiedliwości, jak i samego środowiska sędziowskiego leży bowiem szybkie i jednoznaczne rozstrzygnięcie wszelkich wątpliwości, co do popełnienia przez konkretnego sędziego przestępstwa. Istnienie takich wątpliwości ma bowiem wpływ na ocenę nieskazitelnego charakteru takiego sędziego. W razie podejrzenia o popełnienie najcięższych przestępstw utrzymywanie sytuacji prawnej zdecydowanie utrudniającej organom ścigania możliwość przedstawiania stosownych zarzutów i dowodzenia ich przed sądem karnym, powoduje, iż instytucja immunitetu traci swoją podstawową funkcję i staje się instrumentem - w skrajnych przypadkach - niedopuszczania do wszczynania postępowań karnych wobec sędziów, którzy byliby podejrzani o sprzeniewierzenie się - w najwyższym stopniu - etosowi swojego zawodu. Proponowane rozwiązania mają na celu wyeliminowanie dającej się obecnie zaobserwować opieszałości organów dyscyplinarnych w podejmowaniu decyzji w przedmiocie uchylenia immunitetu w sytuacji, gdy z okoliczności sprawy wynika, że zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa. Proponowany przepis art. 48 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym ustanawia 24-godzinny termin rozpoznania złożonego wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub o zezwolenie na tymczasowe aresztowanie sędziego, który został zatrzymany na gorącym uczynku, a w grę wchodzi podejrzenie popełnienia zbrodni bądź ciężkiego występku zagrożonego karą, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat pozbawienia wolności albo też przestępstwa określonego w art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 k.k., art. 178a § 1 i 4 k.k.. Ten wyjątkowo krótki termin jest uzasadniony szeroko pojętym dobrem wymiaru sprawiedliwości i w pewnym sensie wymuszony przez normę art. 41 Konstytucji, wedle której każdego zatrzymanego należy zwolnić, jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania do dyspozycji sądu nie zostanie mu doręczone postanowienie o przedstawieniu zarzutów i o tymczasowym aresztowaniu. Brak uchwały sądu dyscyplinarnego zezwalającej na wszczęcie postępowania i tymczasowe aresztowanie w czasie wskazanym w tym postanowieniu Konstytucji oznacza konieczność zwolnienia sędziego podejrzewanego o popełnienie zbrodni lub poważnego występku i ewentualne późniejsze jego tymczasowe aresztowanie (po uzyskaniu zgody), co niekiedy może być bardzo utrudnione. Procedowanie w tak ograniczonym czasowo trybie nie jest bynajmniej wyjątkiem, gdy chodzi o polski porządek prawny. Wszak już w zakresie niezwykle doniosłym dla praw i wolności obywateli, dotyczącym zastosowania tymczasowego aresztu wobec osoby zatrzymanej, sąd „karny” musi orzec w ciągu 24 godzin od przekazania mu do dyspozycji osoby zatrzymanej. Zasadę tę wprowadza art. 41 ust. 3 Konstytucji, co już samo przez się przesądza, że orzeczenie w tak istotnej materii może i

powinno zostać wydane w takim krótkim czasie. Wykluczona jest zatem ewentualna supozycja, że sąd dyscyplinarny, którym w przypadku sędziów Sądu Najwyższego jest Sąd Najwyższy, orzekający w składzie zawodowym, nie podoła obowiązkowi rzetelnego zbadania przesłanki wydania zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej albo na tymczasowe aresztowanie sędziego w takim samym terminie. W tym kontekście podkreślenia wymaga fakt, że w postępowaniu o uchylenie immunitetu sąd dyscyplinarny nie prowadzi procesowej weryfikacji materiału dowodowego, a jedynie dokonuje oceny zaistnienia przesłanki uchylenia immunitetu – tj. dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa. Gdyby już w tej fazie sąd miał wyjaśnić wszystkie wątpliwości i zweryfikować dowody, to nie byłoby potrzebne późniejsze postępowanie karne.

Należy dodać, że projektowane rozwiązanie nie jest nadmiernie rygorystyczne, biorąc pod uwagę regulacje dotyczące immunitetu, obowiązujące w innych krajach europejskich. Większość państw nie stosuje w sprawach karnych specjalnego immunitetu dla sędziów (Belgia, Cypr, Dania, Francja, Hiszpania, Grecja, Niemcy, Węgry, Włochy, Irlandia, Maroko, Szwecja). Co najmniej częściowy immunitet chroniący przed oskarżeniem występuje głównie w państwach Europy Wschodniej (Albania, Armenia, Bułgaria, Chorwacja, Gruzja, Litwa, Polska, Rosja, Macedonia, Turcja), z wyjątkiem złapania sędziego na gorącym uczynku (Węgry, Słowenia) albo gdy przestępstwo powiązane jest z groźbą skazania na dotkliwą karę pozbawienia wolności (Portugalia, Turcja, Słowenia).

Projekt zakłada wprowadzenie szeregu zmian w zakresie materialnych i proceduralnych aspektów odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów Sądu Najwyższego. Gdy chodzi o te pierwsze, najistotniejsza zmiana sprowadza się do poszerzenia katalogu kar dyscyplinarnych o sankcję w postaci obniżenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego o 5 % do 20 % na okres od sześciu miesięcy do dwóch lat (projektowany art. 55 § 1 pkt 3 ustawy o Sądzie Najwyższym). Wprowadzenie tej kary nie tylko zapewnia ujednoczenie zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej osób sprawujących wymiar sprawiedliwości (analogiczna kara jest bowiem przewidziana w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych), ale ma swoje dalsze głębokie uzasadnienie merytoryczne. W związku z tym, że ustawodawca nie wyodrębnił i nie określił ściśle typów przewinień dyscyplinarnych, kary nie są przypisane do poszczególnych przewinień, a jedynie są wymienione (na zasadzie numerus clausus) w ramach odrębnego katalogu, w którym są uporządkowane według stopnia dolegliwości (od najłagodniejszej do najsurowszej). Projektowana kara dyscyplinarna niewątpliwie zatem

przyczynia się do zwiększenia możliwości wyboru właściwego, adekwatnego do charakteru i właściwości danego przewinienia dyscyplinarnego środka reakcji. Należy zwrócić uwagę, że wymiar sankcji nie jest określony w sposób sztywny. Obie granice są granicami maksymalnymi, co oznacza, że może ona zostać orzeczona zarówno na czas krótszy, jak i dotyczyć mniejszego procentu wynagrodzenia zasadniczego. Służy to możliwości uwzględnienia okoliczności konkretnego przypadku, a w konsekwencji zagwarantowaniu współmierności dolegliwości do stopnia winy i indywidualizacji odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Ponadto projektodawca ustanawia dodatkową dolegliwość w postaci obowiązku podania prawomocnego wyroku dyscyplinarnego do wiadomości publicznej (projektowany art. 55 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym). Stanowi to realizację zasady jawności zewnętrznej postępowania dyscyplinarnego, która umożliwia poddanie kontroli publicznej orzeczeń zapadających w tym trybie, co jednocześnie sprzyja zapewnieniu ich przejrzystości i zapewnieniu większej rzetelności postępowania dyscyplinarnego. Zgodnie z podnoszonymi w doktrynie głosami: „jawność ma społeczny wydźwięk, tworząc przekonanie o staraniach członków danej grupy zachowania prestiżu i dając poczucie sprawiedliwości, gdy do odpowiedzialności zostaje pociągnięta osoba, której zachowanie nie przystoi danej grupie społecznej” (D. Kaczorkiewicz, *Realizacja zasady jawności w postępowaniu dyscyplinarnym* (w:) *Jawność jako wymóg rzetelnego procesu karnego. Zagadnienia prawa polskiego i obcego*, W. Jasiński, K. Nowicki (red.), Warszawa 2013, s. 295). Brak jawności postępowań dyscyplinarnych może w powszechnym odczuciu sprawiać wrażenie, że dana grupa zawodowa ma coś do ukrycia. Jej wprowadzenie pozwoli zatem na uniknięcie zarzutów ukrywania przewinień dyscyplinarnych przez przedstawicieli danego środowiska, z którego wywodzi się osoba pociągnięta do odpowiedzialności. Za wzorem ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, z późn. zm.) projekt wprowadza możliwość dobrowolnego poddania się przez sędziego Sądu Najwyższego odpowiedzialności za popełnienia wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (art. 51 § 4 i 5 projektowanej ustawy). W obecnym stanie prawnym sędzia może za wykroczenia odpowiadać tylko dyscyplinarnie. Należy dodać, że choć przyjmowane przez ustawodawcę rozwiązania dotyczące sądów i trybunałów nie muszą być identyczne, to wszakże trudne do zaakceptowania byłoby odmienne uregulowanie tych samych kwestii, w sytuacji, gdy nie jest to uzasadnione specyfiką danego segmentu władzy sądowniczej.

W odniesieniu do rozwiązań procesowych dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów Sądu Najwyższego zasadnicze znaczenie ma określenie w art. 52 projektowanej ustawy organu właściwego w sprawach dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego. Zasadniczo sprawy te w pierwszej instancji rozpoznaje Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego Izby Dyscyplinarnej. Jedynie w odniesieniu do spraw dyscyplinarnych, których przedmiotem jest przewinienie dyscyplinarne wyczerpujące znamiona umyślnego przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego, z uwagi na wagę tych spraw, projekt przewiduje kolegialny skład orzekający. W drugiej instancji sprawy dyscyplinarne rozpoznaje Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów izby Dyscyplinarnej.

Istotnym nowością jest przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienia do powołania - spośród prokuratorów każdorazowo wskazanych przez Prokuratora Krajowego - Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia określonej sprawy dotyczącej sędziego Sądu Najwyższego (art. 54 § 1 i 2 projektowanej ustawy). Wprowadzenie instytucji Rzecznika Dyscyplinarnego Ministerstwa Sprawiedliwości ma na celu zapewnienie udziału podmiotu niezależnego, niezwiązanego z danym środowiskiem, a przez to odznaczającego się obiektywizmem, niezbędnym dla właściwego wykonywania czynności postępowania dyscyplinarnego przewidzianych prawem. Udział takiego podmiotu ma służyć wyeliminowaniu sytuacji, w której organ dyscyplinarne, wywodzący się z danej grupy zawodowej, mógłby kierować się podczas wykonywania swych zadań fałszywie pojętym honorem zawodowym lub stronnictwem wywołaną solidarnośćią zawodową.

Do kompetencji Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości należy przeprowadzenie czynności wyjaśniających, wszczęcie postępowania dyscyplinarnego tudzież przystąpienie do już toczącego się postępowania. Konsekwencją wprowadzenia regulacji dotyczących Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości jest przyjęcie, iż udział tego podmiotu wyłącza od podejmowania czynności w sprawie innego rzecznika. Rozwiązanie to ma na celu zapobieganie kolizji kompetencji, do jakiej mogłoby dochodzić w razie przyznania możliwości działania zarówno Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Ministra Sprawiedliwości, jak i Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sądu Najwyższego. Rzecznik Dyscyplinarne Ministra Sprawiedliwości ma pozycję samodzielną w zakresie realizowanych czynności, z wyjątkiem sytuacji, w której Minister Sprawiedliwości wniesie sprzeciw od postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, co jest równoznaczne z obowiązkiem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. Wówczas bowiem wskazania

Ministra Sprawiedliwości co do dalszego toku postępowania są wiążące dla Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości (projektowany art. 57 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym). Projekt przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości analogiczne uprawnienia względem rozstrzygnięć Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego. Zgodnie bowiem z projektowanym art. 56 § 4 ustawy o Sądzie Najwyższym odpis postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wydanego przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego doręcza się Ministrowi Sprawiedliwości, który w terminie 30 dni od dnia jego otrzymania może wnieść sprzeciw. Wniesienie sprzeciwu jest równoznaczne z obowiązkiem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, a wskazania co do dalszego toku postępowania są wiążące dla Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego. Rozwiązanie to jest konieczne przez wzgląd na założenie o równorzędności funkcji i pozycji obu rzeczników, jak również ze względu na konieczność zapewnienia Ministrowi Sprawiedliwości tożsamyh uprawnień na gruncie postępowania dyscyplinarnego, niezależnie od tego, jaki organ je prowadzi.

Projektowane przepisy rozdziału VI – „Postępowanie przed Sądem Najwyższym” zawierają uregulowania dotyczące proceduralnych aspektów sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez Sąd Najwyższy. Jako zasadę w odniesieniu do liczebności składów orzekających przyjęto orzekania w składzie trzech sędziów Sądu Najwyższego (projektowany art. 58 ustawy o Sądzie Najwyższym). W sprawach należących do zakresu właściwości Izby Dyscyplinarnej podlegających rozpoznaniu na posiedzeniu przewidziano skład jednoosobowy, z jednoczesnym zagwarantowaniem możliwości wydania przez Prezesa tej Izby zarządzenia o rozpoznaniu sprawy w składzie trzech sędziów (projektowany art. 58 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym). Odrębnie uregulowano skład właściwy do rozpoznania spraw z zakresu pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczących sędziów Sądu Najwyższego oraz spraw z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku. Zasadnicza zmiana zawarta w projektowanej ustawie dotyczy procedury podejmowania uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne. Zmiana ta ma na celu takie ukształtowanie procedury przed Sądem Najwyższym, aby w jak największym stopniu zapewnić jednolitość w rozumieniu prawa, a tym samym jednolitość orzecnictwa i wyeliminować rozbieżności interpretacyjne zachodzące w obrębie samego Sądu Najwyższego. Różnorodność wykładni dokonywana w ramach uchwał na tle takich samych przepisów rodzi poczucie niepewności, a nie ulega wątpliwości, że bezpieczeństwo prawne jest istotną cechą demokratycznego państwa prawa. Tytułem egzemplifikacji sytuacji, w których dochodziło do zajęcia w różnych uchwałach Sądu Najwyższego odmiennego stanowiska na tle tego samego stanu prawnego

można wskazać na zagadnienie zdolności prawnej wspólnoty majątkowej, a konkretnie na zdolności do nabywania przez nią praw i obowiązków majątkowych. W uchwale z dnia 26 lutego 2006 r. (sygn. III CZP 5/06, OSNC 2007 Nr 1, poz. 6, s. 37) wyrażono pogląd, że wspólnota mieszkaniowa jest jednostką organizacyjną, której ustawa przyznała zdolność prawną. Może także posiadać majątek, niezależnie od majątku posiadanego przez właścicieli poszczególnych lokali. Natomiast w uchwale z dnia 24 listopada 2006 r. (sygn. III CZP 97/06, Palestra 2007, nr 3-4, s. 285) przyjęto, że wspólnota mieszkaniowa może nabywać prawa majątkowe tylko do majątku właścicieli lokali. Z kolei w uchwale z dnia 21 grudnia 2007 r. (sygn. III CZP 65/07, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 69, s. 12) Sąd Najwyższy powrócił do wcześniejszego stanowiska, zgodnie z którym wspólnota mieszkaniowa, w ramach przyznanej jej zdolności prawnej, może nabywać prawa i obowiązki do własnego majątku.

Dla realizacji wskazanego wyżej celu - tj. zapewnienie jednolitości wykładni prawa - projekt przewiduje szereg rozwiązań. Po pierwsze, wprowadza podwyższone wymogi w zakresie liczebności składu orzekającego dla podjęcia uchwały rozstrzygającej zagadnienie prawne. W myśl art. 64 projektowanej ustawy, jeżeli Sąd Najwyższy rozpoznając kasację lub inny środek odwoławczy, poweźmie wątpliwości może odroczyć rozpoznanie sprawy i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi izby. Z kolei uchwały zawierające tzw. wykładnię abstrakcyjną (która odnosi się do normy prawnej i nie jest formułowana w związku z potrzebą rozstrzygnięcia konkretnej sprawy) mogą być podejmowane w składzie izby lub w pełnym składzie Sądu Najwyższego (art. 65 projektowanej ustawy). Po drugie, projekt określa kworum niezbędne do podjęcia uchwały pełnego składu izby oraz pełnego składu Sądu Najwyższego (art. 61 projektowanej ustawy). Po trzecie, art. 66 § 4 projektowanej ustawy wskazuje, że uchwały składu izby lub pełnego składu izby z chwilą ich podjęcia uzyskują moc zasad prawnych. Celem zapewnienia efektywnej realizacji powinności Sądu Najwyższego sprowadzającej się do zapewniania jednolitości orzecznictwa sądowego, która jest nie tylko jego obowiązkiem ustawowym, ale także konstytucyjnym, zawartym immanentnie w jego powinności nadzorowania sądów niższej instancji, projekt wprowadza unormowanie, zgodnie z którym uchwały Sądu Najwyższego o randze zasad prawnych podlegają publikacji w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski". Zapewnienie istotnej roli Sądu Najwyższego w procesie egzekwowania odpowiedzialności dyscyplinarnej przedstawicieli zawodów prawniczych, będące jednym z zasadniczych założeń przedmiotowego projektu, znajduje swój wyraz w art. 71 § 3 projektowanej ustawy. W świetle powołanego unormowania Sąd

Najwyższy, w razie wytknięcia uchybienia sądowi, może zwrócić się z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego, którym w takim przypadku jest Sąd Najwyższy.

W rozdziale VII projektodawca określił zasady funkcjonowania Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej oraz Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego. Projekt ogranicza się jedynie do wskazania podstawowych zasad organizacji i funkcjonowania wskazanych wyżej komórek organizacyjnych, odsyłając w pozostałym zakresie do regulaminów ustalonych przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego tudzież przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej, po zasięgnięciu opinii Kolegium Sądu Najwyższego (art. 72 projektowanej ustawy). Skoro Kancelaria jest jednostką pomocniczą Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, to oczywistym jest, że kwestie związane z jej ustrojem powinny być uregulowane w drodze aktu prawnego wydanego przez ten organ. Analogiczną uwagę można odnieść do kwestii określenia w projekcie organu właściwego do ustalania regulaminu Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego. Istotnym novum przewidzianym w projekcie jest utworzenie dodatkowej komórki organizacyjnej Sądu Najwyższego - Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej. Rozwiązanie to jest konsekwencją przyznania szczególnej roli i pozycji Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Dyscyplinarnej, jako swoistego *primus inter pares* Prezesów kierujących pracami poszczególnych izb wchodzących w skład Sądu Najwyższego. Organizacja i zadania Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej zostały ukształtowane analogicznie jak w przypadku Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Wykonuje ona zadania związane z pełnieniem przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej zadań w zakresie funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej, w szczególności w zakresie spraw kadrowych i administracyjno-gospodarczych tej izby. Kancelarią kieruje Szef Kancelarii, który zapewnia sprawne i prawidłowe funkcjonowanie podległej mu jednostki (projektowany art. 74 ustawy o Sądzie Najwyższym).

Istotne znaczenie z punktu widzenia zapewnienia sprawnego i efektywnego funkcjonowania wyżej wskazanych komórek organizacyjnych Sądu Najwyższego ma propozycja uregulowania możliwości delegowania przez Ministra Sprawiedliwości na wniosek Prezesa kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej członka korpusu służby cywilnej

zatrudnionego w Ministerstwie Sprawiedliwości lub pracownika sądu albo prokuratury do wykonywania czynności w Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej oraz Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego. Rozwiązanie to – w założeniu – przyczynić się ma do bardziej efektywnego wykorzystania kadry administracyjnej jednostek sektora wymiaru sprawiedliwości.

Dostrzegając istotną – z punktu widzenia sprawowania wymiaru sprawiedliwości - rolę zatrudnionej w Biurze Studiów i Analiz Sądu Najwyższego grupy pracowników nie będących sędziami, którzy wykonują zadania bezpośrednio związane merytorycznie z orzecnictwem Sądu Najwyższego, projekt wprowadza wymóg uzyskania przez pracowników tych zgody Ministra Sprawiedliwości na podjęcie dodatkowego zatrudnienia, innego zajęcia lub sposobu zarobkowania (art. 78 § 3 projektowanej ustawy). Chodzi o to, aby wyeliminować czynniki, które mogą wpływać na bezstronność członków Biura Studiów i Analiz niebędących sędziami, która jest elementem niezbędnym dla prawidłowego realizowania przez funkcji, o których była mowa wyżej. Jednocześnie, biorąc pod uwagę fakt, że zasady wynagrodzenia kształtowane są adekwatnie do posiadanych kwalifikacji zawodowych, a osoby, o których mowa wyżej nie posiadają statusu sędziego, właściwe jest obniżenie stawki ich wynagrodzenia i ustanowienie jej w wysokości równej połowie wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu apelacyjnego w stawce podstawowej, podwyższonej o wartość składki obciążającej pracownika z tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

W niniejszym projekcie zawarto regulacje przejściowe i dostosowujące, które pozwolą na sprawne wprowadzenie w życie rozwiązań prawnych przewidzianych przez o Sądzie Najwyższym. Ponadto dokonano zmian w innych ustawach, urzeczywistniających przyjęte w projekcie cele i rozwiązania modelowe.

Projekt przewiduje szereg zmian o fundamentalnym znaczeniu w odniesieniu do zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów sądów powszechnych i sędziów sądów wojskowych. Wprowadzenie zmian w tym zakresie w ramach ustawy o Sądzie Najwyższym uzasadnione jest ścisłym związkiem obu materii. Do zadań Sądu Najwyższego - w myśl projektowanych rozwiązań - należy bowiem rozpatrywanie spraw dyscyplinarnych w zakresie określonym przez ustawę. Proponowane rozwiązania polegają na częściowych modyfikacjach, które mają doprowadzić do poprawy trafności represji dyscyplinarnej i do poprawy sprawności postępowania dyscyplinarnego, Proponowane rozwiązania szczegółowe,

których kształt determinowany jest wskazanymi wyżej kryteriami, uzasadnione są koniecznością uwzględnienia cech specyficznych odpowiedzialności dyscyplinarnej. Należy wskazać, że zarówno w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej powoływanego jako "ETPC"), jak i Trybunału Konstytucyjnego (dalej powoływanego jako "TK") dominuje pogląd o zupełnej odmienności przewinień dyscyplinarnych i przestępstw, co uzasadnia zróżnicowanie w zakresie regulacji proceduralnych, zwłaszcza tych o charakterze gwarancyjnym, które mają zastosowanie do wyżej wskazanych kategorii czynów. Analiza dotychczasowej linii orzeczniczej ETPC, prowadzi do wniosku, że w przypadku podmiotów pełniących służbę publiczną, Trybunał stosunkowo często uznawał, iż postępowania dyscyplinarne względem nich są wyłączone spod reżimu art. 6 EKPC, a to z uwagi na fakt, że nie dotyczą spraw karnych, jak również sporów dotyczących praw i obowiązków o charakterze cywilnym (vide Raport *Eggs v. Szwajcaria* z dnia 4 marca 1978 r., skarga nr 7341/76, DR 15/35, w którym Trybunał uznał, że w wypadku czynu karalnego uznanego za wykroczenie dyscyplinarne, polegające na naruszeniu obowiązków wynikających ze służby wojskowej, za które wymierzono karę 5 dni ścisłego aresztu, art. 6 EKPC nie ma zastosowania, nie ma bowiem "oskarżenia w sprawie karnej"; decyzja *Kremzow v. Austria* z dnia 7 listopada 1990 r., skarga nr 16417/90, DR 67/307, s. 309 oraz *Leiningen-Westerburg v. Austria* z dnia 20 stycznia 1997 r., skarga nr 26601/95, DR 88-A/85, w których ETPC stwierdził, że art. 6 EKPC nie ma zastosowania do postępowania dyscyplinarnego przeciwko urzędnikowi państwowemu, wszczętego w następstwie sprawy karnej przeciwko niemu, jeśli sąd dyscyplinarny, uwzględniając wyrok, ograniczył się do stwierdzenia, iż popełnienie przestępstwa stanowi również wykroczenie dyscyplinarne i wymierzył karę dyscyplinarną; w wyroku *Pellegrin v. Francja* z dnia 8 grudnia 1999 r. Trybunał stwierdził, że kwestie związane z mianowaniem, promowaniem, dyscyplinarnym karaniem oraz usuwaniem pracowników służby publicznej, w tym sędziów, nie dotyczą prawa o cywilnym charakterze. Dotyczą specyficznej kategorii osób, które łączy z państwem „szczególna więź oparta na zaufaniu i lojalności”. Art. 6 EKPC nie ma zastosowania do spraw wniesione przez funkcjonariuszy, których obowiązki są charakterystyczne dla administracji działającej jako depozytariusz władzy publicznej odpowiedzialny za ochronę ogólnych interesów państwa lub innych instytucji). W literaturze przedmiotu również podkreśla się autonomiczny charakter odpowiedzialności dyscyplinarnej, traktując ją jako odpowiedzialność *sui generis*, której nie należy włączać w ramy jednej gałęziowych rodzajów odpowiedzialności prawnej (vide T. Kuczyński, Właściwość sądu

administracyjnego w sprawach stosunków służbowych, Wrocław 2000, s. 146-147). Odrębność tę eksponuje wypracowana przez R. Giętkowskiego definicja odpowiedzialności dyscyplinarnej, zgodnie z którą jest ona odpowiedzialnością prawną, regulowaną normami publicznego prawa ustrojowego rangi ustawowej i określaną przez nie tą nazwą, ponoszona przez wskazane w tych normach osoby fizyczne za naruszenie obowiązków prawnych wynikających z przynależności do właściwych podmiotów publicznych, mającą na celu zapewnienie prawidłowej realizacji przez te podmioty przypisanych im zadań publicznych i realizowaną przez orzekanie sankcji wywołujących bezpośredni skutek wyłącznie w sferze stosunku między takim podmiotem a ukaranym (R. Giętkowski, op. cit., s. 71). Specyficzne cechy i funkcje odpowiedzialności dyscyplinarnej powinny w zasadniczym stopniu wpływać na jej prawne ukształtowanie w aspektach materialnych, ustrojowych i procesowych. Oznacza to tym samym, że wykluczone jest przenoszenie na grunt postępowania dyscyplinarnego wszelkich rozwiązań o charakterze gwarancyjnym z postępowania karnego. Byłoby to nie tylko nieuprawnione w świetle celów i zadań postępowania dyscyplinarnego, ale również doprowadziłoby niechybnie do jego nadmiernego sformalizowania, przewlekłości i wreszcie braku możliwości skutecznego wyciągnięcia konsekwencji dyscyplinarnych.

Zasadniczym celem projektowanych zmian odnoszących się do reguł kształtujących postępowanie dyscyplinarne jest wyeliminowanie sytuacji, w których dochodzić może do obstrukcji procesowej ze strony obwinionego. Dotychczasowa praktyka wskazuje, że technika i strategia obrończa bardzo często posiada cechy wyłącznie destrukcyjne, które stanowią o nadużyciu uprawnień procesowych i są nakierowane na spowolnienie biegu procesu oraz uniknięcie odpowiedzialności, odraczając moment wydania wyroku aż do upływu terminów przedawnienia. Innymi słowy: obwiniony, który wykorzystuje uprawnienia procesowe w sposób sprzeczny z ich celem, jest premiowany przedawnieniem przewinienia dyscyplinarnego, co powoduje z kolei zniweczenie zasadniczych funkcji odpowiedzialności dyscyplinarnej, czyniąc ją instrumentem nieefektywnym. Dostrzegając rangę problemu, ETPC uznał, że nie korzystają z ochrony obstrukcyjne zachowania uczestnika postępowania (por. orzeczenie ETPC z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie Coëme i in. przeciwko Belgii, skarga nr 32492/96). W doktrynie podkreśla się natomiast, że system procesowy, który nie jest w stanie zapobiec udaremnianiu przez uczestnika wydania decyzji w sprawie i tym samym doprowadzaniu procesu do absurdu, nie jest zgodny z ideą państwa prawa, lecz jest bezsensowny. Taki porządek procesowy godzi w szacunek dla prawa (T. Fischer, *Strafgesetzbuch und Nebengesetze*, Munich 2011, s. 2015 - 2016). Wobec tego obowiązkiem

ustawodawcy jest stworzenie takich rozwiązań, które zniweczyłyby korzyści płynące z działań obstrukcyjnych. Mając na uwadze powyższe oraz uwzględniając fakt, że przedawnienie nie jest konstytucyjnie chronionym prawem obywatela, projekt przewiduje zawieszenie biegu przedawnienia dyscyplinarnego na czas trwania postępowania przed sądem dyscyplinarnym. Spod działania tej zasady należy jednak wyłączyć sprawy o przewinienia dyscyplinarne będące jednocześnie wykroczeniami (projektowany art. 108 § 3 i § 5 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Instytucjami procesowymi, których instrumentalne wykorzystanie przez obwinionego może prowadzić do blokady postępowania dyscyplinarnego, są korzystanie z pomocy obrońcy i prawo do udziału w rozprawie. Dla wykluczenia możliwości ich nadużycia należy jednoznacznie określić zasady wyznaczania obrońcy z urzędu i jego zwolnienia (projektowany art. 113 § 2-4, art. 115a § 2 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych), a także wskazać, że czynności związane z ustanowieniem obrońcy z urzędu nie tamują postępowania (projektowany art. 113a ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Celowe wydaje się rozszerzenie możliwości ustanowienia obrońcy na powołanie go także spośród prokuratorów (projektowany art. 113 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Również uchylanie się obwinionego od udziału w rozprawie może prowadzić do nadużycia prawa i skutkować długotrwałością postępowania. Działania tego typu prowadzą do sytuacji, w której to nie sąd dyscyplinarny, ale obwiniony decydowałby o przebiegu rozprawy, sprzecznie ze swoimi powinnościami oraz prawami innych uczestników postępowania. Stąd też niezbędne jest zapobieganie takim stanom. W tym celu należy ograniczyć zastosowanie art. 117 § 2 Kodeksu postępowania karnego do sytuacji braku zawiadomienia obwinionego lub obrońcy (projektowany art. 113b ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych) oraz ograniczyć dopuszczalność odroczenia rozprawy wskutek niestawiennictwa do wyjątkowych przypadków (projektowany art. 115a § 1 i 3 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Mając na uwadze fakt, że w postępowaniu karnym instytucja wyroku nakazowego funkcjonuje z powodzeniem i doprowadziła do istotnego przyspieszenia postępowań, należy przypuszczać, że zastosowanie jej także w postępowaniu dyscyplinarnym powinno przynieść analogiczne korzyści. Zakończenie sprawy dyscyplinarnej w tym trybie pozwala uniknąć prowadzenia rozpraw w sytuacji, gdy sprawa jest oczywista i można przewidywać, że kara

zostanie orzeczona, ale w stosunkowo łagodnym wymiarze. W takiej sytuacji ocenę potrzeby prowadzenia procesu należy pozostawić woli stron, wyrażonej w drodze wniesienia sprzeciwu bądź powstrzymania się od tego (projektowany art. 115b ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Innym istotnym źródłem opóźnień w rozpoznawaniu spraw dyscyplinarnych są ograniczenia możliwości rozstrzygnięcia sprawy co do istoty w II instancji. Specyfika spraw dyscyplinarnych pozwala na wyłączenie tych ograniczeń (projektowany art. 121 § 3 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych), przy jednoczesnym zagwarantowaniu możliwości odwołania od wyroku sądu II instancji w szczególnej sytuacji: gdy w pierwszej instancji sędziego uniewinniono, a w II instancji ukarano go złożeniem z urzędu albo przeniesieniem na inne miejsce służbowe (projektowany art. 122 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Temu samemu celowi winno posłużyć ograniczenie konieczności orzekania w II instancji na rozprawie i dopuszczenie pisemności postępowania w II instancji (projektowany art. 121 § 5-6 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Wśród projektowanych rozwiązań odnoszących się do aspektów procesowych odpowiedzialności dyscyplinarnej, należy także wymienić wprowadzenie przyspieszonego trybu rozpoznania wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej w sytuacji, gdy sędzia został ujęty na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa (w zakresie ograniczonym do przestępstw najpoważniejszych) i nadal pozostaje zatrzymany. Ze względów o których była już mowa wcześniej (przy omawianiu analogicznego rozwiązania, odnoszącego się do sędziów Sądu Najwyższego), istnieje potrzeba natychmiastowego rozstrzygnięcia co do zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej – co uzasadnia zobowiązanie sądu dyscyplinarnego do rozstrzygnięcia takiej sprawy niezwłocznie: nie później, niż 24 godziny od wpływu wniosku do sądu (projektowany art. 80 § 2da ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Jednocześnie zbędny wydaje się wymóg obligatoryjnego wysłuchania przez sąd dyscyplinarny rzecznika dyscyplinarnego, sędziego, przedstawiciela organu lub osoby, którzy wnieśli o zezwolenie; konieczność tego wysłuchania należy ograniczyć do sytuacji, gdy podmioty te stawiają się na posiedzenie (projektowany art. 80 § 2e ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Te same zmiany wprowadza się wobec asesorów sądowych (projektowany art. 106zd § 6a i § 7 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Projekt przewiduje też szereg rozwiązań służących realizacji wspomnianego już celu nowelizacji tj. poprawy trafności represji dyscyplinarnej.

W tym zakresie przewiduje się złagodzenie następstw kary dyscyplinarnej w zakresie wynagrodzenia sędziego poprzez ograniczenie jej podstawy do kary dyscyplinarnej innej, niż upomnienie i do trzy- zamiast dwukrotnego wytknięcia uchybienia lub zwrócenia uwagi (projektowany art. 91a § 6 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Dotychczasowy automatyzm w tym zakresie wydaje się zbyt daleko posunięty w proporcji do celów kary dyscyplinarnej.

Dla zapewnienia większej elastyczności w zakresie wymierzania sankcji dyscyplinarnej wobec sędziów w stanie spoczynku, pożądanej ze względu na wielość i zróżnicowanie przewinień dyscyplinarnych, a także zasadę indywidualizacji odpowiedzialności dyscyplinarnej, należy wprowadzić w stosunku do nich karę obniżenia uposażenia, tożsamą z karą obniżenia wynagrodzenia (projektowany art. 104 § 3 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Nie ma uzasadnionych racji dla utrzymywania odrębności w zakresie katalogu kar dyscyplinarnych mających zastosowanie wobec sędziów czynnych zawodowo oraz sędziów w stanie spoczynku. Sędzia w stanie spoczynku pozostaje w stosunku służbowym, podlegając sądownictwu dyscyplinarnemu. Stąd też powinny mieć do niego zastosowanie wszystkie analogiczne reguły określające zasady i tryb ponoszenia odpowiedzialności dyscyplinarnej, co w przypadku sędziów czynnych zawodowo, z uwzględnieniem jednak pewnych odrębności podyktowanych specyfiką stanu spoczynku

Dotychczasowe problemy związane z wykonaniem kary dyscyplinarnej przeniesienia na inne miejsce służbowe wskazują na potrzebę doprecyzowania i zróżnicowania sposobu wymiaru tej kary. Należy zobowiązać sąd dyscyplinarny do określenia, do którego sądu sędziego się przenosi w ramach kary, poprzez wskazanie konkretnego obszaru właściwości. Celowe jest także dopuszczenie złagodzonej postaci tej kary w szczególnie uzasadnionych przypadkach (projektowany art. 109 § 3a-3b ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Wzgląd na zapewnienie jawności zewnętrznej postępowań dyscyplinarnych wobec sędziów przemawia za wprowadzeniem obowiązku podania do publicznej wiadomości prawomocnego skazującego wyroku dyscyplinarnego, a jednocześnie za uzależnieniem tego ogłoszenia od woli sędziego, jeżeli został on uniewinniony lub postępowanie umorzono. Proponowane rozwiązanie wychodzi naprzeciw wysuwany w doktrynie postulat, zgodnie z którymi "publikowanie orzecznictwa dyscyplinarnego jest kluczowe z punktu

widzenia jego analizy przez naukę, co można traktować jako element społecznej kontroli nad postępowaniami dyscyplinarnymi" (P. Skuczyński, Aktualne problemy odpowiedzialności dyscyplinarnej zawodów prawniczych (w:) Postępowanie dyscyplinarne w wolnych zawodach prawniczych, A. Bodnar, P. Kubaszewski (red.), Warszawa 2013, s. 56). Jawność orzeczeń i ich publikacja pozwala zachować pełen obraz funkcjonowania sądownictwa dyscyplinarnego danej grupy zawodowej, co ma szczególne znaczenie w przypadku przedstawicieli władzy publicznej. Oczywiście zasada jawności zewnętrznej nie ma charakteru absolutnego i musi zostać zrównoważona przez inne wartości podlegające ochronie. Dlatego też projekt przewiduje możliwość odstąpienia od podania wyroku do publicznej wiadomości, jeżeli jest to zbędne dla osiągnięcia celów postępowania dyscyplinarnego lub konieczne dla ochrony słusznego interesu prywatnego. Celem wyeliminowania ewentualnych wątpliwości w odniesieniu do sposobu udostępniania orzeczeń dyscyplinarnych, które mogłyby spowodować trudności w efektywnym stosowaniu projektowanych regulacji, projekt określa istotne szczegóły trybu postępowania w tym zakresie (projektowany art. 109a ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Dla zapewnienia bezstronności orzekania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej, projekt przewiduje, że sąd dyscyplinarny, w którego obszarze właściwości sędziego pełni służbę, jest wyłączony od rozpoznania sprawy dyscyplinarnej tego sędziego (projektowany art. 110 § 3 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Właściwy sąd dyscyplinarny winien wyznaczać prezes Izby Dyscyplinarnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego (projektowany art. 114 § 7 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Wzgląd na poprawę funkcjonowania sądownictwa dyscyplinarnego nakazuje zmianę dotychczasowego modelu sądów dyscyplinarnych poprzez ich większe uniezależnienie od sądów powszechnych i Sądu Najwyższego (projektowany art. 110, 110b, 110c ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Zmianie w kierunku większej autonomii winien również ulec sposób powoływania sędziów sądów dyscyplinarnych. Należy *expressis verbis* wskazać, że orzekanie w sądzie dyscyplinarnym jest obowiązkiem związanym immanentnie ze służbą sędziowską każdego sędziego (projektowany art. 82c ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych) i przewidzieć, że sędziów do pełnienia tej funkcji wskazuje Minister Sprawiedliwości – dla uniknięcia negatywnego wpływu środowiska na ewentualnego kandydata (projektowany art. 110a ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Dla wyeliminowania podnoszonych niejednokrotnie zarzutów uzależnienia inicjowania i rozpoznawania spraw dyscyplinarnych od wpływu interesu danej grupy zawodowej projekt przewiduje zmiany w zakresie pozycji prawnej rzeczników dyscyplinarnych. Celem uniknięcia wpływu zależności osobistych na ich działalność projekt ustanawia nowy tryb ich powoływania, zapewniający większą przejrzystość i obiektywizm (projektowany art. 112 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Należy również uelastyczyć ich kompetencje w zakresie postępowań, które mają prawo prowadzić (projektowany art. 112a-112b ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Nowe instytucje: rzecznika dyscyplinarnego powoływanego przez Ministra Sprawiedliwości do konkretnej sprawy (projektowany art. 112c ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych) i wglądu w czynności sądu dyscyplinarnego (projektowany art. 112d ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych) z założenia mają służyć sprawnemu prowadzeniu postępowań w sprawach, w których byłoby to zagrożone z jakichkolwiek powodów. Za celowością projektowanych zmian przemawiają te same argumenty, które zostały już wymienione przy omawianiu analogicznych rozwiązań odnoszących się do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów Sądu Najwyższego.

Projekt przewiduje liczne modyfikacje w odniesieniu do przebiegu postępowania przeddyscyplinarnego (obejmującego czynności wyjaśniające) oraz postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przez rzecznika dyscyplinarnego (projektowany art. 114 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Zmiany te oparte są na założeniu o konieczności zapewnienia szybkości postępowania oraz koncentracji procesowej, które są niezbędne dla zrealizowania zasady prawdy materialnej i celów postępowania dyscyplinarnego. Projektowane zmiany sprowadzają się do: określenia terminu (o charakterze abstrakcyjnym) dla przeprowadzenia czynności wyjaśniających, odstąpieniu od konieczności złożenia wyjaśnień przez sędziego i zastąpieniu ich możliwością odebrania przez rzecznika (pisemnie lub ustnie) oświadczenia sędziego dotyczącego przedmiotu czynności wyjaśniających, wprowadzenia prekluzji dowodowej w odniesieniu do obwinionego, szerszego zastosowania pisemnej formy czynności procesowych, przejawiającej się w składaniu wyjaśnień i wniosków dowodowych co do zasady na piśmie (z możliwością złożenia ustnie). Te same względy zadecydowały o wprowadzeniu zasady pisemności oraz zasady prekluzji dowodowej w ramach postępowania przed sądem dyscyplinarnym (projektowany art. 115 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Tryb zaskarżenia postanowienia rzecznika dyscyplinarnego o odmowie podjęcia czynności dyscyplinarnych i o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego wymaga uszczegółowienia i uzupełnienia o uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do sprzeciwu wobec postanowienia rzecznika dyscyplinarnego o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego (projektowany art. 114 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości środka prawnego, którego wniesienie skutkuje obowiązkiem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego uzasadnione jest koniecznością zapewnienia mechanizmu pozwalającego na kontrolę przez podmiot niezależny, niezwiązany ze środowiskiem sędziowskim, prawidłowości zapadających w postępowaniu przeddyscyplinarnym rozstrzygnięć.

Z tych samych względów, dla których dowody uzyskane w trybie kontroli operacyjnej dopuszcza się w postępowaniu karnym, a zatem celem zapewnienia skuteczności w ściganiu czynów bezprawnych, należy wprost przewidzieć możliwość i ustanowić tryb ich zastosowania w postępowaniu dyscyplinarnym (projektowany art. 115c ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych). Specyfika odpowiedzialności dyscyplinarnej nie wydaje się stać temu na przeszkodzie.

Zmianie odpowiedzialności dyscyplinarnej towarzyszy kilka zmian o mniejszej doniosłości, częściowo o charakterze porządkującym.

Najważniejszą z tych zmian jest zaostrenie wymogów wobec kandydata na urząd sędziego: ma on mieć wyłącznie obywatelstwo polskie, być nie karany za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego i cieszyć się pełnią praw publicznych (projektowany art. 61 § 1 i art. 68 § 2 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Doświadczenia praktyki funkcjonowania sądów powszechnych wskazują na potrzebę ograniczenia negatywnego wpływu dodatkowego zatrudnienia sędziów na stanowiskach dydaktycznych na sprawność orzekania tych sądów. Winno to nastąpić poprzez ograniczenie dopuszczalnego rozmiaru tych dodatkowych zajęć do takiej wielkości, która zagwarantuje brak komplikacji w wykonywaniu podstawowego obowiązku sędziego, jakim jest orzekanie. W związku z powyższym projektowane rozwiązanie wskazuje, iż roczny wymiar zajęć dydaktycznych sędziego nie może przekroczyć 50 godzin dydaktycznych. Zgodnie z projektem, wyższy wymiar, bo wynoszący 130 godzin dydaktycznych dotyczy sytuacji, w której co najmniej 3/4 tego wymiaru stanowią zajęcia dydaktyczne w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury lub zajęcia dydaktyczne na uniwersytecie. Limity te nie są

sztynne, gdyż projekt dopuszcza możliwość wyrażenia przez Ministra Sprawiedliwości zgody na prowadzenie zajęć dydaktycznych w wyższym wymiarze, gdy przemawiają za tym wyjątkowe okoliczności. Projekt zawiera także rozwiązania zmierzające do uściślenia trybu postępowania przy zgłaszaniu tych dodatkowych zajęć, w szczególności poprzez ustanowienie terminów do zgłoszenia i rozstrzygnięcia. Niedopuszczalne są sytuacje, gdy sędzia, którego przeniesiono w stan spoczynku z powodu niezdolności do pełnienia urzędu, podejmuje w tym stanie dodatkowe zatrudnienie (projektowany art. 86 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Instytucję ogłaszania w „Monitorze Polskim” o powołaniu na urząd sędziego należy uzupełnić o ogłoszenie o prawomocnym przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe i o złożeniu sędziego z urzędu, skoro waga tych zdarzeń dla wymiaru sprawiedliwości jest równa powołaniu sędziego na urząd (projektowany art. 109b ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

W dotychczasowym stanie prawnym Minister Sprawiedliwości nie miał możliwości powzięcia wiadomości o wydaniu przeciwko już ukaranemu sędziemu kolejnego wyroku skazującego na karę dyscyplinarną, która to okoliczność powoduje przedłużenie terminu do usunięcia odpisu wyroku z akt osobowych ukaranego. Należy więc zobowiązać prezesa sądu do zawiadomienia Ministra Sprawiedliwości o takim fakcie (projektowany art. 124 § 3 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Określenie organów właściwych do rozpatrywania skarg na działalność rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców wymaga uzupełnienia poprzez wskazanie, które organy są właściwe do rozpatrywania skarg na działalność Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz zastępców rzecznika dyscyplinarnego sądu okręgowego i apelacyjnego (projektowany art. 41b § 5 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Charakter techniczny mają zmiany art. 41d (zmiana oznaczenia przepisu, do którego prowadzi odesłanie) i art. 80 § 2d (usunięcie nieaktualnego odesłania) ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Analogiczne rozwiązania w odniesieniu do odpowiedzialności dyscyplinarnej przewidują projektowane zmiany w ustawie - Prawo o ustroju sądów wojskowych, dalej powoływanej jako "u.s.w.". Projektodawca ograniczył się jedynie do odrębnego uregulowania niektórych kwestii materialnych i procesowych związanych z odpowiedzialnością

dyscyplinarną. W pozostałym zaś zakresie na zasadzie odwołania przewidzianego w projektowanym art. 70 u.s.w. będą mieć odpowiednie zastosowanie przepisy ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ponadto przewidywane zmiany ustawy tej obejmują nadanie nowego brzmienia art. 58 § 1 pkt 8 u.s.w. oraz nadanie nowego brzmienia znajdującemu się w art. 70 § 1 u.s.w. wprowadzeniu do wyliczenia, jak również nadanie nowego brzmienia przepisowi art. 70 § 1 pkt 7 u.s.w.

Zmiana brzmienia art. 58 § 1 pkt 8 u.s.w. wynika z konieczności dostosowania treści tego przepisu do brzmienia art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej (Dz. U. poz. 1474, z późn. zm.), który stanowi, że żołnierz za popełnienie czynu będącego naruszeniem wyłącznie zasad etyki oraz godności i honoru żołnierza nie ponosi odpowiedzialności dyscyplinarnej. Art. 58 § 1 pkt 8 u.s.w. przewiduje zaś, że mandat ławnika (żołnierza) wygasa w razie uznania prawomocnym orzeczeniem dyscyplinarnym winnym naruszenia honoru i godności żołnierskiej. Wobec powyższego art. 58 § 1 pkt 8 u.s.w., regulujący jeden z wypadków wygaśnięcia mandatu ławnika, winien otrzymać brzmienie wskazujące na ukaranie prawomocnym orzeczeniem dyscyplinarnym, nie zaś na uznanie prawomocnym orzeczeniem dyscyplinarnym winnym naruszenia honoru i godności żołnierskiej, wobec braku możliwości wydania takiego orzeczenia.

Potrzeba nadania nowego brzmienia znajdującemu się w art. 70 § 1 u.s.w. wyliczeniu oraz treści § 1 pkt 7 wynika z konieczności dostosowania treści tych regulacji do zmiany wprowadzonej w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1224). Zgodnie z art. 1 pkt 28 ustawy zmieniającej uchylono art. 56 u.s.p., regulujący między innymi zasady rozdziału wolnych stanowisk sędziowskich przez Ministra Sprawiedliwości. Zmiany miały związek z instytucją asesora sądowego i aktualnie regulacja ta znajduje się w art. 20a u.s.p. (art. 1 pkt 6 ustawy zmieniającej u.s.p.). Wobec powyższej zmiany przepisów u.s.p. z uwagi na istnienie w u.s.w. odesłania w tym zakresie, bez dokonania korekty art. 70 § 1 u.s.w. staje się niemożliwym powołanie nowego sędziego w sądownictwie wojskowym pomimo istnienia nieobsadzonego etatu.

Gruntowne zmiany, mające na celu usprawnienie postępowania dyscyplinarnego oraz podniesienie jakości orzecznictwa dyscyplinarnego, zostały przewidziane w odniesieniu do proceduralnych aspektów odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej.

Realizacja tych celów wymaga zmiany modelu sądownictwa dyscyplinarnego względem wyżej wskazanych kategorii podmiotów, polegającej na utworzeniu dwóch rodzajów sądów dyscyplinarnych pierwszej instancji, których właściwość determinowana jest ciężarem gatunkowym deliktu dyscyplinarnego, a także na likwidacji instytucji sądów dyscyplinarnych złożonych z przedstawicieli danego zawodu i orzekających w drugiej instancji. Stosownie do projektowanych: art. 145 ustawy - Prawo o prokuraturze oraz art. 51 ust. 2 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w sprawach dyscyplinarnych prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej orzekają w pierwszej instancji odpowiednio: Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym w składzie trzech członków, Sąd Dyscyplinarny w Instytucie Pamięci w składzie trzech członków albo Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej, gdy chodzi o przewinienia dyscyplinarne wyczerpujące znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, zaś w drugiej instancji Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej. Poważnym argumentem przemawiającym za drugoinstancyjną kognicją Sądu Najwyższego jest wzgląd na potrzebę zapewnienia zewnętrznej kontroli orzecznictwa sprawowanego przez organy „wewnątrz korporacyjne”. Projekt przewiduje zniesienie kasacji od orzeczeń sądu dyscyplinarnego drugiej instancji. W zamian zostaje wprowadzony niedewolutywny środek zaskarżenia w postaci odwołania do innego składu sądu dyscyplinarnego, przysługujący wyłącznie od orzeczeń, którymi wymierzono obwinionemu karę wydalenia ze służby prokuratorskiej albo przeniesienia na inne miejsce służbowe pomimo wydanego wcześniej przez sąd pierwszej instancji orzeczenia uniewinniającego lub umarzającego postępowanie dyscyplinarne (projektowany art. 163a ustawy - Prawo o prokuraturze). Przyczyną takiego rozwiązania jest przekonanie, że dwuinstancyjny system rozpoznawania spraw dyscyplinarnych, w którym kontrolę instancyjną sprawuje Sąd Najwyższy w fachowym składzie złożonym z sędziów wyspecjalizowanych w sprawach dyscyplinarnych, powinien w zasadzie stanowić wystarczające zabezpieczenie przed pomyłkami sądowymi, jednocześnie pozwalając unikać przewlekania toku postępowania dyscyplinarnego i osłabiania skuteczności działania wymiaru sprawiedliwości w reagowaniu na popełnione przewinienia dyscyplinarne. Skuteczność takiego reagowania słabnie bowiem wtedy, gdy dochodzi do orzeczenia i wykonania prawomocnego wyroku po upływie długiego czasu od chwili popełnienia takiego przewinienia. Jednocześnie w sytuacjach szczególnych, kiedy wyrok drugoinstancyjny wymierza sankcję dyscyplinarną najbardziej dolegliwą, wzgląd na

zapewnienie należytych gwarancji obwinionemu, wymaga stworzenia środka prawnego, umożliwiającego kontrolę zapadłego w sprawie rozstrzygnięcia

Instytucjami procesowymi, które wymagają racjonalizacji w celu wyeliminowania możliwości ich wykorzystania do obstrukcji procesowej, są korzystanie z pomocy obrońcy i prawo do udziału w rozprawie. Dla wykluczenia możliwości ich nadużycia należy jednoznacznie określić zasady wyznaczania obrońcy z urzędu i jego zwolnienia (projektowany art. 156 § 3-5 ustawy - Prawo o prokuraturze). Jednocześnie celowe wydaje się rozszerzenie możliwości ustanowienia obrońcy na powołanie go także spośród sędziów (projektowany art. 156 § 1 ustawy - Prawo o prokuraturze).

Ze względu na konieczność zapewnienia obiektywnego i rzetelnego procedowania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej projektowany: art. 153a ustawy – Prawo o prokuraturze oraz art. 51 ust. 6 ustawy o Instytucji Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu przewidują nadanie Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienia do powołania spośród prokuratorów każdorazowo wskazanych przez Prokuratora Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości. Do zakresu jego zadań należy podjęcie postępowania wyjaśniającego, wszczęcie postępowania dyscyplinarnego albo przystąpienie do już toczącego się postępowania. Powołanie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości powoduje wyłączenie innego rzecznika od podejmowania czynności w sprawie. Pozycja prawna Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości jest ukształtowana analogicznie jak rzecznika dyscyplinarnego, będącego organem kadencyjnym (projektowany art. 153b ustawy Prawo o prokuraturze). Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości jest podmiotem niezależnym i samodzielnym w zakresie realizowanych czynności, za wyjątkiem sytuacji, w której Minister Sprawiedliwości wniesie sprzeciw od postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. Wniesienie sprzeciwu jest bowiem równoznaczne z obowiązkiem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, zaś wskazania Ministra Sprawiedliwości co do dalszego toku postępowania są wiążące dla Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości (projektowany art. 154 § 12 ustawy - Prawo o prokuraturze).

Istotnym instrumentem umożliwiającym Ministrowi Sprawiedliwości lub Prokuratorowi Generalnemu (gdy chodzi o postępowanie dotyczące prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury), ocenę przebiegu postępowania dyscyplinarnego oraz zapadłych w jego ramach decyzji procesowych, jest zapewnienie mu wglądu w czynności

sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, możliwości zwracania uwagi na stwierdzone uchybienia, żądania wyjaśnień oraz usunięcia skutków uchybienia (art. 51 ust. 11 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, art. 169 ustawy - Prawo o prokuraturze). Proponowany przepis jednoznacznie przesądza, że realizacja tych kompetencji nie może wkraczać w dziedzinę, w której członkowie sądów dyscyplinarnych są niezawisli. Projektodawca wychodzi z założenia, że Minister Sprawiedliwości tudzież Prokurator Generalny, dysponując prawem do wnoszenia środków zaskarżenia od rozstrzygnięć sądów dyscyplinarnych, powinien mieć również instrument pozwalający pozyskiwać wiarygodne informacje przed wniesieniem takiego środka. Niekiedy dopiero możliwość szczegółowego zapoznania się z czynnościami podjętymi przez organy orzekające pozwala dokonać realnej i zrelatywizowanej do okoliczności konkretnej sprawy oceny ewentualnej zasadności zainicjowania postępowania drugoinstancyjnego. Brak obiektywnych informacji może spowodować wniesienie środka zaskarżenia niezasadnego albo odwrotnie - jego niewniesienie mimo istniejących obiektywnie przesłanek wskazujących na konieczność kontroli w trybie instancyjnym. Rozwiązanie zaproponowane przez ustawę zmieniającą należy zatem postrzegać jako mające na celu przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości narzędzia umożliwiającego rzeczywiste i efektywne korzystanie z uprawnienia do zaskarżania rozstrzygnięć organów orzekających w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej przedstawicieli zawodów prawniczych.

Biorąc pod uwagę paralelność statusu zawodu prokuratora do zawodu sędziego, projekt przewiduje wprowadzenie - analogicznego jak w przypadku sędziów - przyspieszonego trybu procedowania w przedmiocie wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie (projektowany art. 135 § 10 ustawy - Prawo o prokuraturze). Tożsame względy zadecydowały o wprowadzeniu do projektowanego art. 142 § 5 ustawy - Prawo o prokuraturze możliwości odstąpienia przez sąd dyscyplinarny od wymierzenia kary w razie uznania, że popełnione wykroczenie stanowi czyn mniejszej wagi.

Projekt zakłada też wprowadzenie nowych rozwiązań w zakresie delegowania prokuratorów (art. 106 ustawy Prawo o prokuraturze). Dodatkowo zmianie ulegnie art. 109 § 4 ustawy - Prawo o prokuraturze poprzez doprecyzowanie przepisu przewidującego możliwość stosowania do prokuratora Prokuratury Krajowej zamieszkującego poza miejscowością będącą siedzibą tej jednostki organizacyjnej prokuratury, unormowań określonych w art. 109 § 1 pkt 1 i 2 oraz § 2. Dokonanie takiej modyfikacji, wskazującej

jednoznacznie, iż unormowania te podlegają stosowaniu odpowiednio, a nie wprost, jak również, że dotyczą one sytuacji uzyskania przez prokuratora zgody na zamieszkiwanie poza miejscowością będącą siedzibą tej jednostki, nie zaś sytuacji delegowania prokuratora Prokuratury Krajowej do innej jednostki organizacyjnej prokuratury, usunie ryzyko dokonywania błędnej i sprzecznej z ratio legis wykładni tego przepisu.

Charakter dostosowawczy mają projektowane zmiany art. 45 pkt 3 (wybór członków Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym przez zebranie prokuratorów Prokuratury Krajowej), art. 47 pkt 4 (wybór członków Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym przez zgromadzenie prokuratorów), art. 145 § 2 - 5 (zasady powołania przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, kadencja i status członków Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym), art. 147 § 1 (zasady wyznaczania składu orzekającego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym) ustawy - Prawo o prokuraturze.

Projekt oprócz zmian w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej reguluje też kwestie związane z zakazem łączenia mandatu posła (senatora) lub stanowiska sędziego Sądu Najwyższego ze stanowiskiem prokuratora albo statusem prokuratora w stanie spoczynku, a także zagadnienia związane z sytuacją prawną prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury delegowanego do pełnienia obowiązków w centralnych lub naczelnym organach administracji publicznej (projektowany: art. 106 § 1a i § 5, art. 107 § 1, art. 110 § 1, art. 111 § 1 i 2, art. 112, art. 124 § 12 pkt 2)

Projekt w art. 79 przewiduje zmiany w ustawie – Kodeks postępowania cywilnego, dotyczące instytucji skargi kasacyjnej. Wprowadzenie zmian w tym zakresie w ramach ustawy o Sądzie Najwyższym uzasadnione jest ścisłym związkiem obu materii. Sąd Najwyższy jest bowiem powołany do sprawowania nadzoru nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie ich orzekania, który to nadzór jest w praktyce realizowany głównie poprzez rozpatrywanie kasacji. Projektowana regulacja ma na celu uczynienie instytucji wstrzymania wykonania zaskarżonego orzeczenia bardziej funkcjonalną i umożliwiającą w większym stopniu ochronę interesów strony pozwanej.

Przewidziane w art. 85 projektu zmiany dotyczą art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976, z późn. zm.). W analizowanej jednostce redakcyjnej proponuje się wyłączenie możliwości odwołania do Sądu Najwyższego od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach indywidualnych

dotyczących kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego. Wniesienie odwołania powoduje, co oczywiste, że uchwała Rady pozostaje nieprawomocna do czasu rozpoznania odwołania przez Sąd Najwyższy, co z kolei skutkuje niemożnością otrzymania nominacji przez osobę, co do której Rada wystąpiła z wnioskiem o powołanie, jak również niemożnością zgłoszenia się na inne wolne stanowisko sędziowskie przez samego odwołującego się. Skutki te są szczególnie niepożądane w odniesieniu do obsady stanowisk w Sądzie Najwyższym. Przedłużający się brak możliwości powołania na wolne stanowisko sędziowskie może bowiem prowadzić do paraliżu sprawnego funkcjonowania Sądu Najwyższego i znacznej przewlekłości rozpoznawanych spraw. Należy przy tym zwrócić uwagę, że analiza statystyczna najnowszych danych obejmujących lata 2015 i 2016 daje podstawę do stwierdzenia o znikomej skuteczności odwołań rozpatrywanych przez Sąd Najwyższy od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach indywidualnych dotyczących obsad wolnych stanowisk sędziowskich. Mając zatem z jednej strony na uwadze te dwie okoliczności, z drugiej zaś strony fakt, że prawo do sądu nie jest prawem absolutnym i bezwzględny, istnieją racje na rzecz projektowanego ograniczenia uprawnienia przewidzianego w art. 44 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa.

Niewątpliwie jest, że przedstawione wyżej zmiany ustroju Sądu Najwyższego są zmianami istotnymi. W szczególności, w następstwie projektowanego utworzenia nowych Izb i wydziałów oraz zmian kognicji i w procedurze, Sąd Najwyższy stanie się de facto zupełnie nowym sądem, tak w charakterze ustrojowym jak funkcjonalnym. Tak jak w wypadku każdej innej istotnej zmiany w ustroju sądów, pociąga to za sobą konieczność zdefiniowania na nowo m. in. potrzeb kadrowych, adekwatnych do na nowo określonego zakresu zadań Sądu Najwyższego. Zdefiniowanie owo dotyczy przy tym nie tylko ustalenia ilości stanowisk sędziowskich niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania SN, lecz również - w równym stopniu - potrzeb w zakresie profilu kwalifikacji sędziów orzekających w poszczególnych Izbach i wydziałach. Jest oczywiste, że może to spowodować istotne utrudnienia dla przynajmniej części sędziów orzekających w Sądzie Najwyższym (por. wyrok TK z dnia 7 listopada 2005 r., P 20/04, OTK-A 2005, Nr 10, poz. 111). Projekt przewiduje rozwiązanie tej sytuacji przez zdecydowanie o przeniesieniu sędziów Sądu Najwyższego powołanych na podstawie przepisów dotychczasowych w stan spoczynku z zachowaniem prawa do uposażenia na ostatnio zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przysługującym do czasu osiągnięcia 65 roku życia. Jednocześnie projektodawca dopuszcza możliwość przeniesienia sędziego w stanie spoczynku – na jego wniosek - na stanowisko w sądzie

powszechnym, wojskowym lub administracyjnym (art. 87 projektowanej ustawy). Decyzję w tym przedmiocie podejmuje Minister Sprawiedliwości. Oceniając przedmiotowe uregulowanie, należy wskazać, że przepis art. 180 ust. 5 Konstytucji dopuszcza w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych wolno sędziego przenieść do innego sądu lub w stan spoczynku z pozostawieniem mu pełnego uposażenia. Przepis ten wykładany z uwzględnieniem reguł językowych - zwrot „wolno sędziego przenosić do innego sądu lub w stan spoczynku” - wyraźnie wskazuje, że możliwość taka została pozostawiona w gestii innych podmiotów, których Konstytucja wprost nie wymienia. Należy przy tym zaznaczyć, że ewentualne przeniesienie sędziego w stan spoczynku w sytuacjach określonych w art. 180 ust. 5 Konstytucji RP jest tylko jednym z alternatywnie przewidzianych środków, które mogą być w stosunku do niego zastosowane, przy czym ustawa zasadnicza wymienia je na drugim miejscu. Pierwszym wymienionym tam środkiem jest przeniesienie sędziego do innego sądu. W kontekście oceny powyższego unormowania z punktu widzenia zasady niezawisłości sędziowskiej, zasadnym jest wskazanie, że nieusuwalność i nieprzenoszalność sędziego nie mają charakteru absolutnego (por. wyrok TK z dnia 27 marca 2013 r., K 27/12, OTK-A 2013 Nr 3, poz. 29). Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny, nieusuwalność i nieprzenoszalność sędziów są nie tylko gwarancjami ich niezawisłości, należy na nie patrzeć w szerszej perspektywie, to jest z jednej strony, jako urzeczywistnienie zasad niezależności i odrębności władzy sądowniczej, z drugiej - jako konieczny warunek realizacji przysługującego jednostce prawa do sądu. Ochrona niezawisłości sędziów przez zapewnienie im nieusuwalności z zajmowanego stanowiska i nieprzenoszalności do innego sądu lub w stan spoczynku nie jest zatem celem samym w sobie, lecz jest środkiem umożliwiającym realizację konstytucyjnie gwarantowanego prawa do sądu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego również wskazuje się, że zasady nieusuwalności sędziego z zajmowanego urzędu oraz orzekania (sprawowania wymiaru sprawiedliwości) przez sędziego tylko w obrębie jednej, konkretnie wyznaczonej siedziby, którą określa akt powołania przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (art. 179 Konstytucji RP) nie mają charakteru absolutnego, co wynika z art. 180 ust. 5 Konstytucji (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 17 lutego 2016 r., III KRS 35/12, LEX nr 1996838). Interes wymiaru sprawiedliwości niekiedy przeważa nad interesem indywidualnym sędziego, o czym świadczy nie przyznanie sędziom indywidualnego uprawnienia (prawa) do przejścia w stan spoczynku w razie zmian ustrojowych sądów czy zmiany granic okręgów sądowych (por. wyrok SN z dnia 24 maja 2016 r., III KRS 15/16, niepubl.). Zauważy przy tym należy, że wypadku określonym a w art.

180 ust. 5 Konstytucji, a z taka właśnie sytuacją mamy niewątpliwe do czynienia, Konstytucja ustanawia najniższy poziom gwarancji nieusuwalności sędziego, nie jest bowiem konieczne (jak w przypadku złożenia z urzędu czy zawieszenia), aby taka decyzja była podejmowana przez sąd. Wymagane jest jedynie pozostawienie sędziemu pełnego uposażenia. Jak skonstratował Trybunał Konstytucyjny w przypadku daleko idących zmian w organizacji sądownictwa lub jednej z jego gałęzi w pełni dopuszczalna jest nawet dość głęboka ingerencja w status służbowy sędziego, w zakresie powierzonego mu stanowiska (wyrok z dnia z dnia 7 listopada 2005 r., P 20/04, OTK-A 2005, Nr 10, poz. 111). Jest oczywiste, że rozwiązania przewidziane w art. 86 projektu dotyczą wszystkich sędziów Sądu Najwyższego powołanych na mocy obecnie obowiązujących przepisów, niezależnie od pełnionej przez nich funkcji.

Celem zapewnienia niezakłóconego funkcjonowania Sądu Najwyższego projekt rozstrzyga kwestię realizowania obowiązków i zadań związanych z pełnieniem funkcji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w związku z możliwością przejścia w stan spoczynku na podstawie projektowanego unormowania sędziego Sądu Najwyższego zajmującego stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego (art. 88 projektowanej ustawy).

Przepis art. 89 projektowanej ustawy reguluje sytuację prawną sędziów delegowanych do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym w oparciu o przepisy dotychczasowe. Ze względu na konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania Sądu Najwyższego w zakresie działalności merytorycznej związanej ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości projekt przewiduje możliwość delegowania sędziów sądów powszechnych do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym.

Przepis art. 90 projektowanej ustawy ma charakter dostosowujący i normuje sytuację prawną członków Biura Studiów i Analiz.

Istotną grupę przepisów stanowią regulacje o charakterze dostosowującym określone w art. 91 - 93 projektowanej ustawy. Zawierają one określenie liczby stanowisk sędziowskich w każdej z izb wchodzących w skład Sądu Najwyższego, obowiązującej do dnia wydania przez Ministra rozporządzenia w oparciu o art. 3 § 2 projektowanej ustawy. Przy ustaleniu liczby tych stanowisk projektodawca uwzględnił dotychczasową strukturę i liczebność spraw wpływających do każdej z izb wchodzących w skład Sądu Najwyższego. Projekt także określa zasady i tryb przeprowadzenia pierwszego naboru na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, a także sposób wyboru kandydatów na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego,

które to regulacje ukształtowane zostały w sposób zapewniający konieczność sprawnego i optymalnego do nowych zadań ustrojowych funkcjonowania Sądu Najwyższego.

Przepis art. 94 projektowanej ustawy ma charakter dostosowujący do nowych uregulowań kształtujących w odmienny sposób kwestię podejmowania przez sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku dodatkowego zatrudnienia, zajęcia lub sposobu zarobkowania.

W art. 95 projektowanej ustawy wprowadza się zmiany dostosowujące, będące konsekwencją nowych zasad i trybu wyrażania zgody na podjęcie przez sędziego i sędziogo w stanie spoczynku dodatkowego zatrudnienia, zajęcia lub sposobu zarobkowania.

Przepis art. 96 projektowanej ustawy również wprowadza zmiany o charakterze dostosowującym, będące konsekwencją wprowadzenia konieczności uzyskania przez członków Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego niebędących sędziami zgody Ministra Sprawiedliwości na podjęcie dodatkowego zatrudnienia, innego zajęcia lub sposobu zarobkowania.

Przepis art. 97 projektowanej ustawy przewiduje, że kadencje rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych, rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów wojskowych oraz ich zastępców powołanych do pełnienia tych funkcji na podstawie przepisów dotychczasowych wygasają po upływie 30 dni od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy. Nie negując znaczenia trwałości okresu kadencji organów dyscyplinarnych, należy uwzględnić nie mniej ważne argumenty wskazujące na zasadniczą zmianę ich pozycji ustrojowej, przesądzająca o braku legitymizacji do działania przez organy powołane do tej funkcji na mocy przepisów dotychczasowych.

Przepis art. 98 projektowanej ustawy zawiera regulację o charakterze dostosowawczym, będącą wynikiem wprowadzenia wobec sędziów oraz asesorów sądowych wymogu obywatelstwa polskiego. Zgodnie z przedmiotowym unormowaniem osoba zajmująca stanowisko sędziego albo asesora sądowego, która w dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej nie spełnia powyższego wymogu, powinna w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej zrzec się obywatelstwa obcego państwa. W razie zaś bezskutecznego upływu tego terminu stosunek służbowy osoby zajmującej stanowisko sędziego wygasa.

Przepis art. 99 projektowanej ustawy w związku ze zmianą przesłanek prowadzących do zastosowania wobec sędziego konsekwencji w postaci wydłużenia stażu pracy na zajmowanym stanowisku niezbędnego do uzyskania wyższej stawki wynagrodzenia, przewiduje, iż dla oceny sytuacji prawnej sędziego w tym zakresie zastosowanie będą mieć przepisy dotychczasowe.

Przepis art. 100 projektowanej ustawy ustanawia zasadę stosowania nowych przepisów o przedawnieniu wobec deliktów dyscyplinarnych popełnionych przed ich wejściem w życie, których termin przedawnienia jeszcze nie upłynął. Należy podkreślić, że w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego konsekwentnie prezentowany jest pogląd, że zasada *lex severior poenali retro non agit* dotyczy regulacji prawnomaterialnej odpowiedzialności represyjnej. Instytucja przedawnienia tworzy natomiast ramy czasowe odpowiedzialności represyjnej prawnomaterialnej. Przedłużenie przedawnienia karalności w momencie, w którym dany czyn nadal podlega karalności, nie narusza standardów konstytucyjnych. W wyroku z dnia 15 października 2008 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż: "zmiana długości okresów przedawnienia nie wpływa ani na sam fakt karania, ani też na wysokość możliwej do wymierzenia kary. Regulacje przewidujące przedawnienie nie mają charakteru gwarancyjnego, nie są ustanawiane z uwagi na sprawcę czynu zabronionego, lecz cel karania. Retroaktywnie działające przedłużenie okresów przedawnienia podlega ocenie w świetle zasady państwa prawnego, nie jest jednak związane z naruszeniem praw nabytych ani ochroną zaufania w zakresie regulacji określających karalność czynu zabronionego (...) Zmiana okresu przedawnienia związanego z odpowiedzialnością karną łączona powinna być przede wszystkim z będącą elementem prawa karnego polityką karną, a nie z aksjologicznymi podstawami, których treść wynika z art. 42 ust. 1 Konstytucji. Inne rozumienie instytucji przedawnienia sprzeciwiałoby się aksjologicznej wymowie kary i odpowiedzialności za czyny naruszające przepisy prawa karnego (przestępstwa). Nie przemawiają za nim żadne wartości konstytucyjne. Co więcej, prowadziłoby to do naruszenia szeregu fundamentalnych wartości, w tym też ważnego z punktu widzenia państwa prawnego poczucia sprawiedliwości. Owo poczucie sprawiedliwości wkracza zarówno w wymiar dobra wspólnego, jak i dobra jednostkowego, połączonego z należyтым zabezpieczeniem praw obywatela" (vide wyrok TK z dnia 18 października 2008 r., sygn. P 32/06, ZU 2008, Nr 8A, poz. 138). Instytucja wstrzymania biegu przedawnienia w przypadku wszczęcia postępowania jest znana prawu cywilnemu, a także prawu podatkowemu. Również rozwiązania przyjęte w

innych państwach pozwalają na wstrzymanie biegu przedawnienia lub bieg od nowa w przypadku popełnienia kolejnego czynu.

Kolejny z przepisów przejściowych - art. 101 projektowanej ustawy - wskazuje na prymat intertemporalnej zasady bezpośredniego stosowania ustawy nowej regulującej kwestie odpowiedzialności dyscyplinarnej. Nowe regulacje znajdą zastosowanie, o ile termin do wniesienia kasacji nie upłynął przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

W art. 102 projektowanej ustawy uregulowano niezwykle istotną kwestię intertemporalną dotyczącą wpływu nowych uregulowań na postępowania dyscyplinarne prowadzone na podstawie ustaw wskazanych w art. 4 projektowanej ustawy, wszczęte i niezakończone przed dniem jej wejścia w życie. Wprowadzono jako zasadę, iż postępowania te toczą się w dalszym ciągu na podstawie przepisów w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą. Zasada pierwszeństwa stosowania nowych przepisów znajduje oparcie w poglądach doktryny i orzecznictwie. W uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1998 r., sygn. I KZP 14/98, stwierdzono, iż: „...należy dobitnie podkreślić, że dokonywanie zmian przepisów prawa procesowego opiera się na założeniu, w świetle którego z chwilą wejścia w życie nowe przepisy znajdują zastosowanie także w odniesieniu do już toczących się postępowań. Prymat nowych przepisów polega na tym, że „chwytają one w locie” postępowania wszczęte przed ich wejściem w życie, stosowanie zaś w tych postępowaniach prawa dotychczasowego ma charakter wyjątkowy”. Pierwszeństwo zasady bezpośredniego działania prawa nowego („chwytania w locie”) znajduje potwierdzenie także w innych orzeczeniach. Do zasady tej, jako wiodącej, odwoływał się Trybunał Konstytucyjny (zob. m. in. wyrok z dnia 31 stycznia 1996 r., K 9/95, OTK z 1996 r., z. 1, poz. 2). W uzasadnieniu tego orzeczenia Trybunał podkreślił, że domniemanie stosowania tej zasady wynika m. in. z tego, iż nowa ustawa powinna pełniej odpowiadać woli prawodawcy. Prawo nowe jest także lepszym odbiciem aktualnych stosunków normatywnych, bardziej dostosowanym do aktualnego stanu prawnego, tylko więc wyraźnie określone względy znajdujące wyraz w poddanych wykładni przepisach mogłyby przemawiać za odstępieniem od zasady bezpośredniego stosowania ustawy nowej i przedłużonym działaniem ustawy dawnej (zob. także uchwała Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 czerwca 1993 r., W 4/93 OTK z 1993 r., z. 2, poz. 45). Odmienne rozwiązanie dotyczy postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy prowadzonych na podstawie: ustawy Prawo o prokuraturze, ustawy o

Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych. Takie unormowanie jest uzasadnione wprowadzeniem nowego modelu sądownictwa dyscyplinarnego i zmianą właściwości organów orzekających w drugiej instancji w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz Prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej oraz organów orzekających w pierwszej instancji w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów sądów powszechnych i sędziów sądów wojskowych. Regulacja ta ma zatem na celu realizację zasady ekonomii procesowej i umożliwienie płynnego kontynuowania postępowania dyscyplinarnego, bez niweczenia dotychczas podjętych czynności.

Uzupełnieniem omówionej wyżej regulacji jest art. 103 projektowanej ustawy, który wyraźnie przesądza o utrzymaniu w mocy czynności rzecznika dyscyplinarnego lub zastępcy rzecznika dyscyplinarnego dokonanych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym na podstawie ustawy o Sądzie Najwyższym, ustawy - Prawo o ustroju sądów wojskowych, ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Prawo o prokuraturze. Warunkiem pozostawienia w mocy czynności tych jest ich legalność - tj. zgodność z przepisami dotychczasowymi.

W przepisie art. 104 projektowanej ustawy wprowadza się regulację o charakterze przejściowym, umożliwiającą wznowienie – na wniosek Ministra Sprawiedliwości - prawomocnych orzeczeń wydanych przez rzecznika dyscyplinarnego przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy. Ustanowienie tego szczególnego trybu wzruszania prawomocnych rozstrzygnięć rzecznika dyscyplinarnego (tj. postanowień o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub o jego umorzeniu) jest uzasadnione przyjęciem nowych założeń koncepcyjnych postępowania dyscyplinarnego zapewniających większą skuteczność egzekwowania odpowiedzialności dyscyplinarnej. Z uwagi na funkcje, jakie przypisuje się tej ostatniej, jakiegokolwiek uchybienia podczas rozpoznawania sprawy, prowadzące do wadliwości zapadłego rozstrzygnięcia, jak również ujawnienie się nowych faktów lub dowodów, wymagają podjęcia działań nadzwyczajnych, które zmierzają do ochrony dóbr bardziej zasługujących na ochronę aniżeli stabilność rozstrzygnięć organu postępowania dyscyplinarnego nienależącego do organów władzy sądowniczej. Należy wskazać, że Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie podkreśla szczególne znaczenie

- z punktu widzenia standardu rzetelnego procesu - możliwości wzruszania prawomocnych rozstrzygnięć. W wyroku z dnia 21 lipca 2009 r. (sygn. K 7/09, OTK ZU nr 7/A/2009, poz. 113) trybunał wskazał, że: „bardzo ważnym elementem sprawiedliwości proceduralnej jest także wymóg takiego ukształtowania procedury sądowej, aby istniało jak największe prawdopodobieństwo uzyskania rozstrzygnięcia zgodnego z prawem i opartego na prawdziwych ustaleniach faktycznych. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w której już po wydaniu orzeczenia pojawiają się nowe dowody, z których wynika, że prawomocne orzeczenie nie odpowiada rzeczywistości. Ustawodawca musi zatem starannie wyważyć zasadę stabilności orzeczeń sądowych oraz konieczność zapewnienia środków prawnych umożliwiających wzruszenie takich orzeczeń w sytuacji, gdy są one dotknięte poważnymi wadami”.

Przepis art. 106 stanowi o utrzymaniu czasowo (nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej) w mocy przepisów wykonawczych wydanych na podstawie dotychczasowych przepisów upoważniających zawartych w art. 112 i art. 124 § 2 ustawy - Prawo o prokuraturze.

Przepis art. 108 projektowanej ustawy stanowi, iż wchodzi ona w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem regulacji dotyczących rozpatrywania przez Sąd Najwyższy postępowań dyscyplinarnych komorników sądowych. Wejście w życie projektowanej ustawy w tym terminie nie narusza zasad demokratycznego państwa prawnego, gdyż zapewnia odpowiedni czas na adaptację adresatów do nowych rozwiązań prawnych.

Ocena skutków społecznych, gospodarczych, finansowych i prawnych

Projekt wywołuje skutki finansowe dla budżetu państwa w części 04 "Sąd Najwyższy", w związku z koniecznością wypłaty uposażeń dla sędziów Sądu Najwyższego przenoszonych w stan spoczynku i związanych z tym dodatkowych świadczeń takich jak np. ekwiwalent urlopowy i odprawy.

Należy szacować, że w pierwszym roku obowiązywania ustawy wysokość dodatkowych wydatków budżetowych wyniesie 19 mln złotych. Na kwotę tę składają się przede wszystkim wydatki związane z koniecznością pokrycia uposażeń sędziów Sądu Najwyższego w wysokości 100 % ostatniego wynagrodzenia jakie otrzymywał sędzia w stanie czynnym.

Wysokość uposażenia w stanie spoczynku zostanie obniżona do wysokości 75 % wynagrodzenia w momencie osiągnięcia przez sędziów wieku 65 lat.

W kolejnych latach dodatkowe wydatki związane ze stanem spoczynku mogą wynieść w ujęciu całorocznym nawet 38 mln złotych. Jednakże równocześnie obniżeniu wydatków z części 04, sprzyjać będzie zmniejszenie stanu etatowego Sądu Najwyższego i obniżenie wynagrodzeń członków Biura studiów i analiz.

Dodatkowe wydatki związane z wejściem w życie ustawy zostaną pokryte z rezerwy ogólnej oraz z części 15 i 88 budżetu, w oparciu o mechanizm przeniesienia wydatków zaprojektowany w art. 105 projektu.

SKUTKI SPOŁECZNE I GOSPODARCZE

Projekt wywoła pozytywne skutki społeczne i gospodarcze w związku ze zwiększeniem poczucia pewności prawnej oraz internalizacji norm prawnych przez obywateli. Na efekt taki wpłyną działania Sądu Najwyższego związane z realizacją konstytucyjnej zasady sprawiedliwości społecznej. W efekcie orzecznictwo Sądu Najwyższego o nowym ustroju będzie się cieszyć większym autorytetem i zaufaniem ze strony obywateli. Jasne i czytelne zasady sądownictwa dyscyplinarnego wpłyną również na zwiększenie zaufania społecznego wobec całego wymiaru sprawiedliwości.

Skutki prawne - zostały szczegółowo omówione w powyższym uzasadnieniu.

Zakres projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.) projektowana ustawa nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

ZAŁOŻENIA PROJEKTÓW PODSTAWOWYCH AKTÓW WYKONAWCZYCH DO PROJEKTU USTAWY O SĄDZIE NAJWYŻSZYM

1. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości – Regulamin Sądu Najwyższego (art. 3 § 2 ustawy o SN)

Zgodnie z art. 3 § 2 projektowanej ustawy o Sądzie Najwyższym Minister Sprawiedliwości, określa, w drodze rozporządzenia, regulamin Sądu Najwyższego określający całkowitą liczbę stanowisk sędziowskich sędziów Sądu Najwyższego, liczbę stanowisk sędziowskich Sądu Najwyższego w poszczególnych izbach, wewnętrzną organizację Sądu Najwyższego, szczegółowy podział spraw między izby, z zastrzeżeniem art. 4, oraz zasady wewnętrznego postępowania, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania Sądu Najwyższego i jego izb oraz efektywnego wykonywania obowiązków przez organy Sądu Najwyższego, przy uwzględnieniu liczby i rodzaju spraw rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy, oraz mając na uwadze specyfikę funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej. Konieczność wydania wskazanego rozporządzenia wynika ze zmian w zakresie struktury organizacyjnej Sądu Najwyższego, polegających w szczególności na utworzeniu nowych komórek organizacyjnych: Izby Publicznej, Izby Prywatnej oraz Izby Dyscyplinarnej.

2. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wzoru karty zgłoszenia kandydata na wolne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego (art. 25 § 4 ustawy o SN)

Zgodnie z art. 25 § 4 ustawy o Sądzie Najwyższym, Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór karty zgłoszenia kandydata na wolne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, mając na uwadze konieczność zapewnienia przejrzystości oraz sprawności postępowania dotyczącego wyboru kandydata na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego. Określony rozporządzeniem formularz karty zgłoszenia będzie wskazywał dane niezbędne do ustalenia spełnienia przesłanek niezbędnych do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego oraz oceny kandydatów na stanowiska sędziowskie w Sądzie Najwyższym.

3. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie trybu i sposobu realizacji prawa do nieodpłatnego zakwaterowania i zwrotu kosztów zamieszkania w Warszawie, a także trybu i sposobu realizacji świadczeń przysługujących

sędziom Sądu Najwyższego zamieszkującemu w innej miejscowości (art. 48 § 4 ustawy o SN)

Konieczność wydania rozporządzenia jest konsekwencją przewidzianej w projektowanej ustawie o Sądzie Najwyższym możliwości zamieszkania sędziego Sądu Najwyższego w innej miejscowości niż Warszawa, pod warunkiem uzyskania przez niego zgody na takie zamieszkanie od Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej. Sędziemu Sądu Najwyższego, który uzyska taką zgodę będzie przysługiwało – analogicznie jak sędziom sądów powszechnych (art. 78 § 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych) oraz prokuratorom Prokuratury Krajowej (projektowany art. 109 § 4 ustawy – Prawo o prokuraturze):

- 1) prawo do nieodpłatnego zakwaterowania, w warunkach odpowiadających godności urzędu albo zwrot kosztów zamieszkania w Warszawie, w jednej z następujących form:
 - a) zwrotu kosztów faktycznie poniesionych - w wysokości określonej w fakturze,
 - b) miesięcznego ryczałtu - w kwocie nie wyższej niż 78% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych;
- 2) zwrot kosztów pierwszego przejazdu z miejsca stałego zamieszkania do Warszawy, zwrot kosztów ostatniego przejazdu z Warszawy do miejsca stałego zamieszkania oraz zwrot kosztów przejazdów odbywanych nie częściej niż raz w tygodniu do miejsca stałego zamieszkania i z powrotem na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych na obszarze kraju.

W związku z powyższym konieczne było wprowadzenie również upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do wydania przepisów wykonawczych, które będą regulowały wskazane świadczenia.

4. rozporządzenie Minister Sprawiedliwości w sprawie stawek dodatku funkcyjnego członków Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego (art. 78 § 5 ustawy o SN)

Konieczność opracowania rozporządzenia wynika z recypowania do projektowanej ustawy o Sądzie Najwyższym upoważnienia ustawowego zawartego dotychczas w uchylanej ustawie z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym. Zgodnie z art. 78 § 5 projektowanej ustawy o Sądzie Najwyższym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, stawki dodatku funkcyjnego członków Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego mając na uwadze rodzaj oraz zakres związanych z nią zadań. W porównaniu do

upoważnienia zawartego w art. 70 § 5 obecnie obowiązującej ustawie doprecyzowano projektowany przepis o wytyczne dotyczące treści aktu, zgodnie z wymogiem zawartym w art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

5. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia liczby sędziów w sądzie dyscyplinarnym (art. 110c u.s.p.)

Konieczność wydania rozporządzenia jest konsekwencją przewidzianych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw zmian dotychczasowego modelu sądownictwa dyscyplinarnego, mających na celu jego większe uniezależnienie od sądów powszechnych i Sądu Najwyższego. Zgodnie z brzmieniem upoważnienia ustawowego zawartego w projektowanym art. 110c ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, Minister Sprawiedliwości, określa, w drodze rozporządzenia, liczbę sędziów w każdym sądzie dyscyplinarnym przy sądzie apelacyjnym, kierując się względami organizacyjnymi oraz potrzebą zapewnienia sprawnego postępowania w sprawach dyscyplinarnych.

6. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia liczby sędziów w sądach dyscyplinarnych przy wojskowych sądach okręgowych (art. 39d u.s.w.)

Podobnie jak przy poprzednim rozporządzeniu konieczność wydania rozporządzenia jest konsekwencją zmian dotychczasowego modelu sądownictwa dyscyplinarnego. Zgodnie z brzmieniem upoważnienia ustawowego zawartego w projektowanym art. 39d ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, liczbę sędziów w każdym sądzie dyscyplinarnym, o którym mowa w art. 39a § 1 pkt 1 lit. a, kierując się względami organizacyjnymi oraz potrzebą zapewnienia sprawnego postępowania w sprawach dyscyplinarnych.

7. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie delegowania prokuratorów do Prokuratury Krajowej, Ministerstwa Sprawiedliwości, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz do organu, o którym mowa w art. 106 § 1b, a także świadczeń przysługujących prokuratorom delegowanym poza stałe miejsce pełnienia służby (art. 112 ustawy Prawo o prokuraturze)

Potrzeba wydania nowego rozporządzenia wynika z faktu zmiany treści upoważnienia ustawowego w konsekwencji wprowadzenia możliwości delegacji prokuratorów do naczelnego lub centralnego organu administracji publicznej. W porównaniu do dotychczasowego stanu prawnego zakres spraw przekazanych do uregulowania został rozszerzony o tryb delegowania do naczelnego lub centralnego organu administracji

publicznej, w pozostałym zaś zakresie w projektowanym rozporządzeniu przewidziane zostaną rozwiązania odpowiadające co do zasady dotychczasowym uregulowaniom.

8. rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wynagrodzenia zasadniczego prokuratorów oraz wysokości dodatków funkcyjnych przysługujących prokuratorom (art. 124 § 12 ustawy Prawo o prokuraturze)

Potrzeba wydania nowego rozporządzenia wynika z faktu zmiany treści upoważnienia ustawowego w konsekwencji wprowadzenia możliwości delegacji prokuratorów do naczelnego lub centralnego organu administracji publicznej. W porównaniu do dotychczasowego stanu prawnego zakres spraw przekazanych do uregulowania został rozszerzony o wysokość dodatku funkcyjnego dla prokuratorów delegowanych do naczelnego lub centralnego organu administracji publicznej, w pozostałym zaś zakresie w projektowanym rozporządzeniu przewidziane zostaną rozwiązania odpowiadające co do zasady dotychczasowym uregulowaniom.

9. rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, między częścią budżetu odpowiadającą sądom powszechnym oraz powszechnym jednostkom organizacyjnym prokuratury a częścią odpowiadającą Sądowi Najwyższemu (art. 105 ustawy o SN)

Przedmiotowe rozporządzenie stanowić będzie wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 105 ustawy o Sądzie Najwyższym. Zgodnie z tym przepisem Prezes Rady Ministrów może dokonać, w drodze rozporządzenia, przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, z części budżetu odpowiadających sądom powszechnym oraz powszechnym jednostkom organizacyjnym prokuratury do części odpowiadającej Sądowi Najwyższemu z przeznaczeniem na działalność Sądu Najwyższego. W związku ze skutkami finansowymi jakie spowodują projektowane regulacje może zaistnieć potrzeba przeniesienia na ich pokrycie środków budżetowej z części 15 i 88 budżetu Państwa.